

Dramatični događaj u Saboru

Kad se 13. lipnja 2002. dogodilo da jedan prijedlog zakona ne dobije potrebnu većinu glasova u Saboru, uznemirenje u redovima najjače parlamentarne stranke dalo je naslutiti da se radi o reakciji ne toliko na taj događaj, koliko na pojavu neposluha u redovima koalicije. Ta bojazan obistinila se uskoro, 28. lipnja kad je izostanak zastupnika HSLŠ-a sa sjednice onemogućio glasovanje o ratifikaciji sporazuma o Nuklearnoj elektrani Krško, jer nije bilo potrebnog kvoruma.

Sporazum je ratificiran 3. srpnja, međutim, uz visoku cijenu. Naime, uslijedio je raspad koalicije, najavljena je ostavka premijera Račana, predstoji formiranje nove Vlade, a u HSLŠ-u došlo je do raskola zbog toga što je šest zastupnika te stranke glasovalo za sporazum premda je stranačka odluka bila da se suzdrže od glasovanja.

Zbog dramatičnog zbivanja Hrvatski sabor je ovih dana bio u središtu pozornosti javnosti kao mjesto raspeta višemjesečne koaličijske krize. Kako i koalicija umanjena za jednu članicu ima potrebnu natpolovičnu većinu u Saboru, može se pretpostaviti da neće biti prijevremenih izbora. Dakako, ovisi o tome dolazi li napokon vrijeme mirnijeg političkog stanja u zemlji.

Ž.S.

	strana
- Uvodnik urednika	2
- Dopune dnevnog reda	3
- Prijedlog zakona o nasljeđivanju	4
- Prijedlog zakona o strancima	9
- Prijedlog zakona o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela	17
- Konačni prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o područjima županija, gradova i općina	21
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Okvirnog ugovora o zajmu 1351 (1999) za obnovu zdravstvene infrastrukture, između Razvojne banke Vijeća Europe i Republike Hrvatske	22
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Republike Hrvatske i Velikog Vojvodstva Luksemburga o socijalnom osiguranju	23
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora o socijalnom osiguranju, između Republike Hrvatske i Kraljevine Belgije	24
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Republike Hrvatske, Međunarodne banke za obnovu i razvoj i Međunarodnog udruženja za razvoj, o sufinanciranju ogleđnog projekta kulturne baštine u BiH	25
- Izvješće o izvršenju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2001. godinu	26
- Izvješće o rješavanju problema neraspoređenih policajaca	34
- Prijedlog odluke o osnivanju istražnog povjerenstva za ispitivanje zakonitosti rada državnih tijela u svezi s davanjem (ustupanja) arhivske građe (transkripata) tužiteljstvu haškog tribunala u Den Haagu	51
- Prijedlog za osnivanje istražnog povjerenstva radi utvrđivanja zakonitosti rada Hrvatskog fonda za privatizaciju, Ministarstva gospodarstva, uprave poduzeća i drugih u slučaju restrukturiranja i privatizacije Pazinke d.d. iz Pazina	54
- Prijedlog odluke o osnivanju istražnog povjerenstva za ispitivanje zakonitosti rada državnih tijela u svezi (povezanosti) vlasti i organiziranog kriminala	56
- Odgovori na zastupnička pitanja	58

PRIKAZ RADA:

- 23. SJEDNICE HRVATSKOGA SABORA ODRŽANE 12, 13, 14, 19, 20, 21, 26, 27. I 28. LIPNJA, TE 3, 4, 5, 10, 11. I 12. SRPNJA 2002.

Dopune dnevnog reda

20. lipnja 1928. godine

Prije nastavka 23. sjednice Hrvatskog sabora predsjednik Sabora **Zlatko Tomčić** podsjetio je zastupnike na važan događaj iz hrvatske povijesti koji se zbio na taj dan, prije 74 godine. Istaknuo je kako su 20. lipnja 1928. godine u beogradskoj Skupštini stradali od zločinačke ruke velikosrbina Puniše Račića hrvatski narodni zastupnici Stjepan i Pavle Radić, Đuro Basariček, Ivan Granda i Ivan Pernar. Ukazao je na njihov doprinos stvaranju samostalne Republike Hrvatske te su im zastupnici odali dužnu počast minutom šutnje.

U nastavku 23. sjednice predsjednik Sabora **Zlatko Tomčić** predložio je da se dnevni red dopuni točkom:

- Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Slovenije o uređenju statusnih i drugih pravnih odnosa vezanih uz ulaganje, iskorištavanje i razgradnju Nuklearne elektrane Krško i zajedničke izjave povodom potpisivanja Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Slovenije o uređenju statusnih i drugih pravnih odnosa vezanih uz ulaganje, isko-rištavanje i razgradnju Nuklearne elektrane Krško.

Primjedbu na to iznio je u ime Kluba zastupnika HDZ-a **Vladimir Šeks (HDZ)**. Smatra da taj zakonski prijedlog sadrži niz protuustavnih odredbi zbog kojih je pokrenut i spor pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske. Uz to, kaže, sadrži odredbe koje izravno ugrožavaju nacionalni interes RH. Kao razlog neuvrštavanja u dnevni red naveo je i to što se taj dokument ne nalazi još na ratifikaciji u slovenskom parlamentu.

Za neuvrštavanje ovog Zakona na dnevni red bio je i u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a **Vlado Jukić (HSP)**. Rekao je kako neće ponavljati ono što je gospodin Šeks već rekao, napomenuvši da je Klub zastupnika HSP-HKDU-a po tom pitanju podnio ustavnu tužbu i smatra korektnim da se o tome raspravlja nakon što Ustavni sud da svoj pravorijek.

Zastupnici su potom glasovali i većinom glasova (59 "za" i 25 "suzdržanih") odlučeno je da dnevni red ipak bude dopunjen ovom točkom.

M.S.

- Konačni prijedlog strategije razvitka Republike Hrvatske, Hrvatska u 21. stoljeću, sastavnica poljoprivreda i ribarstvo

- Konačni prijedlog zakona o državnoj potpori u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu

- Izvješća Mandatno-imunitetnog povjerenstva

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora o zajmu 1419 (2001) za obnovu škole narodnog zdravlja "Andrija Štampar" u Zagrebu i Međunarodnog centra za zdravstveni menadžment "Andrija Štampar" u Dubrovniku, između Razvojne banke Vijeća Europe i Republike Hrvatske

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Turske o suradnji na području obrambene proizvodnje

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjeni Zakona o suzbijanju zloporabe opojnih droga

- Konačni prijedlog zakona o strateškim robnim zalihama

- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima posebne državne skrbi

- Izvješće o socijalnom stanju na područjima posebne državne skrbi, s prijedlogom mjera za poboljšanje i ubrzanje razvoja ovog područja

- Prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti

- Prijedlog zakona o zaštiti od buke
- Prijedlog zakona o civilnoj službi
- Prijedlog zakona o meteorološkoj i hidrološkoj djelatnosti

- Prijedlog zakona o dopuni Zakona o porezu na dodanu vrijednost (predlagatelj: zastupnik Zlatko Canjuga)

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti (predlagateljica: zastupnica Jadranka Kosor)

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o poljoprivrednom zemljištu (predlagatelj: zastupnik Ivo Fabijanić)

- Izvješće o poduzetim mjerama radi otklanjanja uzroka kršenja ljudskih prava navedenih u Izvješću Pučkog pravobranitelja za 2001. godinu, provođenju zaključaka koje je Hrvatski sabor donio prigodom rasprave o Izvješću pučkog pravobranitelja za 1999. i 2000. godinu, te razlozima oglašivanja tijela državne uprave i tijela s javnim ovlastima na zahtjeve i upite pučkog pravobranitelja

- Dopunsko izvješće o ostvarivanju nadležnosti pučkog pravobranitelja za 2001. godinu

- Izvješće o radu Upravnog vijeća HRT-a i poslovanju HRT-a u 2001. godini i Izvješće o radu Vijeća HRT-a

- Godišnje izvješće o radu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja

PRIJEDLOG ZAKONA O NASLJEĐIVANJU

Prilagodba novom vremenu

Većinom glasova Hrvatski je sabor prihvatio Prijedlog zakona o nasljeđivanju, uputivši predlagatelju (Vladi RH) cijeli niz primjedbi, prijedloga i mišljenja radi pripreme zakonskog prijedloga za drugo čitanje. Zastupnici su pozdravili Vladin prijedlog, naglašavajući kako važeći zakon potječe još iz davne 1955. godine. Pozornost zastupnika posebno je privukla predložena novost o izjednačavanju bračnog i izvanbračnog druga kod nasljeđivanja, te rješenje da se ostavinskim postupcima bave javni bilježnici, u cilju smanjenja opterećenosti sudova.

O PRIJEDLOGU

Umjesto prikaza opsežnog zakonskog prijedloga koristimo se uvodnim izlaganjem Vladina predstavnika u kojem su zastupnici informirani o osnovnim rješenjima novog zakona i razlozima zbog kojih se on predlaže.

Nakon više od 50 godina u Hrvatskoj se razgovara o Zakonu o nasljeđivanju, rekao je uvodno mr.sc. **Miljenko Kovač**, zamjenik ministrice pravosuđa, uprave i lokalne samouprave. Važeći Zakon o nasljeđivanju bivši je jugoslavenski savezni zakon i datira iz daleke 1955. koji je u kasnijoj fazi vrijedio i kao republički zakon u SR Hrvatskoj, a potom i u Republici Hrvatskoj. Iako star važeći zakon i nije tako loš jer su njegove materijalno-pravne odredbe rađene po europskim uzorima, nastavio je mr. Kovač. Iako se taj zakon općenito smatra dobrim neke su izmjene nužne ne samo da bi se otklonile sve socijalističke natruhe u njemu već ponajviše zbog toga što su se znatno promijenile prilike u hrvatskom društvu - nema više velikih patrijarhalnih obitelji, rodbinske veze više ni izdaleka nisu tako jake kao što su bile nekada, znatno su oslabile veze između daljnjih srodnika, a važna je samo uža obitelj pa svemu tome treba prilagoditi nasljedno pravo. Kao

važnu novinu u predloženom zakonu spomenuo je uvođenje prava nasljeđivanja izvanbračnog druga koji je u pravu na nasljeđivanje izjednačen s bračnim. Prihvaćanjem takvog rješenja popunila bi se pravna praznina u ovoj oblasti jer na svim drugim područjima izvanbračni su drugovi izjednačeni s bračnim, a samo na području nasljednog prava to nije tako. Izvanbračnom zajednicom u smislu predloženog Zakona smatra se životna zajednica neudane žene i neoženjenog muškarca koja je trajala dulje vrijeme, a prestala ostaviteljevom smrću, pod uvjetom da su bile ispunjene pretpostavke koje važe za valjanost braka. S obzirom na promjene u rodbinskim odnosima prijedlog je da se kod zakonskog nasljeđivanja da prednost ostaviteljevom bračnom drugu pred ostaviteljevom braćom i sestrama te njihovim potomcima. Danas kada uglavnom prevladavaju male obitelji koje najčešće čine bračni drugovi i njihova djeca, često se kao nepravda doživljava slučaj kad bračni drug mora dijeliti ostavinu s ostaviteljevom braćom i sestrama. To, kaže, ne bi bilo u redu u situaciji kada braće i sestre niti ne pitaju za pokojnika dok je živ, nego se tek u trenutku ostavinske rasprave sjete da su imali brata odnosno sestru. Isto vrijedi i za krug nužnih nasljednika. U važećem je zakonu vrlo širok krug nužnih nasljednika, a predloženim se zakonom krug apsolutnih nasljednika svodi na ostavitelju najbliže osobe - potomaka, odnosno posvojčad i bračnog druga, dok su roditelji i ostali potomci nužni nasljednici uz dodatne pretpostavke socijalne naravi.

Novim se zakonom pojednostavljuje institut javne oporuke. Dosadašnje se razne vrste javnih oporuka svode na jedan oblik javne oporuke, ustrojava se Hrvatski upisnik javnih oporuka koji će voditi Hrvatska javno-bilježnička komora po pravilima koje će pravilnikom propisati ministar nadležan za poslove pravosuđa.

Zakonodavac također nastoji pojednostaviti ostavinski postupak -

nigdje se više ne spominje npr. obvezatno davanje nasljedničke izjave. Prema predloženom zakonu to je bitna procesna pretpostavka u ostavinskom postupku pa se u ostavinskoj raspravi nasljednik više ne bi očitovao prihvaćati li nasljedstvo jer i sada vrijedi pravilo da se ostavina otvara, a sva prava koja iz ostavine proizlaze stječu u trenutku ostaviteljeve smrti. Rješenje o nasljeđivanju bio bi deklaratorni, a ne konstitutivni akt, podvukao je Vladin predstavnik. Prema tome, izjava da se nasljedstvo prihvaća sada je nepotrebna i stoga se predloženim zakonom isključuje iz postupka. Izjava bi bila potrebna samo u slučaju kada nasljednik njome hoće reći da ne prihvaća nasljedstvo.

Važna novost ogleđa se i u vođenju ostavinske rasprave. Prihvaćanjem Vladinog prijedloga prenijele bi se nadležnosti za vođenje ostavinske rasprave sa sudova na javne bilježnike. Zamisao nije nova jer je još 1994. Zakonom o javnom bilježništvu bila otvorena mogućnost javnim bilježnicima da provode određene radnje tijekom ostavinske rasprave kao povjerenicima suda, ali se od te načelne odredbe sve dosad nije maknulo. Zakonodavac drži da bi to rješenje bilo višestruko korisno jer bi se na taj način rasteretili općinski sudovi u dijelu koji se odnosi na ostavinske postupke, a građani bi mnogo brže dolazili do svojih prava. Istina, ostavinski postupci nisu tako brojni - nema ih više od 60.000 godišnje u cijeloj Hrvatskoj. Postoji namjera da se javnim bilježnicima stave u nadležnost i svi drugi sudski postupci za koje je to po naravi stvari moguće. Tu se, kaže, misli na izvanparnične postupke u kojima se raspravlja i odlučuje o pravima u kojima stranke slobodno raspolazu, zatim na ovrhu na temelju vjerodostojnih isprava, izdavanje platnih naloga itd. Realizira li se u tom smislu reforma to će rasteretiti sudstvo tih poslova čak za oko 36 posto godišnje, i zato Vlada smatra da je vrijeme da se s tom reformom počne za sada kroz ostavinske rasprave, a kasnije ako već

prilike i mogućnosti dozvole i sa svim drugim postupcima, zaključio je uvodničar.

RADNA TIJELA

Prihvatanje Prijedloga zakona podržala su radna tijela Hrvatskoga sabora. **Odbor za zakonodavstvo** podupire donošenje ovoga Zakona i nema primjedaba ustavnopravne naravi na tekst Prijedloga.

U raspravi u **Odboru za pravosuđe** načelno je istaknuto kako se predloženi tekst Zakona u velikoj mjeri oslanja na rješenja iz teksta važećeg Zakona koji svoju dugovječnost može zahvaliti iznimnoj kvaliteti i europskim, neideologiziranim uzorima što je neobično za vrijeme u kojem je nastao. Za novopredložena rješenja rečeno je da su rezultati duha, shvaćanja i modificiranih standarda na područjima koje uređuje ovaj Zakon te su primjerena aktualnom trenutku.

Iako star, važeći Zakon o nasljeđivanju nije loš jer su njegove materijalno-pravne odredbe rađene po europskim uzorima.

Od konkretnih rješenja, u predloženim odredbama pozornost je izazvalo nekoliko pitanja.

Primijećeno je npr. kako u ovom Zakonu nema odredbe koja bi regulirala pravo nasljeđivanja poljoprivrednog zemljišta kao posebnog instituta. Radi se, naime, o značajnom i specifičnom problemu jer nakon svih procesa i postupaka komasacije, okrupnjavanja zemljišta, nedostatak ove odredbe mogao bi potaknuti suprotne procese. Tu bi također trebalo voditi računa i o načelu pravednosti te uvažiti činjenicu da je jedan od nasljednika dugi niz godina živio i radio s ostaviteljem na toj zemlji iz čega bi proizašla potreba specifičnog uređenja ovog instituta. Pojavio se prijedlog kako bi se, eventualno, rješenje problema moglo pronaći u okviru članka 75. koji govori o izdvajanju imovine u korist potomaka koji su privređivali s ostaviteljem ili članak 143. koji uređuje prava sunasljednika koji su živjeli i privređivali u zajednici s ostaviteljem.

Komparativne analize nekih srodnih pravnih sustava pokazuju da je to moguće, čulo se u Odboru.

Drugo značajno pitanje istaknuto u raspravi je ono o novim ovlastima javnih bilježnika koji preuzimaju dio poslova iz sadašnje sudske nadležnosti na području koje regulira ovaj zakon. Namjera je predloženih rješenja rasteretiti ionako opterećene sudove. Međutim, iznijeto je stajalište kako nema egzaktnih podataka o tome koliko ostavinski predmeti sudjeluju u ukupnim sudskim zaostacima, a to bi trebao biti jedan od pokazatelja za opravdanost predloženih rješenja.

Nadalje, istaknuto je kako je velika većina ostavinskih predmeta manje složenosti te bi ih mogli voditi čak i sudski pripravnici, a needucirani javni bilježnici, bez prakse u ovom području, svakako neće pridonijeti bržem rješavanju predmeta. Samo mali broj ostavinskih predmeta je složen i opterećuje sudove, ali to nije razlog za promjenu nadležnosti, čulo se na Odboru. Uz to, postoji čitav niz malih sudova u Republici Hrvatskoj koji nemaju zaostatke u radu pa postoji mogućnost da uzimanjem iz nadležnosti ove vrste predmeta on jednostavno neće imati što raditi.

Dvojbeno je i pitanje troškova, kako stranaka u postupku tako i državnog proračuna, jer će se pitanja nagrada javnim bilježnicima rješavati naknadno, podzakonskim aktom. Stranke bi trebale imati jamstvo da im postupak kod javnog bilježnika neće biti skuplji nego pred sudom, a tog jamstva u predloženim odredbama nema. Nadalje, uspostavljajući sustav sudske kontrole rada javnih bilježnika stvaraju se pretpostavke za dvostruko angažiranje, i sudaca i javnih bilježnika, što bi moglo utjecati na duljinu i troškove postupka.

U Odboru su načelno podržana rješenja koja izjednačuju pravo nasljeđivanja izvanbračnog druga s nasljednim pravom bračnog druga kao i redefiniranje drugog nasljednog reda kod zakonskog nasljeđivanja u smislu davanja prednosti bračnom drugu ostavitelja pred braćom i sestrama ostavitelja i njihovim potomcima. Radi se jednostavno o potrebi vremena, o sankcioniranju faktičnog sadržaja suvremene obiteljske i bračne zajednice. Postavlja se, međutim, pitanje valjanosti definicija izvanbračne zajednice iz članka 8. stavka 2. jer je standard "dulje vrijeme" kao uvjet za postojanje

izvanbračne zajednice dvojben i neprecizan, prepušten praksi te bi mogao izazvati sporove oko činjenice u parnici. Naime, pojavio se prijedlog kako bi izvanbračnog druga trebalo navesti izričito u članku kojim se definira prvi nasljedni red. Isto tako, nužno je još jednom proanalizirati uporabu pravnih standarda s obzirom na njihov sadržaj i funkciju u pojedinim odredbama kako bi se izbjegle nelogičnosti u smislu neravnopravnosti bračnog i izvanbračnog druga u pojedinim slučajevima, vrstama nasljeđivanja ali i situacije kao npr. ona koja otvara mogućnost da su krvni srodnici (braća, sestre) ostavitelja u nepovoljnom položaju od npr. unuka izvanbračnog druga. Izraženo je stajalište kako negativna definicija prava na nasljeđivanje izvanbračnog druga iz članka 25. stavak 3., otvara prostor za manipulacije i sprječavanje izvanbračnog druga da ostvari svoja prava, jer je vrlo teško dokazivati "trajni prestanak" zajednice života s ostaviteljem.

Odredbu koja govori o oporučitelju koji nije u stanju pročitati oporuku koju mu je sastavila druga osoba (članak 33.) treba uskladiti sa stvarnim životom u kojem postoje i gluhoslijepe osobe za koje ovdje nije predviđeno nikakvo rješenje. A kod nasljedničke tužbe rečeno je trebala bi se predvidjeti i pasivna legitimacija tuženika koji sebi svojata pravo na nasljedstvo.

U Prijedlogu nema odredbe koja bi regulirala pravo nasljeđivanja poljoprivrednog zemljišta kao posebnog instituta, što bi nakon svih procesa i postupaka komasacije i okrupnjavanja zemljišta moglo potaknuti suprotne procese.

U raspravi u **Odboru za obitelj, mladež i šport** podržano je predloženo rješenje u kojem ostavitelja bez potomaka nasljeđuju roditelji i bračni drug, a u slučaju da su roditelji umrli prije ostavitelja, nasljednikom postaje samo bračni drug.

Zadovoljavajućim je ocijenjen prijedlog kojim se u pravu nasljeđivanja izjednačavaju izvanbračni i bračni drugovi. Utvrđeno je da se izvanbračna zajednica smatra životnom

zajednicom neudane žene i neoženjenog muškarca koja je trajala dulje vrijeme. Čulo se kako bi trebalo odrediti koje je to vrijeme i način utvrđivanja početka i prestanka trajanja izvanbračne zajednice, kako bi se izbjegli mogući kasniji nespozum i sporovi. Iz istih razloga bilo bi dobro odrediti osobu ili tijelo koje će utvrditi ove činjenice, stajalište je članova Odbora.

Glede odredaba kojima se omogućuje javnim bilježnicima preuzimanje velikog dijela poslova iz sadašnje sudske nadležnosti primjedbe su išle u smjeru prevelikih ovlasti koje imaju javni bilježnici. Njima je omogućena neprimjerena zarada s obzirom na posao koji obavljaju, a na temelju loših zakonskih odredbi koje bi trebalo preispitati. Čulo se kako će Vlada o tome voditi računa, te istaknuto da će se pitanje javnobilježničkih naknada još razmatrati.

U nastavku sjednice postavljeno je pitanje nasljeđivanja poljoprivrednog zemljišta i zauzeto stajalište da bi predlagatelj do drugog čitanja ovoga zakonskog prijedloga trebao razmotriti mogućnost uvođenja rješenja kojim bi poljoprivredno zemljište naslijedio nasljednik koji će tu zemlju obrađivati. Ostali nasljednici istog nasljednog reda dobili bi odštetu od nasljednika koji će obrađivati zemlju. Čulo se da takvo rješenje poznaju neke zemlje zapadne Europe, a svrha je očuvati poljoprivredno zemljište od usitnjavanja. Takvo je rješenje ujedno i jamac daljnjeg obrađivanja zemlje što svakako mora biti bitan gospodarski interes Republike Hrvatske, izneseno je u raspravi u ovom radnom tijelu.

RASPRAVA

Nakon uvodnog izlaganja predstavnika predlagatelja, riječ su dobili glasnogovornici klubova zastupnika.

Klub zastupnika HDZ-a podržao je Prijedlog zakona jer uistinu unosi određene novine koje je donijelo vrijeme, rekao je **Vladimir Šeks**. Zastupnik je pri tome posebno imao u vidu rješenja koja izjednačuju pravo nasljeđivanja izvanbračnog druga s nasljednim pravom bračnog druga, redefiniraju drugi nasljedni red kod zakonskog nasljeđivanja u smislu davanja prednosti bračnom drugu ostavitelja pred braćom i sestrama

ostavitelja i njihovim potomcima, a napose ostavinski postupak koji bi vodili javni bilježnici. U nastavku iznio je nekoliko prijedloga Kluba na predloženi zakonski tekst, a mi se osvrćemo na neke.

Za Vladino rješenje po kojem nije ostavina ono što je tuđi udio u zajedničkoj imovini ili što netko u trenutku ostaviteljeve smrti stekne na posebnom pravnom temelju (članak 5. stavak 3.) rekao je da je fluidna formulacija koja zahtijeva jednu veću preciznost. Dvojbeno je rješenje po kojem oporučitelj može isključiti iz nasljedstva nasljednika koji ima pravo na nužni dio, među ostalim, "ako se odao neradu ili nepoštenom životu". Ta je formulacija, nastavlja zastupnik, preuzeta iz ranijeg Zakona o nasljeđivanju i sada se ovdje provlači jednom inercijom, a kada bi bila primijenjena prouzročila bi brojne kontroverze i dvojbe.

Člankom 125. taksativno se propisuju razlozi nedostojnosti za nasljeđivanje, kako na temelju zakona tako i na temelju oporuke. Prema predloženom zakonu to je npr. onaj koji je namjerno usmrtio ostavitelja, ili je to pokušao, zatim onaj koji je silom ili prijetnjom natjerao, ili prijevarom naveo ostavitelja da napravi ili opozove oporuku ili neku oporučnu odredbu, a napose teže se ogriješio o obvezu uzdržavanja prema ostavitelju prema kojem je imao zakonsku obvezu uzdržavanja ili mu nije htio pružiti nužnu pomoć. Uz navedene razloge Vlada bi trebala tu uvrstiti i počinjena razna druga kaznena djela. Zar bi bio onaj koji teško ozlijedi ostavitelja ili ga npr. siluje bio dostojan nasljeđivanja, pita zastupnik Šeks?

Prema stavku 2. članka 126. nedostojnost prestaje ostaviteljevom oprostom, a HDZ misli da bi trebala biti utvrđena određena forma u kojoj bi ostavitelj davao takav oprost.

U nastavku izlaganja predstavnik Kluba je rekao kako zastupnici HDZ-a podržavaju prijedlog da ostavinske postupke preuzmu javni bilježnici. Odredbe glede ostavinskog postupka valja tako utvrditi da bude nedvojbeno potpuno precizno i jasno da sve ovlasti koje ima sudac koji pred općinskim sudom provodi ostavinski postupak u prvom stupnju ima i javni bilježnik. Radi osiguranja sudske kontrole rada javnih bilježnika propisuje se novi pravni lijek - prigovor protiv rješenja koje je javni bilježnik donio kao povjerenik suda u ostavinskom po-

stupku. Prigovor se dostavlja javnom bilježniku koji ga je dužan bez odgode zajedno sa spisom dostaviti nadležnom općinskom sudu, a o prigovoru odlučuje sudac pojedinac. Ako javni bilježnik kao povjerenik suda donosi u ostavinskom postupku sva rješenja i provodi cijeli ostavinski postupak kako je onda moguć ovaj paralelizam dostavljanje prigovora općinskom sudu, i odluka suca pojedinca o tome, pita zastupnik Šeks?

Odredbe vezane uz ostavinski postupak u zakonu valja utvrditi tako da bude jasno da sve ovlasti koje ima sudac koji pred općinskim sudom vodi ostavinski postupak u prvom stupnju ima i javni bilježnik.

Istupajući u ime **Kluba zastupnika HSLŠ-a, Mladen Godek** je primijetio kako je sada važeći zakon stručno gledano ocijenjen visokim ocjenama, ali kako se novopredloženim zakonom zapravo mijenja vrlo mali postotak odredbi. Zastupnik procjenjuje da je tek 5 posto odredbi promijenjeno dok je njih oko 95 posto ostalo suštinski nepromijenjeno.

U nastavku osvrnuo se na neka od predloženih rješenja. Klub, kaže, prihvaća rješenje kojim se izjednačuje pravo nasljeđivanja izvanbračnog druga s nasljednim pravom bračnog druga. Tako se samo akceptira činjenica da se u današnje vrijeme i kod nas pojavljuje sve više izvanbračnih zajednica. Zapitao se zatim hoće li, ako se u Obiteljskom zakonu prizna istospolna životna zajednica kao izvanbračna zajednica, trebati mijenjati odredbe Zakona o nasljeđivanju. Kaže kako bi standard "dulje vrijeme" kao uvjet za postojanje izvanbračne zajednice mogao izazvati velike probleme u praksi, ali se nada da će upravo praksa dati odgovor na pitanje što je to "dulje vrijeme".

Prema zakonskom prijedlogu izvanbračnom zajednicom smatra se životna zajednica neudane žene i neoženjenog muškarca koja je trajala dulje vrijeme, a prestala ostaviteljevom smrću, pod uvjetom da su bile ispunjene pretpostavke koje se traže za valjanost braka. Tako nisu izjednačene bračna i izvanbračna zajednica, kaže Godek, jer bračna zajednica može prestati razvodom i poništenjem braka.

U nastavku zastupnik Godek upozorio je na opasnost glede primjene odredbe po kojoj bračni drug nema pravo na nasljedstvo ako je njegova zajednica života s ostaviteljem bila trajno prestala njegovom krivnjom ili u sporazumu s ostaviteljem (članak 25. stavak 3.). Tvrdnju je potkrijepio ovako: Što ako ja živim u izvanbračnoj zajednici 20 godina i dva dana prije nego što umrem kažem izvanbračnoj družici ajde putuj doma, kupi kufere, neću ja tebe više, i umrem, nakon čega moji nasljednici kažu da ona nema više status izvanbračnog partnera i pravo nasljeđivanja. To je opasno, kazao je Godek.

Za razliku od HDZ-a Klubu zastupnika HSLŠ-a potpuno je neprihvatljiv prijedlog da se javni bilježnici bave ostavinskim postupcima. Godek drži da je takav jedan prijedlog trebao pratiti podatak koliko zaostataka otpada na ostavinske postupke u nas. Iz osobnog iskustva, kaže, kako najmanje zaostataka ima u ostavinskim postupcima, jer se ostavinski predmeti rješavaju brzo i u 95 posto slučajeva riječ je o tzv. lakim predmetima. Javni bilježnici koji nemaju pravosudni ispit neće zadovoljiti u ispunjavanju novopredložene ovlasti, nastavlja zastupnik, i dodaje kako bi bilo puno bolje da se u zakonski prijedlog unese odredba kako ostavinski postupak pod kontrolom suca može voditi uz sudskog savjetnika i sudski pripravnik. Razlog - ovaj potonji u tom slučaju nije ništa manje stručan od javnog bilježnika jer ni jedan ni drugi nemaju pravosudni ispit, a ispit koje ima javni bilježnik i stručno znanje koje posjeduje nema nikakve veze sa zakonom o nasljeđivanju. Usvoji li se Vladin prijedlog to će za javne bilježnike biti dodatna zarada iako i danas od svih pravnika bilježnici imaju najunosniji posao. Sve u svemu HSLŠ se protiv takvom Vladinom rješenju, ali bi eventualno pristao kada bi se ta norma predvidjela kao dispozitivna tj. kada bi se sudu ostavilo da odluči hoće li i koje ostavinske predmete povjeriti bilježniku. Razlog - postoje sudovi koji imaju zaostatke u radu poput velikih sudova kao što su Zagrebački, Splitski, Riječki, ali isto tako ima sudova koji nemaju takve zaostatke pa postoji mogućnost da uzimanjem iz nadležnosti ove vrste predmeta oni jednostavno neće imati što raditi. Nije mu jasno zašto se Prijedlogom zakona

uvodi Hrvatski upisnik oporuka tim više što on nije obvezatan i predlaže da se odredba kojom se on ustanovljava briše ili barem objasni što je Vlada željela postići uvođenjem tog upisnika.

U replici **Jadranka Kosor (HDZ)** zadržala se na onom dijelu Godekova izlaganja u kojem je spomenuo mogućnost da se u Obiteljski zakon koji je tek u pripremi unese (prizna) istospolna zajednica kao izvanbračna zajednica zanimajući se hoće li se zbog toga mijenjati Zakon o nasljeđivanju. Za ovu HDZ-ovu zastupnicu ne bi bilo dobro dopustiti mogućnost sklapanja brakova između istih spolova odnosno ozakoniti Obiteljskim zakonom jer to nije prirodno. Eventualno jednog dana o takvoj bi se mogućnosti moglo odlučivati na referendumu, makar je ova zastupnica mišljenja da ta mogućnost tada ne bi prošla na referendumu. Uostalom, najnoviji popis stanovništva pokazao je da u Hrvatskoj živi gotovo 90 posto katolika, zaključila je zastupnica Kosor.

Usljedila je poslovnicička primjedba mr.sc. **Miroslava Rožića (HSP)**. Primijetio je da na izlaganje predstavnika klubova zastupnika nema replike pa je u tom smislu prvi put prekršen Poslovnik, a drugi put je prekršen Poslovnik kada mu predsjedatelj sjednice nije dao riječ onoga časa kada je podigao pločicu.

Reagirajući, predsjedatelj sjednice dr.sc. **Ivica Kostović** kazao je kako je zastupnik Rožić prekršio Poslovnik jer se nije pozvao na članak Poslovnika za koji je mislio da je prekršen, a spomenuti zastupnik HSP-a mu uzvratilo konstatacijom kako se uvode presedani koji nisu u redu, te objasnio da se nije pozvao na članak Poslovnika jer je on svima poznat.

U nastavku zastupnik **Rožić** izlagao je u ime **Kluba zastupnika HSP-HKDU-a**. On je u ime Kluba pozdravio Vladinu inicijativu da se konačno donese hrvatski Zakon o nasljeđivanju. Glede najvažnije novosti kojom se uvodi izjednačavanje bračnog i izvanbračnog druga kod nasljeđivanja kaže kako taj pokušaj nije na najbolji mogući način uspio u predloženom zakonu. Pojam izvanbračnog druga uopće nije pravno definiran, a nisu niti dva standarda u definiciji izvanbračne zajednice ("životna zajednica" i "dulje vrijeme"). Takve proizvoljnosti i subjektivnosti valja izbjeći, smatra Klub. Prema

Vladinom prijedlogu izvanbračna zajednica prestaje ostaviteljevom smrću. Pokušaj izjednačavanja bračne i izvanbračne zajednice posve je promašen i samo stvara ogromnu, gotovo suštinsku razliku između tih zajednica. Prema zakonskom prijedlogu izvanbračna zajednica prestala je ostaviteljevom smrću, ali zastupnik upozorava kako takva zajednica može trajati 30 i 40 godina i ako prestane prije smrti ostavitelja ne proizvodi nikakav nasljedno pravni učinak, a kod bračne zajednice upravo je obrnuto. Uz to, nigdje nije određeno je li izvanbračna zajednica poligamna ili monogamna. Kod bračne zajednice bigamija je kazneno djelo, a kod izvanbračne zajednice to kazneno djelo ne postoji pa se postavlja npr. pitanje tko ima pravo na nasljeđivanje, i na koji način kod izvanbračne zajednice koja je poligamna.

Kod zakonskog nasljeđivanja, u drugom nasljednom redu, dana je prednost ostaviteljevom bračnom drugu pred ostaviteljevom braćom i sestrama te njihovim potomcima. Izbacivanje krvnih srodnika (braće i sestara) koji mogu, uvjetno rečeno, biti i nužni nasljednici u određenim slučajevima, ne može se pravdati kako to Vlada nastoji prikazati uvođenjem jednog antipatrijarhalnog duga u materiju obuhvaćenu ovim zakonom. Drži kako predloženo rješenje proizvodi suprotan učinak, i dovodi do neželjene situacije u kojoj npr. brat ili sestra ostavitelja ne bi imali pravo na nasljedstvo, dok bi unuk izvanbračnog druga naslijedio pola imovine.

Zastupnik je izrazio nadu da će Vlada popraviti zakon do drugog čitanja, a onda će Klub imajući u vidu i starost važećeg zakona, s posebnim zadovoljstvom podržati predloženi zakon.

Mladek Godek je ispravio predgovornika naglasivši da unuk izvanbračnog ostavitelja ne može nikako biti nasljednik, samo izvanbračni drug.

Klub zastupnika HSS-a podržava sve prijedloge koji idu za ubrzanjem procesa ostavinskih rasprava ali ujedno skreće pozornost da nije precizirano pitanje nasljeđivanja poljoprivrednog domaćinstva, rekao je **Ivan Kolar (HSS)**. Tu obvezu, naime, nameće Zakon o poljoprivredi, Strategija o poljoprivredi gdje se izričito tražilo preciziranje pitanja tog nasljeđivanja, a u ovom zakonu o tome nema ni riječi. Klub zastupnika

HSS-a misli da se to pitanje generalno može riješiti s dva tri članka, na način, da se obiteljsko domaćinstvo ne cijepa, da ga nasljeđuje onaj tko nastavlja tradiciju obiteljskoga domaćinstva (proizvodnja). No obeštećenje ostalih mora biti spram nužnog dijela (treba za to osigurati kreditna sredstva) i zakon to mora prepoznati.

Pojam izvanbračnog druga nije pravno definiran, i nigdje nije određeno je li izvanbračna zajednica poligamna ili monogamna.

Do drugog čitanja taj prijedlog trebalo bi razraditi a u prvom čitanju možemo podržati Prijedlog zakona, rekao je.

Dvojbjeni pravni standard

Klub zastupnika HNS-PGS-SBHS-a podržava Prijedlog ovog zakona, izvijestio je **Darko Šantić (HNS)**. U nastavku se osvrnuo na predložene nove institute - izjednačavanje nasljeđivanja bračne i izvanbračne zajednice i dr. pridružujući se razmišljanju da ove novine opsegom i brojčano možda i nisu iziskivale donošenje novog zakona no očigledno je da je politički moment odigrao ulogu jer postojeći Zakon vuče svoje korijene praktički iz vremena socijalizma, 1955. godine.

Izjednačavanje bračne i izvanbračne zajednice opravdano je prouzročilo dosta živu raspravu (i na odborima) i kod toga se javljaju dva pravna standarda koja bi u praksi, u tumačenju i primjeni mogla proizvesti određene probleme. Naime, što to predstavlja životnu zajednicu i što znači da takva životna zajednica neudane žene i neoženjenog muškarca traje dulje vrijeme (tu je i standard "velika imovina"). Taj izričaj "dulje vrijeme" može biti dvojbjeni i za to bi se moglo iznijeti puno primjera, nagadanja, pretpostavki, kaže zastupnik i navodi dva krajnja primjera. Prvi je, da je takva životna zajednica trajala relativno kratko vrijeme (smrt jednog od izvanbračnih drugova) možda godinu, dvije, ali je bila intenzivna u stvaranju dobara i nove imovine, a drugi primjer, da takva izvanbračna zajednica traje izuzetno dugo ali je zajednica praktički osnovana radi druženja, ispomaganja i nisu praktički stvarana nikakva nova dobra. U zakonskom tekstu na neki način treba dati do znanja

namjeru izvanbračnih drugova za stjecanje imovine i stvaranje jedne zajednice koja se traži i za valjanost braka.

U vezi s rješenjem da javni bilježnici vode postupak ostavinske rasprave (najavljene su i druge ingerencije) zastupnik je pitao hoće li to značiti veće troškove za stranke, jer ako hoće onda ovaj Klub zastupnika nije za takvo rješenje. Pitanje je da li će to značiti skraćivanje postupka jer na sudu ostaje da odradi veći dio posla (smrtovnica, zemljišno-knjižni odjel, odluka o ustupanju predmeta bilježniku) a lakši (nasljedničke izjave, utvrđivanje opsega imovine) preuzima javni bilježnik. Stoga ovaj Klub zastupnika predlaže izravno komuniciranje potencijalnih nasljednika i bilježnika bez obraćanja sudu a da zatim s gotovim predmetom dolaze na sud. Time bi se preskočila početna (nekad dugotrajna) faza jer bi i stranka i javni bilježnik bili djelotvorniji u pribavljanju svih tih prethodnih dokumenata. Dvojbjeno može biti i rješenje o odabiru javnog bilježnika (određeni abecedni redoslijed) jer možda će nasljednik željeti baš određenog bilježnika (ni svi suci nisu jednako djelotvorni pa niti javni bilježnici) pa bi do drugog čitanja trebalo preispitati ta rješenja.

I ovaj Klub zastupnika smatra da u ovaj zakon treba ugraditi mehanizme koji će onemogućiti daljnju parcelaciju zemljišnih posjeda, rekao je, među ostalim.

Riješiti nasljeđivanje poljoprivrednog gospodarstva

Baltazar Jalšovec (HSLŠ), potpredsjednik Hrvatskoga sabora, sudjelujući u raspravi najprije je primijetio da će govoriti kao seljak, sa sasvim drugog aspekta nego je govorio zastupnik Godek (kao nekadašnji sudac i sa stajališta, kak bi seljaci rekli, jednog fiškala). Kao seljak baš nema puno lijepih riječi za sadašnji Zakon jer je kao seljak sve (puno) plaćao, svako nasljeđivanje, svaku kupovinu, komasaciju, a upravo ovo potonje je najskuplje (polovicu vrijednosti okrupljenog zemljišta). No seljaci su već prije tražili da se donese zakon o nasljeđivanju kako se ovo skupo okrupnjeno zemljište ne bi cijepalo na male parcele i tek sada dobivamo taj zakon, rekao je. Iako smo stručnjaci u prepisivanju zakona ovaj put smo to zaboravili a takav

zakon u Austriji, Njemačkoj itd. ima poglavlje o nasljedniku na gospodarskom gruntu, a u ovom zakonu nemamo. Trebalo bi predvidjeti da samo onaj tko ostaje na gruntu, gospodarstvu, koji se bavi poljoprivredom ima pravo naslijediti gospodarstvo. Ostali nasljednici moraju biti obeštećeni (te su države osnovale i posebne fondove za vrlo povoljne kredite za isplatu braće), naglasio je. Mi to nismo kopirali a usta svakog političara puna su europske integracije, a naša domaćinstva se i dalje cjepkaju.

Jadranka Kosor (HDZ) smatra da je ovo jedan od zakona koji se tiče svih pa da stoga rasprava mora biti iscrpna i što je više moguće primjedbi ugraditi u zakonski tekst (ako je potrebno neka predlagatelj pročešlja zakon i deset puta) rekla je podupirući prijedloge u vezi s nasljeđivanjem zemljišta. Misli da su žene te koje u izvanbračnim zajednicama često nose sav teret, pogotovo u malim sredinama (izvrnuta ruglu), a još je teže kad se u toj zajednici rađaju djeca. Zato podupre nastojanja da se ovim zakonom izjednači izvanbračna zajednica s bračnom no smatra da bi do drugog čitanja trebalo riješiti neke od teško premostivih prepreka iz predloženog zakona, primjerice, već spomenute pravne standarde.

Predmetom manipulacije posebice može biti odredba (članak 25.) kojom se kaže da izvanbračni drug nema pravo nasljedstva ako je njegova zajednica s ostaviteljem bila trajno prestala. Teško će biti dokazati u kojem je trenutku prestala pa na to treba svratiti potrebnu pozornost, smatra zastupnica. Veliko je i pitanje što su kućanski aparati znatnije vrijednosti (članak 76. - pripadanje kućanskih aparata), zašto osobe starosti 16 godina ne mogu biti svjedoci oporuke (a raditi mogu). Predmet spoticanja mogla bi biti i odredba o isključivanju iz nasljedstva osobe koja se odala neradu (a danas je tako teško doći do posla) ili nepoštenom životu, neke su od primjedbi zastupnice. Na kraju je upozorila i da bi možda trebalo pronaći prikladniji način o pozivanju nepoznatih nasljednika jer to se predviđa putem "Narodnih novina" a pitanje je tko ih sve čita.

Petar Žitnik (HSS) smatra da je krajnje vrijeme za novi zakon o nasljeđivanju radi usklađivanja s današnjim vremenom i potrebama društva. Pozdravlja odredbu kojom se

u slučaju kada ostavitelj nema djece, onemogućava braći i sestrama nasljeđivanje s bračnim drugom. Jer, dosad je to bilo moguće i u praksi je dolazilo do velikih nepravdi. Konkretno je bio slučaj da je ostavitelj umro naglo od infarkta bez oporuke i s relativno velikom imovinom koju je u većem dijelu privredila supruga a u nasljedstvo je uključen i brat s kojim je ostavitelj čitav život bio u neprijateljskim odnosima.

Načelno pak smatra da je bolje da imovinu ostavitelja naslijedi bilo koji

rodak i u pomoćnoj liniji nego općina ili grad (ugledni Varaždinac je ostavio Gradu palaču, vilu, a nitko se ne sjeti odnijeti mu cvjetak na grob). Kod izvanbračne zajednice svakako je potrebno odrediti minimalno trajanje takve zajednice a treba se pozabaviti i sa slučajevima kada takvi ostavitelji imaju djecu. Hoće li baš uvijek biti pravda da izvanbračni drug ide u nasljeđe u iste dijelove s djecom čiji je tatica u labudem pjevu otišao mladoj ljubavnici (Rimljani su u takvoj situaciji ostavitelja proglašavali neu-

računljivim), rekao je, među ostalim zastupnik.

Na kraju je predložio predlagatelju da razmisli o sužavanju ovlasti javnih bilježnika jer, kaže, nije baš siguran da javni bilježnici do kraja mogu ispuniti sve zadatke za ovaj ozbiljan posao i tu je potrebno meritorno mišljenje odvjetničke komore.

Rasprava je zatim bila zaključena.

Hrvatski je sabor većinom glasova (104 za, jedan protiv) prihvatio Prijedlog zakona o nasljeđivanju.

J.Š.; Đ.K.

PRIJEDLOG ZAKONA O STRANCIMA

Sukladno standardima EU

Zastupnici Hrvatskog sabora većinom su glasova prihvatili Prijedlog zakona o strancima, čiji je predlagatelj Vlada Republike Hrvatske.

Cilj je novog zakona o strancima, među ostalim, poboljšanje koordinacije među nadležnim državnim tijelima, odvajanje viznog režima od dozvola za boravak i rad, definirati institut poslovne dozvole i utvrditi kategorije osoba kojima se ona izdaje te je razgraničiti od radne dozvole, odrediti nadležna tijela i rok u kojem se izdaje, propisati tijela za utvrđivanje godišnjeg kontingenta radnih dozvola, zatim režim radnih dozvola propisati samo za zapošljavanje stranaca na temelju ugovora o radu, te odrediti nadležna tijela i rok za njihovo izdavanje.

O PRIJEDLOGU

Materija statusnih pitanja stranaca u RH regulirana je Zakonom o kretanju i boravku stranaca, koji je stupio na snagu 1991. godine, te je u manjem opsegu mijenjan 1993. i 1994. godine. Nadalje, Zakonom o zapošljavanju stranaca iz 1992. godine, te Naputkom za izdavanje radnih dozvola strancima iz 1996. godine, regulirano je zapošljavanje i rad stranaca u RH.

S obzirom na to da je RH kao potpisnica Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju stekla status potencijalne kandidatkinje za članstvo u EU, ima obvezu prilagoditi postojeće zakonodavstvo standardima EU, tj. *acquis communautaire*.

Nedostaci postojećih zakona su dugotrajnost i kompliciranost postupka u pribavljanju pojedinih dozvola, posebice poslovne vize, vize za zapošljavanje, te radnih dozvola.

Kroz primjenu gore citiranih zakona uočeno je da pojedina zakonska rješenja nisu dovoljno razrađena. Primjerice, neki od glavnih nedostataka su uvjetovanje izdavanja radne dozvole prethodno reguliranim produženim boravkom, čak i strancima koji borave u RH do 90 dana. Nadalje, nisu dovoljno razrađene odredbe koje se odnose na postupanje prema strancima u prekršaju, te odredbe o nezakonitim migracijama, kao i uvjeti koje stranc treba ispunjavati za stjecanje trajnog nastanjenja, definirani su puno blaže nego što je to u drugim državama.

Također, prema studiji FIAS-a (Foreign Investment Advisory Servi-

ce, a joist service of the International Corporation and the World Bank), nedostaci postojećih zakona su dugotrajnost i kompliciranost postupka u pribavljanju pojedinih dozvola, posebice poslovne vize, vize za zapošljavanje, te radnih dozvola.

Slijedom iznesenog, budući da je ocijenjeno da su rješenja u navedenim zakonima nekompatibilna sa standardima kojima se uređuju ista pitanja u EU, te radi ubrzanja i transparentnosti postupka, posebice u cilju otklanjanja prepreka ulaganjima u RH, odlučeno je da se pristupi izradi novog Zakona o strancima koji bi uz uvažavanje svih specifičnosti ekonomskog, socijalnog stanja u RH trebao biti u suglasnosti s *acquisom* EU.

Novim se Prijedlogom zakona o strancima, između ostalog, uređuje problematika viza, pa je poglavlje koje uređuje pitanje viza usklađeno s odredbama Schengenskog *acquisa*; nadalje uređuje se pitanje boravka stranaca, gdje su predviđene tri kategorije statusa stranaca. Tu je boravak stranaca do 90 dana (boravak bez vize, s vizom i s graničnom propusnicom), privremeni boravak koji se odobrava strancu koji želi boraviti u RH određeno vrijeme i u određenu namjenu (rad, liječenje, spajanje obitelji, studiranje i drugi opravdani razlozi), uz mogućnost

produženja, te stalni boravak koji se odobrava strancu koji ima pet godina odobren privremeni boravak ili ako je dvije godine u braku s državljaninom RH ili sa strancem na odobrenom stalnom boravku.

Poslovna dozvola se izdaje strancu koji ima registrirani obrt ili s obrtom izjednačenu djelatnost, kao i slobodno zanimanje ili registrirano vlastito trgovačko društvo, te strancu koji pruža usluge u ime tvrtke koja se nalazi izvan RH. Ista dozvola vrijedi i kao dozvola za rad i odobrenje za privremeni boravak.

Godišnja kvota radnih dozvola

Uvodi se godišnja kvota radnih dozvola koju utvrđuje Vlada RH do 31. listopada tekuće godine za narednu dozvolu. Radna dozvola izdaje se strancu na temelju zahtjeva poslodavca. Radnu dozvolu izdaje nadležna policijska uprava odnosno policijska postaja prema sjedištu poslodavca.

Nadalje, predloženim Zakonom riješeni su nedostaci koji su uočeni u primjeni Zakona o kretanju i boravku stranaca i Zakona o zapošljavanju stranaca, norme su prilagođene i u skladu su s EU *acquisom*.

Time su stvorene pretpostavke za kompatibilnost domaćeg zakonodavstva koje obrađuje imigracijsku politiku sa zakonodavstvom zapadnoeuropskih zemalja, a što je RH obvezna kao potpisnica Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

Ovim Zakonom predviđeno je da poslove izdavanja radnih dozvola stranim državljanima i osobama bez državljanstva obavlja MUP RH. Te poslove po važećem Zakonu o zapošljavanju stranaca, Zakonu o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti i Zakonu o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i državnih upravnih organizacija trenutno obavlja Ministarstvo rada i socijalne skrbi i Zavod za zapošljavanje.

Stoga predlagatelj drži da će za provedbu ovog Zakona biti potrebno osigurati znatna sredstva u Državnom proračunu, prvenstveno radi osiguranja tehničkih i kadrovskih uvjeta (prostor, informatička oprema, povećanje broja službeničkih mjesta, obuka službenika) u MUP-u RH.

Na temelju dostupnih podataka predlagatelj procjenjuje da će za obavljanje poslova vezanih uz izdavanje i produljenje radne dozvole biti neophodno zaposliti ukupno 30

djelatnika VSS i 15 djelatnika SSS, odnosno ukupno 45 djelatnika.

Za provedbu ovog Zakona, sukladno navedenom, bit će potrebno u Državnom proračunu osigurati sredstava u visini od 5.100.000,00 kuna.

Predstavnik predlagatelja, zamjenik ministra unutarnjih poslova, gospodin **Josip Vresk**, dodatno je obrazložio Prijedlog.

RADNA TIJELA

Preliberalan zakon

Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost razmatrao je na svojoj sjednici Prijedlog zakona.

Uvodno je predstavnik predlagatelja detaljno upoznao članove Odbora s osnovnim pitanjima koja se predlažu urediti ovim Zakonom, s posebnim naglaskom na činjenicu da će donošenjem ovog Zakona i njegovim stupanjem na snagu 1. siječnja 2003. godine u jednom zakonskom aktu biti regulirana pitanja kretanja i boravka, te zapošljavanja stranaca, što sada reguliraju dva zakonska akta.

Potrebno je da Vlada RH, prilikom izrade Konačnog prijedloga zakona, pokuša iznaći određene mehanizme kojima bi se na odgovarajući način poticalo prvenstveno rješavanje pitanja nezaposlenosti u RH.

U provedenoj raspravi većina članova Odbora podržala je potrebu donošenja ovog Zakona zbog činjenice što se jednim aktom uređuje pitanje poslovnih i radnih dozvola strancima, te utvrđuju kriteriji njihovog boravka i rada u RH, što je i jedna od međunarodnih obveza naše zemlje.

Kako će se Zakonom olakšati dobivanje poslovnih i radnih dozvola za strance, ukazano je na potrebu da Vlada RH, prilikom izrade Konačnog prijedloga zakona, pokuša iznaći određene mehanizme kojima bi se na odgovarajući način poticalo prvenstveno rješavanje pitanja nezaposlenosti u RH.

Ukazano je i na veliku odgovornost Vlade RH i Ministarstva unutarnjih

poslova u potrebi sprječavanja zloraba prilikom davanja poslovnih i radnih dozvola strancima, te je predloženo da se razmotri možebitno određivanje godišnjih kvota u tom pogledu, kao i mogućnost određenog reciprociteta u kretanju, boravku i zapošljavanju stranaca.

Prigovoreno je da je Zakon odviše liberalan u pogledu zapošljavanja stranaca, a s obzirom na postojeću situaciju u RH, izraženo je mišljenje da takva liberalizacija nije potpuno prihvatljiva.

Također je u raspravi primijećeno da odredbu članka 98. treba izmijeniti na način da se poslovna dozvola neće produžavati automatski samo u slučaju ukoliko su ispunjeni uvjeti iz članka 97. predloženog Zakona, već je potrebno ipak iznaći i određene mehanizme kojima bi se, prije produženja poslovne dozvole, izvršio nadzor poslovanja.

Isto tako, u pogledu članka 95. sugerirano je predlagatelju da ujednači uvjete koji se odnose na privremeni boravak stranaca bez radne dozvole za točke 8, 9. i 19. predloženog članka, jer je ocijenjeno da se radi o sličnoj kategoriji stranaca.

Nakon rasprave, Odbor je većinom glasova odlučio predložiti Hrvatskom saboru prihvaćanje Prijedloga zakona o strancima.

Novo porezno opterećenje

Odbor za useljeništvo raspravljao je o Prijedlogu zakona o strancima u svojstvu zainteresiranog radnog tijela, jer predloženi zakon nosi u sebi određenu useljeničku politiku.

Predstavnik predlagatelja je iznio razloge donošenja Zakona o strancima, navodeći studiju FIAS-a, Savjetničke službe za strana ulaganja, pridružene službe Međunarodne financijske korporacije i Svjetske banke. Te institucije drže da postojeće hrvatske zakone treba promijeniti kako bi stranci lakše došli do pojedinih dozvola, posebice poslovne vize, vize za zapošljavanje, te radnih dozvola.

Otvarajući raspravu predsjednik Odbora za useljeništvo izvijestio je nazočne da je 12. veljače ove godine zatražio od Vlade nacrt prijedloga Zakona o strancima i Zakona o državljanstvu, želeći uključiti Odbor za useljeništvo u pripremu ovih važnih zakona. Naime, ovi su zakoni glavna tema rasprava u parlamentima

Europske zajednice i europske javnosti.

Umjesto nacрта rečenih zakona, od MUP-a je stigao odgovor 21. ožujka 2002. u kojem stoji da cjelovit nacrt Zakona o strancima još uvijek ne postoji, te da Zakon o državljanstvu još nije sačinjen, jer nije u planu zakonodavne aktivnosti Vlade RH za 2002. godinu, već za 2003. godinu.

U raspravi koja je uslijedila, članovi Odbora iznijeli su slijedeće prigovore i pitanja koja izaziva ovaj Prijedlog zakona. Prvo pitanje koje se nametnulo je pitanje sredstava koje treba osigurati u proračunu za MUP da bi mogao obavljati i poslove koje je do sada obavljalo Ministarstvo rada i socijalne skrbi.

Zadovoljstvo predstavnice Ministarstva rada i socijalne skrbi time što MUP preuzima od tog ministarstva odobravanje radnih dozvola, nisu dijelili neki članovi Odbora, i mišljenja su da porezni obveznici koji ove promjene moraju platiti, neće biti toliko zadovoljni.

S tim u svezi javlja se i potreba izmjena i dopuna Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i državnih upravnih organizacija.

Budući da tek predstoji sastanak zemalja Europske zajednice u Sevilli, a i sve su europske zemlje postrožile svoje zakone o strancima, nije jasno s kim to predlagatelj zakona usklađuje predloženi zakon, predlažući zakon koji ni jedna europska zemlja ne bi prihvatila, stoji u izvješću Odbora. Mišljenja su da ovaj zakon širom otvara vrata useljavanju strancima. Može se, naime, očekivati da će mnogi moći lako dobiti poslovne vize, ući u RH po jednoj osnovi, a poslije zahtijevati ostanak i trajni boravak pa i državljanstvo po drugoj osnovi.

Sve su europske zemlje postrožile svoje zakone o strancima, nije jasno s kim to predlagatelj usklađuje ovaj propis, predlažući zakon koji ni jedna europska zemlja ne bi prihvatila.

Izražena je bojazan da navodno zadovoljstvo koje izražavaju neki iz europskih zemalja dok čitaju prijedlog ovog zakona znači samo to da je njima stalo do toga da RH apsorbira dio stranaca koje te zemlje ne žele i od kojih se planiraju braniti, "ne samo svojom graničnom policijom nego čak

i vojnim brodovima i zrakoplovima svojeg ratnog zrakoplovstva (primjerice Velika Britanija)", stoji u izvješću Odbora.

Nakon provedene rasprave Odbor je jednoglasno donio zaključak da prihvaća Prijedlog zakona o strancima, a predlagatelj se obvezuje da Prijedlog zakona uskladi s drugim hrvatskim zakonima i da u Zakon o strancima unese potrebne izmjene, mišljenja, primjedbe i prijedloge iz rasprave radi izrade konačnog prijedloga zakona.

Novčane kazne nisu dobrovoljne

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo raspravio je Prijedlog zakona o strancima kao zainteresirano radno tijelo.

U raspravi, koja je provedena o odredbama Prijedloga zakona vezanim uz rad stranaca, članovi Odbora su izrazili zadovoljstvo rješenjima koja će doprinijeti ubrzanju i transparentnosti postupka izdavanja radnih dozvola, poslovnih viza, viza za zapošljavanje i dr., a što sve predstavlja korak prema otklanjanju prepreka ulaganjima u RH.

Iznijeto je niz primjedbi na pojedina predložena rješenja. Predlaže se ponovno razmotriti rok od 30 dana od dana izdavanja radne dozvole u kojem je poslodavac dužan sklopiti ugovor o radu sa strancem. Mišljenje je, da ovako dugačak rok otvara mogućnost zlorabe od poslodavca, te se predlaže skratiti ga na sedam dana.

Kod očekivanog ubrzanja postupka izdavanja pojedinih dozvola potrebno je voditi računa o pitanjima imigracijske politike i postizanju kompatibilnosti domaćeg zakonodavstva sa zakonodavstvom zapadnoeuropskih zemalja koje obrađuju imigracijsku politiku. Pri tome, također na prvom mjestu treba voditi računa o sigurnosti zemlje.

Kod primjene kaznenih odredbi predloženo je razmotriti mogućnost uvođenja kazne - zabrane djelatnosti u RH, umjesto izricanja novčane kazne, koja obično svojom visinom za poslovne ljude nije dovoljno represivna.

Rok od 90 dana iz članka 115. Prijedloga zakona, a koji se odnosi na podnošenje zahtjeva za obnovu postupka za priznavanje statusa stranca, također se predlaže preispitati, te eventualno uskladiti s međunarodnim normama koje rješavaju istu problematiku, stav je Odbora.

Nakon opširne rasprave, i uz iznesene primjedbe, članovi Odbora predložili Hrvatskom saboru usvajanje ovog Prijedloga zakona.

Odbor za zakonodavstvo također je raspravljao o Prijedlogu zakona o strancima. Odbor podupire donošenje ovog Zakona, a na tekst Prijedloga nema primjedaba ustavnopravne naravi.

RASPRAVA

Nakon što je zamjenik ministra unutarnjih poslova **Josip Vresk**, u ime predlagatelja, dodatno obrazložio Prijedlog, za riječ su se javili glasnogovornici klubova zastupnika.

Zaštititi domaće zapošljavanje

U ime **Kluba zastupnika HDZ-a** govorio je zastupnik **Ivan Penić (HDZ)**. Rekao je da su odbori podržali donošenje ovog zakona o strancima iz razloga što se jednim aktom uređuje pitanje poslovnih i radnih dozvola strancima, te utvrđuju kriteriji njihovog boravka i rada u RH, a što je jedna od međunarodnih obveza RH. Naglasio je da to podržava i Klub zastupnika HDZ-a.

Treba predložiti i rješenja koja će osigurati izvršenje nadzora poslovanja i tek tada se može produžiti poslovna dozvola.

No, postavio je pitanje je li nužno i pametno da se uvjeti koje strancima treba ispunjavati za stjecanje trajnog nastanjenja liberaliziraju, tj. definirani su puno blaže nego što je to u drugim državama, a u ovom trenutku u RH je više od 400.000 nezaposlenih. Mišljenja je da treba predložiti rješenja kojima će se zaštititi domaće zapošljavanje, pošto se ovim Prijedlogom znatno olakšava dobivanje poslovnih i radnih dozvola za strance.

U svezi s tim ističe da bi možda bilo dobro da se razmotri mogućnost određivanja godišnjih kvota davanja poslovnih i radnih dozvola, kao i mogućnost određenog reciprociteta, posebno u zapošljavanju.

Naglasio je da je ovaj Prijedlog previše liberalan, "pa možda u jednom dijelu i nauštrb naše sigurnosti, a nama je sigurnost zemlje itekako važna, jer smo turistička zemlja".

Dao je prigovor na predloženu odredbu članka 98. gdje se kaže da će se poslovna dozvola produžiti ako u trenutku podnošenja zahtjeva za njeno produženje stranac ispunjava uvjete za izdavanje poslovne dozvole iz članka 97. ovoga zakona. Zastupnik smatra da to ne smije ići automatizmom, tj. ako su samo ispunjeni uvjeti iz članka 97, već da treba predložiti i rješenja koja će osigurati izvršenje nadzora poslovanja i tek tada se može produžiti poslovna dozvola.

Rekao je da ovaj Prijedlog daje i neka dobra rješenja, ali da je sukus svega da je on preotvoren. "Reciprocitet bi nas štutio, jer iz Njemačke, Austrije, Švicarske i nekih drugih zemalja neće u RH doći onoliko broj radnika koji od nas odlazi u te zemlje na rad, a reciprocitet npr. sa Srbijom i Crnom Gorom bi nas itekako štutio", smatra zastupnik.

Osvrnuo se i na članak 10. koji kaže da se putna isprava za stranca izdaje osobi koja je navršila 16 godina, a da se osoba mlađa od 16 godina upisuje u putnu ispravu jednog od roditelja. U stavku 3. ovog članka stoji da iznimno, kada za to postoje opravdani razlozi, putna isprava za stranca može se izdati i osobi mlađoj od 16 godina života.

Zastupnik u svezi s ovom odredbom postavlja pitanje tko određuje iznimnost i u kojim to slučajevima.

Isto tako, osvrnuo se i na odredbu članka 15, gdje stoji da je viza odobrenje za ulazak, boravak i tranzit preko područja RH, a stranac ju je dužan pribaviti prije dolaska u RH. "No, to dakako vrijedi za zemlje s kojima nemamo usklađen vizni režim i mislim da to treba i naglasiti", rekao je zastupnik.

Na kraju je rekao da iz svih ovih razloga, a posebice zbog pretjeranog liberalizma, Klub zastupnika HDZ-a ne može ovakvom prijedlogu zakona dati svoju potporu.

MUP izdaje radne dozvole

U ime Kluba zastupnika HSLs-a govorio je zastupnik Viktor Brož (HSLs). Rekao je da u Klubu zastupnika HSLs-a uvažavaju razloge koji su navedeni u uvodnom obrazloženju prijedloga ovog zakona zbog kojih se on donosi.

Smatramo važnim što je ovim Prijedlogom predviđeno smanjenje administriranja, što će se pojednostaviti postupak i skratiti vrijeme

potrebno za dobivanje poslovnih, ali isto tako i radnih dozvola. "Time će se svakako djelovati poticajno u smislu otvaranja novih radnih mjesta, ulaska kapitala".

U HSLs-u smatraju naročito važnim da se pri donošenju godišnjih kvota radnih dozvola doslovno vodi računa o stanju na našem domaćem tržištu rada, jer prvenstveni zadatak politike zapošljavanja je otvaranje novih radnih mjesta prije svega i prije svih naših građana koji su nezaposleni.

"Zapošljavanje stranaca i utvrđivanje određenog broja radnih dozvola treba usmjeriti u ona područja gdje danas postoji manjak radne snage".

Klub zastupnika HSLs-a drži dobrim i podržava prijedlog da poslove izdavanja radnih dozvola obavlja MUP, iz razloga koje je iznio zamjenik ministra, te iz razloga nabrojanih u članku 29, gdje se utvrđuje kada se neće dozvoliti ulazak u RH strancu. Smatra da MUP može na najefikasniji način utvrditi postoji li neki od razloga, taksativno navedenih u članku 29, radi zabrane ulaska strancu u RH.

Smatraju da treba redefinirati članak 91, odnosno da ga treba jasnije i određenije definirati, jer poslodavac ima 30 dana rok da sklopi ugovor o radu sa strancem od izdavanja radne dozvole, "a dotle se može sjetiti da mu više ne treba". Prema tome, potrebno je ovo preciznije definirati da se ne bi dogodile neke zloupotrebe i to na štetu uposlenih radnika.

Smatraju dobrim da se uvodi u sankcioniranje nekih prijestupa i kazna zatvora, jer će ona biti daleko efikasnija nego novčana kazna.

Mišljenja su da bi i u članku 110. osim novčane kazne trebala stajati i kazna zatvora, odnosno mogućnost oduzimanja, i to trajnog, poslovne dozvole.

Na kraju je zastupnik rekao da će Klub zastupnika HSLs-a ovaj zakon u prvom čitanju podržati.

Što sa službenicima Zavoda za zapošljavanje?

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je zastupnik Petar Žitnik (HSS). Rekao je da zastupnici njegovog Kluba pozdravljaju donošenje jednog jedinstvenog zakona kojim će biti reguliran boravak, kretanje i rad stranaca, a što je do sada bilo regulirano s dva zakona i nekim naporima.

Smatraju da je ovo dobar prijedlog.

Što se tiče nadležnosti policije za izdavanje radnih dozvola istaknuo je da bi želio čuti ozbiljne razloge za takvo rješenje. Također, naglasio je da su za MUP to apsolutno novi poslovi, za koje to ministarstvo traži i veliki novac iz proračuna, dok će oni službenici u zavodima za zapošljavanje koji su do sada radili na tim poslovima najvjerojatnije postati višak. "Mi predlažemo da se o ovome ozbiljno povede računa i problem riješi preraspodjelom poslova, ali i preraspodjelom službenika".

Predugačkim se smatra rok od 30 dana za sklapanje ugovora o radu iz članka 91. Ugovor se mora sklopiti odmah, i treba se zapriječiti vrlo stroga kazna poslodavcu ako ga ne sklopi odmah.

Osvrnuo se i na pitanje liberalizacije kod izdavanja radnih dozvola strancima. Naime, u situaciji velike nezaposlenosti naših ljudi, i na tom terenu mora se biti dosta oprezan.

Pripravili su rješenju iz članka 25. stavka 2. gdje se prijevozniku nalaže da bez odlaganja prihvati natrag i na svoj trošak odvede iz države stranca kojemu je zabranjen ulazak u RH. Tu nastaje problem, jer prijevoznik tu činjenicu saznaje tek na granici, a u praksi će to značiti da se zbog jednog takvog putnika ostali putnici stavljaju u vrlo nezgodnu situaciju. Zastupnik smatra da taj problem na sebe preuzme policija.

Osvrnuo se i na normu o zabrani ulaska u RH strancu koji nema dovoljno sredstava za uzdržavanje, što bi moglo izazvati problem. Postavio je pitanje kako se može očekivati da će nezaposleni recimo Bosanci, Rumunji koji jedva skupe novac za voznu kartu smoci taj novac. "Drugo, pojam je vrlo relativan, jer neki Hrvat može garantirati strancu snošenje troškova boravka. Dakle, ovo treba regulirati vrlo široko, i napraviti takve norme gdje će se moći ocjenjivati takvi slučajevi od slučaja do slučaja", rekao je zastupnik.

Osvrnuo se i na stavak 5. članka 42. gdje se ne dozvoljava rad strancu koji je u RH došao radi spajanja obitelji. Smatra da je potrebno upravo suprotno rješenje, dakle upravo takvima je neophodno omogućiti da rade.

Naglasio je da i njegov Klub zastupnika smatra predugačkim rok od 30 dana za sklapanje ugovora o radu iz članka 91. Po njihovom stanovištu ugovor se mora sklopiti odmah, i treba se zapriječiti vrlo stroga kazna poslodavcu ako ga ne sklopi odmah.

Nejasna mu je odredba u stavku 2. članka 91. koja glasi da poslodavac ne može sa strancem sklopiti ugovor o radu na određeno vrijeme za stalne sezonske poslove.

Naime, pita kakvi su to stalni sezonski poslovi, jer ako su stalni, nisu sezonski, a ako su sezonski, nisu stalni. "Iz zakona se ne vidi o čemu se radi, a to onda nije dobro za zakon jer će i drugi nagađati, tumačiti ga onako kako im u datom momentu odgovara".

Smatra također da novčano kažnjavanje treba suziti na najmanju moguću mjeru, a da nedozvoljeno ponašanje i prekršaj treba efikasno kažnjavati raznim zabranama, i ukidanjima prava, pa sve do kazne zatvora.

"Ne potcjenjujem ove poslove, za neke će stvarno u Ministarstvu i trebati visoka stručna sprema, ali ne zaboravimo da smo danas u eri kompjutora i da će najveći dio poslova obaviti šalterski službenici, s kompjuterom".

Rekao je da njegov Klub podržava ovaj Prijedlog. No smatra da je kod ocjene o izvorima potrebnih sredstava za provođenje zakona, predlagatelj krajnje nerealno pretjerao. Naime, Ministarstvo unutarnjih poslova ocijenilo je da će biti potrebno 5 milijuna 100 tisuća kuna, te novo zaposlenje za 30 djelatnika visoke stručne spreme i 15 djelatnika srednje stručne spreme, "kao da se radi o poslovima koji se počinju raditi danas i kao da se radi o nekim posebno važnim i posebno kompliciranim poslovima za koje treba tako veliki broj fakultetski obrazovanih ljudi".

Rekao je da su ovakve tvrdnje apsolutno neprihvatljive, te je upitao koji su to VSS stručnjaci radili te poslove do danas u Ministarstvu rada i socijalne skrbi i u Zavodu za zapošljavanje. "Ne potcjenjujem ove poslove, za neke će stvarno u Ministarstvu i trebati visoka stručna

sprema, ali ne zaboravimo da smo danas u eri kompjutora i da će najveći dio poslova obaviti šalterski službenici, s kompjuterom". Naglasio je da MUP traži nove službenike, a kod Zavoda za zapošljavanje neki će službenici postati višak. U HSS-u to ne podržavaju, no u cijelosti ovaj Prijedlog zakona, u prvom čitanju je podržan.

Direktive MMF-a i Svjetske banke

U ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a govorio je zastupnik dr.sc. **Anto Kovačević (HKDU)**. Reкао je da njegov Klub zastupnika podržava ne ovaj zakonski prijedlog, već donošenje jednoga zakona koji bi regulirao ovu problematiku, zakona koji će braniti u prvom redu hrvatske nacionalne interese, a to je zapošljavanje hrvatskih radnika, a ne interese multinacionalnih kompanija i stranog kapitala.

"Dakle, ja želim ovaj zakonski prijedlog pohvaliti u ime Kluba u jednom dijelu gdje on rješava pitanja stranaca i nezakonitih migracija", istaknuo je Kovačević.

Kritično se osvrnuo na odredbe po kojima bi radne dozvole izdavala policija.

Rekao je da je predlagatelj, dakle, Vlada u slučaju predlaganja ovoga zakona sakrila činjenicu da se ovakav zakon o strancima u RH donosi u skladu s međunarodnim strategijama koje detaljno opisuje dokument Svjetske banke, pod nazivom Međunarodne migracije i globalni ekonomski poredak.

"Može se slobodno reći da MMF i Svjetska banka posljednjih nekoliko godina intenzivno rade na eksperimentalnim modelima globalne ekonomije kadrova o čemu svjedoči dokument Svjetske banke, a ovaj proces u RH zapravo je samo dio tog globalnog eksperimentalnog projekta", rekao je Kovačević. Naglasio je da kod pitanja transfera kadrova, slobodnog protoka ljudi i ekonomskih interesa koji se kriju iza tih ideja, "Hrvatska bi MMF-u poslužila kao vježbenički model odnosa kapitala, resursa razvoja i nacionalnih interesa u odnosu na globalne interese i globalni kapital".

Rekao je da je zakonski prijedlog koji se nalazi pred nama rađen prema direktivama Svjetske banke i MMF-a, a što na neki način priznaje i Vlada

kao predlagatelj jer u uvodu zakona kaže: "Također prema studiji Foreign Investment Advisory Service, dakle institucije međunarodne financijske korporacije i Svjetske banke nedostaci postojećih zakona su dugotrajnost i kompliciranost postupka u pribavljanju pojedinih dozvola, posebice poslovne vize, vize za zapošljavanje, te radnih dozvola".

Pitao je zašto u raspravi o ovom zakonu Vlada nije dostavila i tu studiju međunarodne financijske korporacije, kada se već među razlozima predlaganja ovog zakona poziva na taj dokument.

Zanimljivom drži i činjenicu da Vlada ne predlaže Saboru izglasavanje posebnog pravilnika, koji bi točno odredio pravila kojih bi se ministarstva i Vlada morali držati pri donošenju kvota za radne dozvole, već se taj prostor i pravila ostavlja namjerno praznim. Postavio je pitanje koji su to interesi, a koji očito postoje, iza takvih važnih nedorečenosti u ovome prijedlogu zakona, te kome takve nedorečenosti koriste?

Naglasio je da je zakon previše liberalan, jer se liberalizacijom omogućuje strancima da rade bez dozvola, a činjenica je da u RH ima pola milijuna ljudi bez posla. Također, postavlja se pitanje na koji će način strana ulaganja biti omogućena, kada je temeljni kapital malen, potrebno je mijenjati zakon o trgovačkim društvima, stav je zastupnika. Na kraju je ponovio da radne dozvole ne bi trebala izdavati policija, već kao i svugdje u svijetu da ih izdaje Ministarstvo rada.

"Zakon treba temeljito doraditi, regulirati ova ozbiljna pitanja i on treba biti u interesu i obrani hrvatskog nacionalnog interesa, a ne stranog kapitala i međunarodnih korporacija, te multinacionalnih kompanija", zaključio je Kovačević.

Trgovina ženama i djecom

U pojedinačnoj raspravi govorila je zastupnica **Gordana Sobol (SDP)**.

Govorila je o problemu trgovine ljudima, posebno ženama i djecom, prvenstveno u cilju seksualnog iskorištavanja, o čemu se dovoljno ne govori. Podsjetila je da je prilikom rasprave o Strategiji nacionalne sigurnosti upravo amandmanom Odbora za ravnopravnost spolova trgovina ljudima, naročito ženama i djecom, uvrštena u grupu značajnih i sigurnosnih rizika po našu zemlju.

Istaknula je da je Hrvatska još u prosincu 2000. godine potpisala Deklaraciju protiv trgovanja, na skupu ministara zemalja jugoistočne Europe u Palermu, gdje je zajedno s ostalima izjavila da će u svojem radu staviti snažan naglasak na problem trgovanja ljudima, razumijevajući ga kao kršenja ljudskih prava, te suprotstaviti mu se i na regionalan i na kooperativan način.

Zabrinjavajući trend u industrijskim zemljama, koje koriste jeftinu i nigdje registriranu radnu snagu, kao i žene i djecu u prostituciji i pornografiji.

"Nažalost, tek otprilike prije mjesec dana na razini Vlade donesena je odluka o formiranju nacionalnog Odbora za suzbijanje trgovine ljudima".

Rekla je da kada se govori o trgovini ljudima, odnosno krijumčarenju, da se ta dva pojma često miješaju, mada su oni različiti. "Trgovanje uključuje stavljanje osobe u nepogodan zaposlenički odnos nakon pružanja često ilegalne migracijske pomoći, a krijumčarenje ljudi označava proces pomaganja ljudima da ilegalno prijeđu granicu".

Trgovanje se obično smatra oblikom ilegalne migracije, mada nužno ne uključuje ilegalnu migraciju, jer se status migranata može promijeniti nakon ilegalnog ulaska u zemlju. Korištenje trgovanja ljudima leži u siromaštvu, nezaposlenosti, nedostatnom obrazovanju i pristupu resursima društva. Naglasila je da je zabrinjavajući trend u industrijskim zemljama, koje koriste jeftinu i nigdje registriranu radnu snagu, kao i žene i djecu u prostituciji i pornografiji.

"Žene su tom prigodom posebno ranjiva skupina, uslijed feminizacije siromaštva, spolne diskriminacije, nedostatnog obrazovanja i vrlo uskih područja rada u njihovim zemljama".

Na zadnjem regionalnom sastanku radne skupine Pakta o stabilnosti za borbu protiv trgovanja ljudima, u Skopju u travnju ove godine, upozoreno je da je upravo najslabiji dio borbe protiv trgovanja ljudima upravo zaštita i pomoć žrtvama takve trgovine. Naime, prema izvještaju UNICEF-a svega oko 35% žrtava je uopće otkriveno, a samo 7% od njih je uključeno u neki od programa reintegracije.

Stoga je na tom regionalnom sastanku istaknuta potreba da države iznađu zakonske mogućnosti odobravanja privremenog boravišta žrtvama takve trgovine ljudima, što bi onda omogućilo i pripremu programa reintegracije, te potaknulo i omogućilo žrtvama da svjedoče protiv počinitelja ovih kaznenih djela.

I u Hrvatskoj je kroz predviđenu nacionalnu politiku za borbu protiv trgovine ljudima, također predviđeno i otvaranje posebnih skloništa za žene i djecu žrtve trgovanja, te osiguravanje svake pravne i psihološke pomoći.

Zastupnica smatra nužnim da se upravo kroz ovaj prijedlog zakona o strancima da točna definicija što je to ustvari trgovanje ljudima, naročito ženama i djecom. Također moli zakonodavca da razmisli o mogućnosti da se u ovaj Zakon o strancima uvede institut privremenog boravišta za žrtve trgovine ljudima, možda nešto slično kategoriji humanitarne vize, te da kao što imamo centar za prihvatanje stranaca, da se iznađe mogućnost za oformljavanje posebnog centra za zaštitu žrtava trgovanja ljudima, naročito ženama i djecom.

Mijenjati Zakon o djelokrugu ministarstava

Tada je govorila zastupnica **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)**. Naglasila je da ovaj zakon obrađuje jednu vrlo osjetljivu temu, osjetljiv je politički, vezan je uz gospodarsku situaciju, nezaposlenost, pa i uz zaštitu pravnog poretka, odnosno sigurnost države.

Čini joj se apsurdnim da se u ovom Prijedlogu, unatoč 400.000 nezaposlenih uvodi mogućnost da strancima u RH za jedno vremensko razdoblje nije potrebna radna dozvola.

"Da smo mi kojom srećom zemlja gdje je gospodarska situacija sasvim drugačija nego što je, ma da je i 200.000 nezaposlenih u RH, ovaj zakon za mene bi bio neprihvatljiv".

Smatra da ne možemo prihvatiti ovakav zakon, "pošto se svaki dan nezaposlenost u RH povisuje, a ne snižava".

Osvrnula se na članak 2, gdje se strance u smislu ovoga zakona smatra osobama koje nisu hrvatski državljanin. Smatra da ovaj članak nije dovoljno jasan.

Nadalje, imala je primjedbu i na članak 18, stavak 3, koji kaže da neprekidni boravak, odnosno ukupno

trajanje uzastopnih boravaka stranaca, s putnom vizom u RH ne smije biti duži od 90 dana. Zalaže se do to bude 60 dana, u vremenskom razdoblju od 6 mjeseci, računajući od prvoga ulaska u RH.

Zatim uz članak 28. stavak 4. gdje se kaže da se granična propusnica izdaje s rokom važenja od 3 mjeseca, zastupnica je iznijela primjedbu i predlaže da se granična propusnica izdaje na jedan mjesec, a ne na tri mjeseca.

Osvrnula se na članak 86. po kojem Vlada RH na prijedlog ministarstva nadležnog za rad, u skladu s migracijskom politikom i uz uvažavanje stanja na tržištu rada utvrđuje godišnju kvotu radnih dozvola. Smatra da o tome treba odlučivati Hrvatski sabor, barem treba imati pravo o tome raspravljati.

Imala je primjedbe i na članak 87. stavak 2, koji govori koje se radne dozvole ne uračunavaju u kvotu. Smatra da smo ovdje prihvatili ono što nismo smjeli prihvatiti i da će se događati da ćemo morati primati tuđu radnu snagu, a naši će ljudi i dalje ostati na zavodu za zapošljavanje.

Predlaže se da se u članku 87. u stavku 2. točke 1. i 2. brišu. Rekla je da je za nas neprihvatljiva npr. točka 2. gdje se u kvotu ne uračunavaju radne dozvole koje se izdaju za radnike - strance i članove njihovih obitelji, čiji je status reguliran Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju.

Osvrnula se i na članak 88, gdje radnu dozvolu za stranca izdaje nadležna policijska uprava odnosno policijska postaja prema sjedištu poslodavca u roku od 15 dana od podnošenja zahtjeva. Istaknula je da kako je do sada radne dozvole izdavalo Ministarstvo rada i socijalne skrbi, prvo je potrebno donijeti izmjene Zakona o djelokrugu ministarstava.

Upitan rad bez radnih dozvola

Zastupnik **Ante Beljo (HDZ)** bio je vrlo kritičan u svom izlaganju. Osvrnulo se na neke od točaka iz članka 95. gdje se govori o onima koji ne bi trebali imati radne dozvole ili koji mogu imati slobodan boravak u Hrvatskoj i raditi u Hrvatskoj do 90 dana. "Što znači da poslije toga roka mogu izići na pet dana i vratiti se, te ponovno bez dozvole raditi. U Hrvatskoj mnogi od ovih 400 tisuća danas nezaposlenih bi bili sretni kada bi mogli raditi tri mjeseca godišnje a državljanin su RH".

Točka prva članka 95. govori da radnu dozvolu ne mora imati ključno osoblje trgovačkih društava koje je definirano sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju. Zastupnik je prigovorio da to znači da nema ograničenja u broju osoba.

U točki broj 7. kaže se da predstavnici vjerskih zajednica dok obavljaju posao isključivo vezan uz vjersku službu također ne moraju imati radnu dozvolu. "Pogledajmo u SAD komu oni daju dozvole kao predstavnicima vjerskih zajednica, pogotovo poslije 11. rujna".

Također u točki broj 2. koja govori o znanstvenicima na stručnom usavršavanju, predstavnicima međunarodnih organizacija, te znanstvenicima koji će sudjelovati u provedbi znanstveno-istraživačkih projekata od interesa za RH nema ograničenja u broju i djelatnosti. Isto se odnosi i na upravno osoblje, stručnjake, nastavnike i predavače stranih kulturnih i obrazovnih institucija koji u RH obavljaju posao u okviru programa kulturne i obrazovne suradnje.

U točki broj 7. kaže se da predstavnici vjerskih zajednica dok obavljaju posao isključivo vezan uz vjersku službu također ne moraju imati radnu dozvolu. "Pogledajmo u SAD komu oni daju dozvole kao predstavnicima vjerskih zajednica, pogotovo poslije 11. rujna", bio je kritičan zastupnik.

Također tu su taksativno navedeni u točki 8. umjetnici i tehničko osoblje za operne, baletne, kazališne, koncertne, likovne i druge kulturne priredbe ako u tu svrhu u RH ne borave duže od 30 dana, odnosno 3 mjeseca godišnje s prekidima. Nadalje, tu su autori izvodači na području glazbeno-scenske, plesne i baletne umjetnosti, kao i prateće izvjestiteljsko, organizacijsko i tehničko osoblje koje sudjeluje u radionicama, susretima i kolonijama. "Pa zato danas imamo u Hrvatskoj toliko tih iz nama istočnih država. I nikomu od njih čak nije potrebna ni radna dozvola".

Naposljetku, tu su i stranci zaposleni u cirkusima ili zabavnim

parkovima, ako u RH ne borave duže od 3 mjeseca neprekidno.

Nepotrebno kompliciranje

Zastupnik **Nenad Stazić (SDP)** mišljenja je da je dobro da su dva zakona, dakle Zakon o boravku i kretanju stranaca i Zakon o zapošljavanju stranaca objedinjena u jedan.

"Kao država se ne možemo zatvoriti strancima, ne možemo oko sebe podići zid, ne možemo otežavati strancima nepotrebno dolazak i boravak u RH, ali mislim da moramo imati nužne i razumne mjere zaštite pred stranom radnom snagom".

U tom smislu ovaj zakon razlikuje radnu i poslovnu dozvolu za boravak stranaca, što je dobro, stav je zastupnika. Radna dozvola predviđa kvote za pojedine poslove. "Mi smo već danas u situaciji da naša brodogradilišta ne mogu naći varioce, uz sav ovaj veliki broj nezaposlenih koje imamo u zemlji, i mora izdavati radne dozvole strancima koji su spremni raditi te poslove, kako poslovi ne bi stali".

Poslovna dozvola izdaje se za pokretanje određenog posla, obrta ili s obrtom izjednačene djelatnosti. "Stranac će po odredbama ovoga zakona moći doći i otvoriti obrt, ali pri tome treba paziti da u tom obrtu ne može zapošljavati nekontrolirano strance, već da mora zapošljavati naše ljude, čime će se svakako potaći zapošljavanje".

Smatra da nije dobro rješenje iz članka 97. da poslovnu dozvolu izdaje nadležno tijelo u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva, dakle, automatizmom, te da se ona jednako tako produžuje po članku 98. i to ako u trenutku podnošenja zahtjeva za njeno produženje stranac ispunjava uvjete za izdavanje poslovne dozvole iz članka 97. ovoga zakona.

"Naime, teoretski se može dogoditi da stranac dođe, otvori obrt, prekrši ovaj zakon, zaposli kao radnike strane osobe, a onda zatraži produženje svoje poslovne dozvole. Nadležno tijelo će mu morati produžiti poslovnu dozvolu, ako ispunjava odredbe članka 97. a on će moći reći da je zaposlio strance i da ga kazne zbog toga, ali mu ne mogu uskratiti produženje poslovne dozvole".

Zbog toga smatra da bi ovo pitanje trebalo regulirati drugačije i da bi trebalo odrediti da će se poslovna dozvola produžiti ako se ne krše

odredbe ovog zakona, dakle, one odredbe koje govore o zapošljavanju stranaca. Na taj način će se pooštriti kontrola i izbjeći mogućnost izigravanja zakonskih odredbi.

Što se tiče članka 95. ne slaže se sa zastupnikom Beljom koji prigovara tome što se umjetnicima i tehničkom osoblju za operne, baletne, kazališne, koncertne, likovne i druge kulturne priredbe, dozvoljava privremeni boravak bez radne dozvole.

"Kazališnih gostovanja, uopće kulturnih zbivanja s kojima bi stranci posjećivali ovu zemlju ionako nema puno, a sada komplicirati oko toga da kazališna kuća izvana dođe i odigra predstavu, te zahtijevati da im mora Ministarstvo izdavati radnu dozvolu zbog toga što će odigrati jednu ili dvije izvedbe stvarno mislim da ne bi imalo smisla, bilo bi destimulativno za takva gostovanja i obeshrabrilo bi i organizatore takvih gostovanja, a i same strane umjetnike da u Hrvatsku uopće dolaze", rekao je zastupnik.

Cirkusantima veća prava od umjetnika

Osvrnuo se na točku 19. članka 95. i rekao da je vidljiva jedna nelogičnost, naime, da se strancima, zaposlenima u cirkusima i zabavnim parkovima, ne traži radna dozvola ako u RH ne borave duže od 3 mjeseca neprekidno.

"Teoretski oni mogu ovdje boraviti 2 mjeseca 29 dana, vratiti se jedan dan u Italiju sa svojim lunaparkom, pa ponovno doći u RH i bez ikakve poslovne dozvole nastaviti svoju djelatnost, znači oni bi četiri dana boravili u svojoj matičnoj zemlji, a sve ostalo vrijeme mogu raditi u RH. Za umjetnike je zakon stroži, oni mogu boraviti bez dozvole ne duže od 30 dana neprekidno, odnosno tri mjeseca godišnje s prekidima. Ne znam po čemu su cirkusanti vredniji od umjetnika i zbog čega za njih trebaju biti jednostavniji i pogodniji uvjeti nego što ih imaju kazališne ili operne trupe".

Za repliku se javio zastupnik **Ante Beljo (HDZ)**. Osvrnuo se na umjetnike koji dolaze u RH bez radne dozvole. "Mislim da je praksa, bar u zemljama u kojima sam ja živio, da svatko tko zarađuje mora platiti i porez, nije da se njih ograničava koje će predstave izvoditi i što će pjevati, već moraju platiti porez na ono što zarade".

Nenad Stazić (SDP) odgovorio je na repliku. Rekao je da kazališna kuća ne može doći u RH, a da nije pozvana od neke domaće kazališne kuće, od organizatora, a taj koji nju zove i u čijem prostoru igra plaća svoj porez, on će taj dan umjesto da igra domaću predstavu koju ima na repertoaru igrati tu stranu predstavu kao gostovanje. Smatra da nema smisla to još komplicirati zahtjevom da se ishodi radna dozvola za gostovanje za nekoliko predstava ili za sudjelovanje na jednom festivalu, a porez tako i tako plaća onaj koji je sve to skupa organizirao.

Izostala javna rasprava

Zastupnica **Dorica Nikolić (HLS)** rekla je da je za ovaj zakon potrebna prethodna rasprava. Naglasila je da kapital nama ne dolazi zbog administrativnih barijera, već zato što zakon o strancima je ili nije liberalan.

"U trenutku kada naša Vlada, što je potpuno u redu, donosi Uredbu o zaštiti hrvatske proizvodnje, ista ta Vlada podnosi Saboru liberalniji zakon negoli je bio do sada u nekim segmentima, pa se onda tvrdi da kod nas ne treba biti procedura. Ne slažem se s kolegom Stazićem, jer mi trebamo zapravo težiti da u RH dobijemo kvalitetu".

Rekla je da se zna da su zemlje zapadne demokracije koje čine alijansu protiv terorizma zatvorile praktički svoje zemlje.

"Ja nisam za zatvaranje, da me krivo netko ne razumije, ali sam za to da se Zakon o strancima i Zakon o azilu donesu na način da vidimo što je temeljni cilj Hrvatske, što je perspektiva RH u daljnjem vremenu, da li rješavanje 400 tisuća nezaposlenih ili omogućavanje da ovdje netko tko dobije vrlo lako radnu dozvolu uveze isto tako i strance. Ja to pitam zato jer ćemo onda imati situaciju za koju smo mi odgovorni, da će se pojaviti antagonizam prema strancima i da će to biti jedino što ćemo vrlo uspješno uvesti iz europskog kruga zemalja", bila je kritična zastupnica.

Rekla je da je nama u interesu da napravimo jedan takav zakon koji neće izazvati nezadovoljstvo naših građana, pogotovo onih koji su nezaposleni.

Izrazila je žaljenje što nije bilo javne rasprave. Naglasila je da svaki Zakon o strancima i Zakon o azilu izaziva poslije jednu netrpeljivost, jednu

moguću situaciju koju mi još ne poznamo, a to se zove mržnja prema strancima. S prethodnom javnom raspravom to bi se moglo izbjeći.

Jezično neprihvatljiv

Posljednji je govorio zastupnik **Miroslav Rožić (HSP)**. Rekao je da priznaje kako osobno doživljava ovu raspravu o Prijedlogu zakona o strancima koja se vodi nakon što se cijeli dan vodila rasprava o otpuštenim policajcima. "Osobno ju doživljavam svojevrsnom ironijom, mi zapravo raspravljamo o ispravnosti rješenja jednoga zakona koji će omogućiti zapošljavanje strancima, nakon što smo cijeli dan raspravljali o 4 tisuće otpuštenih policajaca". Rekao je da vjeruje da to nije bilo namjerno.

Tekst je pun i raznoraznih pravnih standarda koji omogućuju potpunu subjektivnost i selektivnost pri odlučivanju.

Naglasio je da je tekst ovoga zakona pun pasivnih oblika u svom izričaju. "Hrvatski jezik uopće ne poznaje pasiv kao jezičnu formu". Zamolio je predlagatelja da bez obzira na koji način je došlo do toga, da u slijedećem čitanju ovoga zakona približi barem jezičnu formu hrvatskom jeziku do te mjere da izbjegava pasivne oblike.

Ovaj zakon o strancima utvrđuje zapravo svu onu materiju koju su do sada obuhvaćala dva zakona. Jedan je bio Zakon o kretanju i boravku stranaca, a drugi je bio Zakon o zapošljavanju stranaca. Zastupnik pozdravlja napor predlagatelja da na izvjestan način spoji ta dva zakona u jedan zakonski akt, a naročito da neka rješenja koja nisu bila dobra u prethodna dva zakona popravi.

"Međutim, sam ovaj prijedlog zakona za razliku od ova dva prethodna koja su obrađivala tu materiju ne upućuje na mjerodavne osobe koje bi trebale izvršavati raznorazne radnje koje su predviđene ovim zakonom, pa stoga zapravo ovaj zakon ne bi bio primjenjiv".

Naime, ne zna se tko će nešto izdati, tko će nešto dozvoliti, jer su jezične forme u pasivu kao "produžit će se, prisilno će se udaljiti", te zastupnik pita je li za to nadležno Ministarstvo

vanjskih poslova, ili MUP, ili Ministarstvo rada i socijalne skrbi, ili netko treći? To u ovom prijedlogu zakona uopće ne piše, istaknuo je zastupnik.

Dodao je i da je tekst pun i raznoraznih pravnih standarda koji omogućuju potpunu subjektivnost i selektivnost pri odlučivanju.

"Dakle, postoji čitav niz nepreciznosti. U članku 101. određeno je da nadzor nad provedbom ovog zakona provodi ministarstvo, ali bez posebne napomene koje ministarstvo".

Zaključio je da je vidljiva dobra namjera, da treba donijeti jedan ovakav zakon, ali da on mora biti puno precizniji i da mora puno više pažnje obratiti interesima 400 tisuća nezaposlenih u RH.

Predstavnik predlagatelja, gospodin **Josip Vresk**, uzeo je završnu riječ. Odgovorio je zastupniku Rožiću da porezno uvjerenje izdaju nadležne porezne uprave, a da to piše u nekom drugom zakonu. "To im je nadležnost propisana zakonom o djelokrugu ministarstava i državnih upravnih organizacija".

Zahvalio je na primjedbama i prijedlozima, te rekao da će ih predlagatelj proučiti i uvrstiti ono što će biti moguće u Konačni prijedlog zakona.

Zastupnik **Miroslav Rožić (HSP)** ispravio je netočni navod. "Gospodine zamjeniče ministra, svaki zakon mora upućivati na neki drugi zakon. Ne mislite valjda da svaki poslodavac ili svatko mora znati ono što vi znadete, ili da treba prelistavati zakone. Vi u ovom zakonu morate reći i da to izdaje Ministarstvo financija, odnosno Porezna uprava".

Josip Vresk, predstavnik predlagatelja odgovorio je da se upravo to ne smije dogoditi ovakvom zakonu, jer kad se promijeni nadležnost ne moraju se istovremeno mijenjati dva propisa. "Postoji posebni propis koji određuje djelokrug rada ministarstava i u tom zakonu je određena nadležnost, inače bi imali praksu da mijenjamo dva zakona kad se promijeni eventualno nadležnost".

Ovime je zaključena rasprava o tekstu Prijedloga zakona. Zastupnici su većinom glasova, sa 61 glasom "za", 16 glasova "protiv" i 1 "suzdržanim" prihvatili Prijedlog zakona o strancima.

S.F.

PRIJEDLOG ZAKONA O ODGOVORNOSTI PRAVNIH OSOBA ZA KAZNENA DJELA

Važna novost u hrvatskom pravnom sustavu

Hrvatski je sabor nakon rasprave prihvatio u prvom čitanju ovaj zakonski prijedlog kojim se određuju pretpostavke kažnjivosti, kazneno-pravne sankcije i kazneni postupak za kaznena djela pravnih osoba. Odgovornost pravnih osoba za kaznena djela važna je novost u hrvatskome pravnom sustavu. Stoga je, osim samog donošenja ovog zakona važno izvršiti temeljite pripreme za njegovu primjenu. Zbog toga se predlaže i relativno duže razdoblje između njegova donošenja i stupanja na snagu (šezdeset dana od dana objave u "Narodnim novinama"), navodi predlagatelj, Vlada RH.

O PRIJEDLOGU

Danas je u Europi naglašena težnja za uvođenjem odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela. Uzrok je tome sve veća učestalost kaznenih djela kod kojih pojedinac kao počinitelj biva potisnut, a u prvi plan dolazi pravna osoba kao centar moći i zbiljski nositelj kriminalne djelatnosti i korisnik protupravno ostvarene imovinske ili druge koristi. To u prvom redu vrijedi za gospodarski kriminalitet koji je sve rjeđe djelo usamljenog pojedinca, a sve češće rezultat djelovanja niza osoba u pravnim osobama, prvenstveno trgovačkim društvima. Ta društva nerijetko ne biraju sredstva da bi ostvarila dobit pa je tako velik broj prijevara, utaja poreza, zloraba stečaja, pranja novca, nelojalne konkurencije, kaznenih djela na štetu potrošača i drugih gospodarskih kaznenih djela. U ekstremnim slučajevima pravne osobe se i osnivaju radi vršenja kaznenih djela, ili se nakon osnivanja posvećuju isključivo kriminalnoj djelatnosti, što znači da se pretvaraju u zločinačke organizacije. U takvim okolnostima smatra se da nije dovoljno kazniti

odgovorne pojedince, pa niti oduzeti imovinsku korist pravnoj osobi što je moguće i u slučaju ako budu osuđeni samo pojedinci koji su takvu korist ostvarili za pravnu osobu. Takvi pojedinci često imaju podršku ostalih članova pravne osobe koji izravno ili neizravno crpe korist od kaznenog djela pa se jedino kažnjavanjem pravne osobe može utjecati na svijest svih njenih pripadnika da je kriminalno ponašanje u korist pravne osobe nedopustivo. Posebno se ističe potreba kažnjavanja pravnih osoba u slučajevima kada je faktički udio pojedinaca zanemariv u usporedbi s težinom djela ili se, štoviše, pojedinačni počinitelj ne može utvrditi.

Danas je u Europi naglašena težnja za uvođenjem odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela. Uzrok je tome sve veća učestalost kaznenih djela kod kojih pojedinac kao počinitelj biva potisnut, a u prvi plan dolazi pravna osoba kao centar moći i zbiljski nositelj kriminalne djelatnosti i korisnik protupravno ostvarene imovinske ili druge koristi.

Potreba kažnjavanja pravnih osoba izričito je bila proklamirana još Preporukom Vijeća Europe iz 1988., a još je decidiranija Kaznenopravna konvencija o korupciji Vijeća Europe koju je Hrvatski sabor potvrdio 27. rujna 2000. a koja u čl. 18. izričito obvezuje zemlje potpisnice da u svom zakonodavstvu predvide odgovornost pravnih osoba za kaznena djela aktivnog podmićivanja, trgovanja utjecajem i pranja novca.

Brojne teškoće na doktrinarnom planu

Treba naglasiti, navodi predlagatelj, da odgovornost pravnih osoba za kaznena djela stvara brojne teškoće na doktrinarnom planu, što i jest razlog da neke europske zemlje još uvijek oklijevaju s uvođenjem takve odgovornosti. Pri tome je glavni kamen spoticanja načelo krivnje od kojeg polaze ta zakonodavstva a prema kojem je krivnja prijekor koji se može uputiti samo pojedincu a ne i pravnoj osobi. Ipak, u teoriji, pa i u zakonodavstvima, pronalaze se odgovori i na ta teorijska pitanja, a krug zemalja koje usvajaju kaznenu odgovornost pravnih osoba se postupno proširuje. Ona je već dulje vremena prihvaćena u anglosaksonskom pravu, a od zemalja europskog kontinentalnog kruga koji su je izričito predvidjeli valja spomenuti Nizozemsku (Kazneni zakon od 1976.), Francusku (Kazneni zakon od 1992) i Sloveniju (posebni Zakon o kaznenoj odgovornosti pravnih osoba od 1999.), dok Njemačka to čini neizravno tako što predviđa kažnjavanje pravnih osoba za prekršaje u osnovi kojih su kaznena djela koja za račun pravne osobe počine određene fizičke osobe.

Kaznena odgovornost pravnih osoba imala je u Hrvatskoj stanovitu tradiciju jer je njen pravni sustav uključivao odgovornost pravnih osoba za privredne prijestupe kao posebnu vrstu kažnjivih djela koja ne predstavljaju ni kaznena djela ni prekršaje a novi Zakon o prekršajima predviđa i potpuno ukidanje kategorije privrednih prijestupa i njihovo transformiranje u prekršaje. Valja, međutim, istaći da ni privredni prijestupi ni prekršaji nisu zadovoljavajući odgovor na aktualnu potrebu kažnjavanja pravnih osoba za kaznena djela. Pravne osobe ne treba kažnjavati samo za povredu

gospodarske i financijske discipline nego za njihovu kriminalnu djelatnost, a to znači za kaznena djela predviđena u kaznenom zakonodavstvu.

Imajući sve to u vidu Vlada Republike Hrvatske poduzela je korake radi pripremanja Zakona o kaznenoj odgovornosti pravnih osoba. U tu je svrhu ministar pravosuđa, uprave i lokalne samouprave 27. siječnja 2001. donio rješenje o osnivanju radne skupine za izradu Nacrta prijedloga zakona o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela kojim su imenovani hrvatski stručnjaci za kazneno i gospodarsko pravo. Radna skupina koristila je iskustva zemalja koje su uvele odgovornost pravnih osoba za kaznena djela kao i domaća iskustva s privrednim prijestupima te pripremila Zakon o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela.

Ovaj Zakon je podijeljen u pet glava. Prvu glavu čine osnovne odredbe u kojima se određuje predmet i svrha Zakona te utvrđuje supsidijarna primjena Kaznenog zakona, Zakona o kaznenom postupku i Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta. Temeljno načelo Zakona je da su u njemu uređena samo pitanja specifična za odgovornost pravnih osoba, a da se u svim ostalim pitanjima i na pravne osobe

primjenjuju navedeni zakoni. Takav pristup omogućio je relativnu kratkoću Zakona. U drugoj glavi date su temeljne pretpostavke kažnjivosti pri čemu se pošlo od načela da odgovornost pravne osobe treba izvesti iz odgovornosti odgovorne osobe, a mogućnost da pravna osoba odgovara i kad se ne može utvrditi odgovorna osoba predviđena je samo kao iznimka. U trećem dijelu su predviđene kazne i druge kaznenopravne sankcije.

Glavna je novčana kazna koja se može izreći u iznosu od 5.000 do 5.000.000 kuna, ali je kao iznimna kazna predviđeno i ukidanje pravne osobe, a pored toga i četiri sigurnosne mjere, oduzimanje imovinske koristi i javno objavljivanje presude. U četvrtoj glavi nabrojena su kaznena djela iz Kaznenog zakona i drugih zakona za koja mogu odgovarati i pravne osobe. Napokon, u petom dijelu sadržane su procesne norme, tj. posebnosti glede kaznenog postupka koji se vodi protiv pravne osobe. Ovdje se pošlo od načela jedinstvenog postupka protiv pravne

i odgovorne osobe, s time da se postupak isključivo protiv pravne osobe može voditi samo iznimno. U tom je dijelu posebna pažnja posvećena pitanju tko može predstavljati pravnu osobu u kaznenom postupku, njeno pravo na branitelja i mjere opreza koje sud može poduzeti prema pravnoj osobi.

Temeljno načelo Zakona je da su u njemu uređena samo pitanja specifična za odgovornost pravnih osoba, a da se u svim ostalim pitanjima i na pravne osobe primjenjuju postojeći zakoni.

Treba naglasiti, smatra predlagatelj, da je odgovornost pravnih osoba za kaznena djela važna novost u hrvatskom pravnom sustavu. Stoga je, osim samog donošenja Zakona, od velike važnosti da se izvrše temeljite pripreme za njegovu primjenu, zbog čega se predlaže i relativno duže razdoblje između njegova donošenja i stupanja na snagu.

Za provedbu ovoga Zakona neće trebati osigurati posebna financijska sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire razloge za zakonsko uređenje pitanja odgovornosti pravnih osoba a na predloženi zakon dao je načelne primjedbe i prijedloge (tekst nometnički urediti). Budući da je u postupku donošenja (treće čitanje) zakon o prekršajima bilo bi oportuno preispitati osnovanost ukidanja privrednih prijestupa u odnosu na uvođenje kaznene odgovornosti pravnih osoba, zatim, s ustavnopravnoga polazišta dvojbeno je mogućnost za jedno kazneno djelo, za jednu radnju, progoniti dvije osobe, osuditi jednu osobu na temelju krivnje jednom vrstom kazne a istodobno drugu bez krivnje drugom vrstom kazne. Uпитno je uvođenje načela, suprotno Ustavu RH, da se zakonom propisuje krivnja pravne osobe za kazneno djelo fizičke osobe čija je krivnja utvrđena u sudskom postupku, neke su od tih primjedbi. Posebno se ukazuje na nedopustivost

rješenja prema kojima se na temelju pojedinačnog akta - presude o krivnji odgovorne osobe - može ukinuti opći propis, zakon, kojim je osnovana pravna osoba ili zabraniti joj obavljanje djelatnosti koja je od interesa za RH ili obavljanjem koje RH osigurava pružanje osobne zaštite. Nužno je doraditi odredbe kojima se uređuju sigurnosne mjere i mjere opreza a i preispitati predložena rješenja u odnosu na Ustavom zajamčeni institut vlasništva, dakle, udjela i dionica, kao i glede jamstva o nemogućnosti umanjavanja kapitala stranog ulagatelja i to sve na temelju osobne krivnje odgovorne osobe.

Odbor za pravosuđe nakon rasprave predložio je Hrvatskom saboru da prihvati ovaj zakonski prijedlog. Radi se o izvornom originalnom projektu u čijoj bi primjeni mogli nastati problemi zbog neiskustva sudaca i državnih odvjetnika pa kako se radi o "apsolutnom novumu" možda bi kroz prijelazne i zaključne odredbe trebalo predvidjeti edukaciju sudaca za primjenu novih instituta. Po uzoru na rješenja iz Zakona o USKOK-u bilo bi korisno koncentrirati mjesnu nadležnost u najvećim županijskim sudovima za postupanje u predmetima kaznene odgovornosti pravnih osoba kako bi se postigla maksimalna specijalizacija i učinkovitost. Dokazivanje u ovim postupcima oslanjat će se uglavnom na analizu dokumenata i vještačenja što iziskuje određeni broj centara i stručnjaka za vještačenje financijskoga, ekonomskog ili drugog odgovarajućeg profila, stoji, među ostalim, u Izvješću ovog radnog tijela. Zaključno je ocijenjeno da se radi o zakonskom projektu koji je nužan i koji svojim rješenjima odgovara potrebama i pojavama vremena i predstavlja odgovor novim pojavnim oblicima kaznenih djela za čije je suzbijanje potrebno ustanoviti kaznenu odgovornost pravnih osoba.

RASPRAVA

Suvremeni kriminalitet poprimio je takve razmjere i oblike da se protiv njega više ne možemo boriti na klasičan način primjenom kaznenopravnih normi koje se odnose na pojedince i predloženi zakon velika je novost za RH, rekao je uvodno zamjenik ministricе pravosuđa mr.sc. Miljenko Kovač. U predloženom

zakonu navedeno je otprilike pola kaznenih djela s popisa u našem Kaznenom zakonu a za koje bi odgovarale i pravne osobe no naravno, radi se o kaznenim djelima koja, po prirodni stvari mogu učiniti pravne osobe a u vezi s kaznenom odgovornošću pravnih osoba bilo je vrlo mnogo rasprava među teoretičarima. Prijedlog zakona je vrlo kratak i neće odskakati od ukupnog našeg sustava kaznenog prava ni u materijalnom ni u procesno-pravnom smislu jer će se opći dio Kaznenog zakona primjenjivati i na ovom području. Vlada smatra da bi donošenjem ovog zakona, uz zakon o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti, Hrvatska u borbi protiv korupcije postala puno jača, rekao je, među ostalim.

Nakon tog uvodnog obrazloženja predsjednik Odbora za zakonodavstvo Josip Leko (SDP) izvijestio je Sabor o stajalištu ovog radnog tijela u vezi s predloženim zakonom. Zatim su govorili predstavnici klubova zastupnika.

Preniske najniže kazne

Petar Žitnik (HSS) govorio je u ime Kluba zastupnika HSS-a osvrnuvši se najprije načelno na reformu pravosuđa. Kad bi reforma pravosuđa značila samo promjenu nekih zakona, poboljšanje uvjeta rada pravosuđa itd. ona bi bila relativno brzo moguća no najvažnija je reforma u našim glavama, kao prvi i najvažniji aspekt, a s tim će ići malo teže, boji se zastupnik. U nastojanju poboljšanja stanja u pravosuđu u sferi kaznenog prava ovo je doista dobar zakonski prijedlog. Ako imamo u vidu što nam

Izostavljena je jedna od najvažnijih zabrana, a to je zabrana da kažnjavane pravne osobe osnivaju nove pravne osobe, jer novine su bile pune slučajeva da pravna osoba ogrezla u kriminalu sama sebe ugasi, ali osnuje novu tvrtku i nastavi rad po starom.

se sve događa na terenu, kakve goleme štete trpimo i kakve ekološke katastrofe izazivaju neodgovorni pojedinci na čelu pravnih osoba onda je ovakav zakon, koji instalira kaznenu odgovornost i za pravne

osobe, prijeko potreban. Klub zastupnika HSS-a podržat će ga no iako ga je radila eminentna grupa stručnjaka ipak ima i neke dobronamjerne primjedbe, rekao je zastupnik.

Predloženi zakon treba nomotehnički urediti (određene nedorečenosti u smislu hrvatskoga jezika), bilo bi jako dobro uklopiti i odgovornost pravne osobe za štetu odnosno naknadu za štetu. Previše je usko postavljeno pitanje uračunavanja krivnje odgovorne osobe pravnoj osobi, a tu se otvara i veliko pitanje krivnje pravne osobe. Po dikciji predloženoga rješenja odredbe (članak 5.) ako nema krivnje odgovorne osobe nema ni krivnje pravne osobe, a to ipak nije intencija ovog zakona i do drugog čitanja to treba dobro urediti, neke su od iznesenih primjedbi. Preniske su i najniže novčane kazne za pravne osobe i trebalo bi ih povećati barem deseterostruko, a ne bi trebalo ostati ni rješenje da izvršenje kazne ukida pravne osobe ne zastarijeva. Naime, to ipak nije kategorija ratnog zločina a može biti i situacija da takva pravna osoba nastavi rad i s promijenjenim menadžmentom posluje uspješno a onda se netko sjeti i nakon pet godina traži izvršenje kazne ukidanja. Ako imamo zastaru za najteža kaznena djela doista nema razloga da i u ovom slučaju ne bude zastare, rekao je.

Izostavljena je jedna od najvažnijih zabrana, a to je zabrana da kažnjavane pravne osobe osnivaju nove pravne osobe, jer novine su bile pune slučajeva da pravna osoba ogrezla u kriminalu sama sebe ugasi ali osnuje novu tvrtku i nastavi rad po starom. Trebalo bi unijeti i rješenje kako bi se izbjegle dugogodišnje građanske parnice u kojoj oštećeni ostvaruje svoja prava i da oštećeni što brže ostvare svoja prava na naknadu štete, a treba izbaciti i odredbe koje predviđaju korištenje jedinstvenog matičnog broja građana, neke su od daljnjih primjedbi koje je iznio zastupnik uz prijedlog da ih predlagatelj uzme u obzir kao i druge, posebno primjedbe Odbora za zakonodavstvo.

Intencija da, ali rješenja nisu dobra

Vladimir Šeks (HDZ) izložio je više razloga zbog kojih Klub zastupnika HDZ-a ne može podržati ovakav Prijedlog zakona, čija je intencija i

namjera dobra no nisu ponudena dobra rješenja, rekao je govoreći u ime ovog Kluba zastupnika.

Prema prijedlogu zakona postojala bi odgovornost pravne osobe za kaznena djela obuhvaćena u 130 članaka Kaznenog zakona, praktički dvije trećine kažnjivih djela predviđenih Kaznenim zakonom. Koji je bio razlog da se ide u tome u takvu širinu i dubinu nije jasno, naglašava zastupnik. Striktna primjena ratificirane Konvencije Vijeća Europe o korupciji zahtijeva da se obuhvate samo ona kaznena djela koja se odnose na aktivno podmićivanje, pranje novca a ta djela su predviđena i u Kaznenom zakonu. Za ovih 130 kaznenih djela prema Prijedlogu zakonu postojala bi, osim odgovornosti odgovorne osobe u pravnoj osobi, koja odgovara na temelju krivnje, i odgovornost, što je nejasno, pravne osobe koja bi se temeljila na odgovornosti odgovorne osobe. Naime, zastupnik ne vidi razloga da bi primjerice, za kažnjivo djelo iz Kaznenog zakona prouzročenje smrti (ili protuzakonit lov, izazivanje prometne nesreće, širenje lažnih i uznemirujućih glasina itd.) iz nehaja koje je počinio pojedinac postajala odgovornost i odgovorne osobe u pravnoj osobi, što nema nigdje u Europi, pa ni u anglosaksonskom pravu. U tom dijelu ovaj je Prijedlog zakona papskiji od svih papa, rekao je. Kad bi se išlo na striktno uvođenje kaznene odgovornosti odgovornih osoba u pravnim osobama za kaznena djela pravnih osoba onda bi to trebalo ići samo na spomenute tri skupine kaznenih djela koja spadaju u grupu aktivnog podmićivanja, trgovanja utjecajem i pranje novca.

No i neka druga rješenja krajnje su dubiozna a ključna, problematična rješenja su u odredbama (članak 5. odgovornost pravne osobe temelji se na krivnji odgovorne osobe) kojima se uvodi objektivna odgovornost ili odgovornost pravne osobe bez krivnje a ni u kaznenom pravu nema kaznenopravne odgovornosti bez krivnje. To, da se može utvrđivati kaznenopravna odgovornost pravne osobe a da nije utvrđena krivnja odgovorne osobe izričito je u neskladu s Ustavom, naglasio je dodajući da je takav prijedlog teško prihvatiti. Predložena su takva rješenja koja bi značila jedno golemo širenje zone kaznene odgovornosti odgovornih osoba u pravnim osobama i pravnih osoba za kaznena djela koje bi počinile

odgovorne osobe (elementi anglosaksonskog prava), što je potpuno nekorespondentno s ostalim dijelovima našega kaznenopravnoga poretka.

Urediti i odgovornost Vlade, Sabora

Klub zastupnika IDS-a podržat će ovaj zakonski prijedlog i neka se shodno europskoj praksi uredi i odgovornost pravnih osoba za kaznena djela, rekao je **Damir Kajin (IDS)**. Ali isto tako neka se shodno moralu uredi i odgovornost Vlade RH, Sabora, za kaznena djela kada se izglasavaju nemoralni i štetni zakoni za interes ove države odnosno kada se ne mijenjaju ni nakon više godina pogubne primjene. Jedan od takvih zakona bio je onaj koji je omogućio pretvorbu na hrvatski način za što bi trebala odgovarati bivša vlast (tu nije dovoljna samo politička, izborna odgovornost) ali je i problem što se i danas nastavlja pretvorba odnosno privatizacija prema tom istom Zakonu iz 1996. godine. Temeljem tog zakona velike turističke kuće preuzimaju stotine i stotine hektara zemljišta uz obalu bez naknade, naveo je, među ostalim.

Gledajući ove predložene odredbe ispada da smo pronašli način kako puniti proračun jer pravne osobe mogu odgovarati za 130 kaznenih djela. Zlobnici bi rekli, veli zastupnik, da se na takav način želi ukloniti neka poslovna konkurencija. Niz tvrtki ako želi opstati mora "kršiti zakon" i pitanje je kako se boriti protiv nerazumnih odluka same države jer prema predloženom RH se kao pravna osoba ne može kazniti za kazneno djelo no to ne vrijedi za lokalnu samoupravu, što nije pošteno, kaže. Neka se vrši pravda na isti način i prema velikima i malima i prema ljudima iz vlasti i ljudima iz opozicije, prema moćnima i bespomoćnima, bogatima i siromašnima, naglasio je. U ovom času država je glavni generator neodrživih uvjeta poslovanja i ne možemo je amnestirati, rekao je.

Utvrđiti odgovornost posloводства prema vlasnicima

Za ovaj zakonski prijedlog moglo bi se reći da je ne samo instrukcija Vijeća Europe nego i nužna primjena okolnosti pa i da odgovornost pravnih

osoba na tržištu i privatnom vlasništvu mora biti jače iskazana. Zbog toga će Klub zastupnika SDP-a podržati zakon o kaznenoj odgovornosti pravnih osoba a stupanj i oblik te kaznene odgovornosti treba precizno definirati kroz raspravu, rekao je **Josip Leko (SDP)**.

Nakon osvrta na dosadašnja rješenja u hrvatskom zakonodavstvu na tom području (privredni prijestup uveden prije pedeset godina a štetna posljedica odnosila se na tada društvenu imovinu) zastupnik je naveo da ovim zakonskim prijedlogom primjena načela objektivne odgovornosti za pravnu osobu postaje iznimka a pravilo da za objektivne posljedice odgovara pravna osoba na temelju krivnje odgovorne osobe. Takvo rješenje je upitno iz doktrinarnih pravnih razloga ali i općenito a u stvari za kazneno djelo odgovarale bi ne pravne osobe već vlasnici udjela i dionica dotične pravne osobe a da nisu supočinitelji. Treba utvrditi odgovornost posloводства prema vlasnicima pa i za kazneno djelo koje čine prema pravnoj osobi ili u pravnoj osobi i u tom bi slučaju otpala mogućnost da dioničari, primjerice, tuže odgovornu osobu za prouzročenu štetu, jer ako je ta osoba kriva prema sadašnjem Prijedlogu zakona krivi su i oni.

Treba utvrditi odgovornost posloводства prema vlasnicima pa i za kazneno djelo koje čine prema pravnoj osobi ili u pravnoj osobi i u tom bi slučaju otpala mogućnost da dioničari, primjerice, tuže odgovornu osobu za prouzročenu štetu, jer ako je ta osoba kriva, prema sadašnjem Prijedlogu zakona krivi su i oni.

Neprihvatljiv je i različit položaj pravnih osoba u toj odgovornosti jer sve bi pravne osobe bile odgovorne pa i gradovi, općine, županije ali ne i država. Nedovoljno se i nerazvidno govori o posljedicama i očekivanim rezultatima kaznene odgovornosti i bilo bi potrebno istodobno sagledati i odredbe drugih zakona, o prekršajima itd. a važno je dobro proučiti odnos između vlasnika dionica i posloводства pravne osobe, rekao je

zastupnik u ime Kluba zastupnika SDP-a.

Potrebna šira rasprava

Darko Šantić (HNS) izvijestio je da je Klub zastupnika HNS-a, PGS-a, SBHS-a s dužnom pažnjom razmotrio ovaj Prijedlog zakona koji je po svom značenju izuzetno važan za kazneno zakonodavstvo i za pravne praktičare i teoretičare prava je poslastica. Naime, ovaj zakon uvodi da pravna osoba odgovora na temelju krivnje (načelo krivnje), ali njezine odgovorne osobe i sigurno će, smatra zastupnik, među pravnim znalcima biti o tome podijeljena mišljenja. Jedno od otvorenih pitanja predloženog zakona je kako primijeniti odredbe ZKP-a na pravnu osobu kad je u pitanju dokazni postupak. Osnovno načelo koje se javlja u kaznenom postupku je načelo da okrivljenik nije dužan nuditi dokaze u svoju obranu, čak ni braniti se, dakle može koristiti sva sredstva koja on procijeni da mu koriste i postavlja se pitanje neće li se u ovakvim slučajevima jednostavno pozvati na poslovnu tajnu i odbiti dati eventualne dokumente s kojima državno odvjetništvo ne raspolaže i zakočiti daljnje dokazivanje i tijek postupka, rekao je podsjećajući na već istaknuto pitanje u raspravi zašto je država isključena iz kaznene odgovornosti.

Ovaj Klub zastupnika svjestan je delikatnosti ovog zakona, dvojbenosti s ustavnopravnog stanovišta, kaznenog stanovišta pa predlaže da se nakon prvog čitanja održi šira rasprava, tematska sjednica nadležnih odbora, uz sudjelovanje stručnjaka kaznenog prava, kako bi se dobio kvalitetan tekst i kvalitetna rješenja i da nam se ne dogodi da imamo zakon kojeg jednostavno ne možemo primijeniti i čija će ustavnost doći u pitanje. Do drugog čitanja predlagatelj bi morao dati jasni, komparativni pregled takvih zakona drugih zemalja, primjerice, pribaviti rješenja najbliže nam Slovenije, rekao je, među ostalim.

Zašto izuzeti političke stranke

Željko Malević (SDP) slaže se s predgovornicima da se radi o vrlo važnom zakonu uz koji ide i element obvezatnosti usklađivanja pravnih propisa zbog našeg približavanja EU ali i činjenica da i kod nas zapravo egzistira praksa koja je motivirala

pravne sustave da ustroje kazneno-pravnu odgovornost pravnih osoba. Zastupnik podržava opredjeljenje za vrlo oprezan pristup u tome (jer imamo austrijsko-njemačku tradiciju a radi se o anglosaksonskom elementu) a čini se da su i pronađeni elementi koji će zahtijevati ozbiljnu raspravu o načinu na koji bi se ta implantacija mogla uspješno napraviti.

Prilično je nejasno zašto bi od ove vrste odgovornosti bile izuzete političke stranke kao pravne osobe ili sindikati i treba ozbiljno raspraviti je li to korektno a da se ne govori o tome da je primjerice u SAD sasvim sigurno moguće da kazneno odgovara i država, rekao je, među ostalim, pozdravljajući uvedenu kaznenu odgovornost jedinica lokalne uprave i samouprave. Otvara se puno teoretskih i praktičkih ozbiljnih, političkih konotacija koje implantiranje spomenutog koncepta u hrvatski pravni sustav može izazvati, rekao je, među ostalim. Pledirao je da na svaki način Hrvatski sabor organizira opću raspravu o ovom zakonskom prijedlogu (podržava ga) i da se pozovu

utjecajni teoretičari i praktičari koji bi sve sporne elemente na najbolji način razriješili.

Jadranka Kosor (HDZ) razumije temeljnu ideju predlagatelja ali joj se čini da je ovako predložen zakon teško provediv i da u nekim odredbama stoji na krhkim nogama što se tiče ustavnopravnog stajališta odnosno u dobrom dijelu je vrlo upitna i njegova ustavnost. Također je ponovila da preširoko zahvaća kaznena djela i da u nekim svojim dijelovima na taj način dolazi do apsurdna. Zato je predložila da ovo bude možda prethodna rasprava i da se organizira jedna široka rasprava uz sudjelovanje stručnjaka i tek onda pripremi ovaj zakon, koji je bez sumnje potreban, naglasila je, među ostalim. Oспорila je navod predlagatelja da za provedbu ovog zakona neće biti potrebna dodatna financijska sredstva jer, veli, bit će potrebna barem za dodatnu edukaciju odvjetnika i sudaca.

Pitanje je i derogira li ovaj zakon, kao legis specialis, poslovnu tajnu jer je sasvim sigurno da će postupak po ovom zakonu zakočiti odredbe Zakona o zaštiti podataka odnosno poslovne

tajne pa bi zakon trebalo doraditi s tog stajališta, rekla je među ostalim, navodeći i već spomenuta pitanja iz rasprave (odgovornost države itd.).

Prijavljenih za raspravu više nije bilo pa je u završnoj riječi zamjenik ministrice pravosuđa mr.sc. **Miljenko Kovač** zahvalio svima koji su sudjelovali u raspravi. U drugom čitanju zakon koji će se naći pred Saborom sasvim će sigurno biti bitno bolji od ovoga zahvaljujući upravo doprinosu zastupnika a predlagatelj se ne protivi da se u raspravu o njemu uključe stručni i mudri ljudi dobre volje, rekao je, među ostalim, naglašavajući da Vlada ni u kom slučaju neće odustati od prijedloga da se država isključi od odgovornosti za kaznena djela (jednostavan razlog - kad državni odvjetnik pokreće postupak za kazneno djelo on je samo zastupnik države, sud u ime države izriče kaznu).

Većinom glasova (52 "za", 24 "protiv") Hrvatski je sabor prihvatio Prijedlog zakona o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela.

Đ.K.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI I DOPUNI ZAKONA O PODRUČJIMA ŽUPANIJA, GRADOVA I OPĆINA

Većinom glasova (87 "za" i jedan "suzdržan") Hrvatski sabor donio je Zakon kojim se naselje Novi Čeminac priključuje općini Čeminac. Predlagatelji su bili zastupnici Željko Malević i Tibor Santo.

Zakonom se predlaže izmjena područja općina Jagodnjak i Čeminac i to tako da se iz općine Jagodnjak izdvaja a općini Čeminac priključuje naselje Novi Čeminac sukladno potrebama i inicijativi mještana naselja Novi Čeminac.

Odbori za Ustav, Poslovnik i politički sustav te za zakonodavstvo predložili su da Hrvatski sabor donese ovaj Zakon.

Primjedbi na donošenje predloženog Zakona nije imala ni **Vlada Republike Hrvatske**.

Uvodno je govorio jedan od predlagatelja **Tibor Santo (LS; zastupnik pripadnika mađarske nacionalne**

manjine). Naglasio je da se tu radi o istovjetnom tekstu zakona kao i u prvom čitanju. Zamolio je da Zakon bude donesen kako bi se ispravila nepravda učinjena stanovnicima Novi Čeminac.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a **Branimir Glavaš (HDZ)** je rekao kako podržava ovaj zakonski prijedlog. Osvrnuo se potom na riječi predlagatelja gospodina Sante o tome da je ovo ispravak nepravde. Naglasio je da se tu ne radi ni o kakvoj nepravdi koju je bivša vlast nametnula stanovnicima Novog Čemina nego o obliku međunarodnog pritiska koji je rezultirao ustrojavanjem neprirodnih jedinica lokalne samouprave. Ukazao je i na to da su lokalne vlasti 1999. pokrenule inicijativu sadržanu u predloženom Zakonu koja je stigla do nadležnog ministarstva i Hrvatskog sabora.

Rekao je da ne zna zašto se nakon promjene vlasti to nije našlo na dnevnom redu Sabora. Jedini razlog tomu vidi u tome što ga Stručne službe Sabora nisu dale zastupnicima na klupe. Dodao je kako stoga ne stoji činjenica da HDZ-ova vlast nije htjela udovoljiti inicijativi stanovnika Novog Čemina, jer, kaže, HDZ ne snosi odgovornost što je taj materijal dvije godine stajao u nekoj ladici.

Uz davanje podrške ovom Zakonu, budući da je on rezultat želja stanovnika Novi Čeminac, **Ivan Ninić (SDP)** ukazao je i na to da Hrvatska ima više od 600 jedinica lokalne uprave i samouprave. Smatra da bi se tu morala konačno napraviti jedna administrativna reorganizacija poštujući financijske mogućnosti funkcioniranja općina, a ne da se ispunjavaju pojedinačne želje.

Veličinu općine ne određuje se prema ekonomskoj snazi ni nekom centralnom dogovoru, nego prema volji stanovnika te općine, drži **Ivan Milas (HDZ)**. Predložio je da se veličina općina ipak limitira određivanjem koliko najmanje stanovnika mora imati.

Ivan Ninić se nadovezao rekavši da se iz Proračuna financira trećina općina budući da ne mogu samostalno funkcionirati. Mišljenja je da volja

građana za osnivanjem općina mora proizlaziti iz toga da sami sebe financiraju.

Završnu riječ imao je potom drugi predlagatelj **Željko Malević (SDP)**. Istaknuo je da se tu radi o jednoj potpuno nelogičnoj općinskoj granici jer su stanovnici Novog Čemince uvijek bili u općini Čeminac. Sve predradnje oko ovog problema bile su napravljene, međutim s obzirom na to da se za vrijeme HDZ-a čekalo

predugo, odlučili smo predložiti ovaj Zakon, konstatirao je zastupnik. To drži kao znak veće učinkovitosti aktualne vlasti i većeg osjećaja za potrebe građana u Županiji Osiječko-baranjskoj.

Branimir Glavaš je dodao kako o učinkovitosti aktualne vlasti govori podatak da ovaj materijal više od dvije godine stoji u ladici Sabora i nadležnog ministarstva.

M.S.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU OKVIRNOG UGOVORA O ZAJMU 1351 (1999) ZA OBNOVU ZDRAVSTVENE INFRASTRUKTURE, IZMEĐU RAZVOJNE BANKE VIJEĆA EUROPE I REPUBLIKE HRVATSKE

Zastupnici Hrvatskog sabora jednoglasno su donijeli Zakon o potvrđivanju Okvirnog ugovora o zajmu 1351 (1999) za obnovu zdravstvene infrastrukture, između Razvojne banke Vijeća Europe i Republike Hrvatske, prihvaćajući i prijedlog podnosioca o primjeni hitnog postupka.

Ovaj zakonski prijedlog podnijela je Vlada Republike Hrvatske po hitnom postupku, jer je ocijenila da će se korištenjem povoljnog zajma ubrzo pokazati višestruko pozitivni rezultati.

Zakonom se potvrđuje Okvirni ugovor o zajmu u iznosu od 186.837.031,00 kuna namijenjen obnovi zdravstvene infrastrukture koju provodi Ministarstvo zdravstva kao dio ukupnog programa obnove zdravstva. To je ujedno i nastavak projekta obnove zdravstvene infrastrukture u istočnoj Slavoniji koji se uspješno provodi kraju.

Cilj projekta je rekonstrukcija i obnova sustava primarne i zdravstvene zaštite čime će se povećati kvaliteta zdravstvenih usluga i omogućiti lakši pristup građana ostvarivanju zdravstvene zaštite na odabranim lokacijama. Kako bi se ostvario navedeni cilj, predloženim zajmom i proračunskim sredstvima obaviti će se građevinski radovi ili nabaviti oprema za 4 opće bolnice (Pakrac, Dubrovnik, Sisak i Zadar), 2 kliničke bolnice (Dubrava, Split), 2 klinike (dr. Fran Mihaljević, Vuk Vrhovac), 2 kliničko - bolnička centra (Rijeka, Zagreb), 4 doma zdravlja (Metković, Slunj, Knin, Dubrovnik), te će se nabaviti medicinska i nemedicinska oprema za 45 ambulanti koje

su ranije izgrađene iz sredstava Državnog proračuna.

Projekt obnove zdravstvene infrastrukture vrijedan je ukupno 373.684.040,00 kuna, od čega Razvojna banka Vijeća Europe (CEB), zajmom financira 186.837.031,00 kuna (50%), dok se preostalih 186.837.029,00 kuna i lokalni porezi financiraju iz sredstava Državnog proračuna. Zajam CEB-a odobren je s rokom otplate 10 godina uz 5 godina počeka na glavnici i s izuzetno povoljnom kamatom koja se temelji na LIBOR-u. Kamatu će u odnosu na tržišnu dodatno subvencionirati CEB s 0,50% godišnje tijekom perioda otplate za dio projekta kojim se obnavljaju primarni i sekundarni centri zdravstvene zaštite koji su direktno ili indirektno stradali u ratu (Pakrac, Dubrovnik, Knin, Sisak, Metković, Slunj, Split, Zadar, Rijeka), a ta subvencija na nivou cjelokupnog zajma iznosi 0,34% godišnje i limitirana je na maksimalni iznos subvencije od 685.555,00 EUR. To znači da bi fiksna kamata od 5,24% simulirana na dan 17. 04. 2002. bila umanjena za 0,34% i u konačnici bi za ovaj zajam iznosila 4,9%. Korištenje sredstava ovog zajma predviđa se tijekom 2002. i 2003. godine kada bi projekt u potpunosti trebao biti završen. Sredstva zajma bit će na raspolaganju za korištenje odmah nakon što Okvirni ugovor o zajmu stupi na snagu.

Predloženim su tekstom utvrđena i sredstva potrebna za provođenje Zakona od Republike Hrvatske kao zajmoprimca. Ona se je temeljem Okvirnog ugovora o zajmu obvezala na redovito izvršavanje svih finan-

cijskih obveza koje proizlaze u svezi s provedbom projekta. U godinama tijekom provedbe obvezna je osigurati navedeni iznos sredstava, uvećanih i za plaćanje poreza kojima će sufinancirati projekt.

U nastavku predloženog akta navedeni su članci koji svojim sadržajem i dodatnim tabelarnim prikazima preciziraju opisani zakonski tekst.

Odbor za zakonodavstvo podupro je donošenje ovoga zakona, ne protiveći se prijedlogu o hitnom postupku, a na tekst Konačnog prijedloga zakona, podnijeli su amandman na članke 3, 4. i 5, kojim se nomotehnički uređuje izričaj.

Odbor za financije i državni proračun raspravljao je o predmetnom Zakonu kao matično radno tijelo. Nakon uvodnog izlaganja predstavnika predlagatelja, Odbor je jednoglasno podržao prijedlog Vlade da se predmetni Zakon donese po hitnom postupku. Jednoglasno i bez rasprave, Odbor je zatim predložio Hrvatskom saboru donošenje predloženog zakonskog teksta.

Budući da u Hrvatskom saboru nije bilo prijavljenih govornika za ovu raspravu, predsjedavajući je pozvao ministra rada i socijalne skrbi, **Davora Vidovića** da se očituje o amandmanu Odbora za zakonodavstvo.

Nakon što je Vlada prihvatila rečeni amandman, zastupnici su jednoglasno donijeli Zakon o potvrđivanju Okvirnog ugovora o zajmu 1351 (1999) za obnovu zdravstvene infrastrukture, između Razvojne banke Vijeća Europe i Republike Hrvatske.

V.Ž.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU UGOVORA IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I VELIKOG VOJVODSTVA LUKSEMBURGA O SOCIJALNOM OSIGURANJU

Zastupnici Hrvatskog sabora jednoglasno su donijeli Zakon o potvrđivanju Ugovora između Republike Hrvatske i Velikog Vojvodstva Luksemburga o socijalnom osiguranju u tekstu predlagatelja, prihvaćajući prijedlog podnositelja - Vlade Republike Hrvatske o primjeni hitnog postupka.

U uvodnom dijelu teksta, Vlada Republike Hrvatske govori o osnovnim pitanjima i posljedicama koje će proistići donošenjem podnietog teksta. Uvodno se ističe da su pravni odnosi na području socijalnog osiguranja između dviju država bili uređeni Konvencijom o socijalnom osiguranju između bivše SFRJ i Velikog Vojvodstva Luksemburga sklopljene 1954. godine. Međutim, s obzirom na to da je navedenu konvenciju sklopila bivša SFRJ, kao međunarodno priznati subjekt za svoje državljanke, potrebno je da Republika Hrvatska kao suverena i samostalna država autonomno i na novim osnovama uredi svoje odnose na području socijalnog osiguranja, s Velikom Vojvodstvom Luksemburga.

Zakonom se predlaže potvrđivanje Ugovora između Republike Hrvatske i Velikog Vojvodstva Luksemburga o socijalnom osiguranju, potpisanog 17. svibnja 2001. godine kako bi prema članku 140. Ustava Republike Hrvatske, odredbe postale dijelom unutarnjeg pravnog poretka Republike Hrvatske. Time bi se izravno primjenjivala prava iz socijalnog osiguranja koja su uređena Ugovorom.

Zakonom, odnosno Ugovorom koji je njegov sastavni dio uređuju se prava iz zdravstvenog osiguranja i zdravstvene zaštite te mirovinskog i invalidskog osiguranja. Također se uređuju prava u slučaju nesreće na poslu i profesionalne bolesti, osiguranje za slučaj nezaposlenosti i doplatka za djecu. Prava se u Ugovoru zasnivaju na uobičajenim načelima za

dvostrane ugovore između europskih država na području socijalnog osiguranja. Riječ je o jedinstvenosti pravnog područja država ugovornica u primjeni propisa, te jednakosti položaja državljanke i osiguranika dviju država u pravima i obvezama iz socijalnog osiguranja. Strane potpisnice također se pridržavaju pravila o zbrajanju razdoblja osiguranja izvršenih prema propisima obje država, zajamčenoj isplati davanja stečenih na osnovi obveznog osiguranja iz jedne u drugu državu ugovornicu, te zaštiti stečenih prava (mirovina) u slučaju otkazivanja Ugovora.

Ovaj Ugovor, u odnosu na prijašnju Konvenciju na područjima koje uređuje, ne sadrži značajnije izmjene, osim što znatno pojednostavljuje mirovinski postupak u objema državama ugovornicama. Sredstva za izvršenje Ugovora osiguravaju se tekućim doprinosima osiguranika i poslodavaca, doprinosom države za mirovine utvrđene prema povoljnijim uvjetima i na drugi zakonom utvrđeni način. Ovo se obavlja u sklopu nositelja osiguranja nadležnih za primjenu ugovora: Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje i Hrvatskog zavoda za zapošljavanje. S obzirom na navedene interese za državljanke Republike Hrvatske predloženo je donošenje Zakona po hitnom postupku.

Odbor za zakonodavstvo raspravljao je o podnietom zakonskom prijedlogu, te je podupro donošenje ovoga Zakona ne protiveći se hitnom postupku, a na Konačni prijedlog zakona nisu iznesene primjedbe i prijedlozi.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo raspravio je o podnesenom zakonskom prijedlogu kao nadležno matično tijelo, te proveo objedinjenu raspravu o Prijedlogu i Konačnom prijedlogu zakona o potvrđivanju

Ugovora o socijalnom osiguranju, između Republike Hrvatske i Kraljevine Belgije, te Prijedlogu i Konačnom prijedlogu zakona o potvrđivanju Ugovora između Republike Hrvatske i Velikog Vojvodstva Luksemburga o socijalnom osiguranju. U kraćoj raspravi, skrenuta je pozornost na sporost u postupanju od potpisivanja međunarodnih ugovora do potvrđivanja u Hrvatskom saboru. Tako je Ugovor između Republike Hrvatske i Velikog Vojvodstva Luksemburga o socijalnom osiguranju sklopljen 17. svibnja 2001. godine, a tek se sada predlaže Zakon o potvrđivanju tog Ugovora. Predloženo je da ubuduće ovakve postupke treba obaviti u najkraćem vremenskom roku. Nakon rasprave, članovi Odbora jednoglasno su odlučili predložiti Hrvatskom saboru usvajanje Zakona o potvrđivanju Ugovora između Republike Hrvatske i Velikog Vojvodstva Luksemburga o socijalnom osiguranju, uz amandman na članak 1. Njime se u članku iza riječi "potvrđuje se Ugovor", predlaže dodavanje riječi " između Republike Hrvatske i Velikog Vojvodstva Luksemburga o socijalnom osiguranju".

U obrazloženju se navodi da se predloženim amandmanom usklađuje tekst članka 1. s punim nazivom akta kako je naznačeno i u naslovu.

Predsjedavajući je zaključio raspravu nakon što je konstatirao da nije bilo prijavljenih za raspravu, a u nastavku rada pristupilo se glasanju. Prije glasanja ministar rada i socijalne skrbi **Davorko Vidović** prihvatio je amandman Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo.

Zastupnici su zatim jednoglasno donijeli Zakon o potvrđivanju Ugovora između Republike Hrvatske i Velikog Vojvodstva Luksemburga o socijalnom osiguranju, zajedno s prihvaćenim amandmanom.

V.Ž.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU UGOVORA O SOCIJALNOM OSIGURANJU IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I KRALJEVINE BELGIJE

Zastupnici Hrvatskog sabora jednoglasno su donijeli Zakon o potvrđivanju Ugovora o socijalnom osiguranju između Republike Hrvatske i Kraljevine Belgije, prihvaćajući i prijedlog podnositelja, Vlade Republike Hrvatske o primjeni hitnog postupka.

Pravni odnosi na području socijalnog osiguranja između Republike Hrvatske i Kraljevine Belgije uređeni su Konvencijom o socijalnom osiguranju između bivše SFRJ i Kraljevine Belgije sklopljene 1954. godine. Međutim, s obzirom na to da je navedenu konvenciju sklopila bivša SFRJ, kao međunarodno priznati subjekt, za svoje državljane, potrebno je da Republika Hrvatska, kao suverena i samostalna država autonomno i na novim osnovama uredi svoje odnose na području socijalnog osiguranja, s Kraljevinom Belgijom.

Podnjetim zakonskim tekstom predloženo je potvrđivanje Ugovora o socijalnom osiguranju, između Republike Hrvatske i Kraljevine Belgije, potpisanog 31. listopada 2001. godine. Time bi prema članku 140. Ustava Republike Hrvatske, odredbe Ugovora postale dio unutarnjeg pravnog poretka Hrvatske i izravno se primjenjivale pri ostvarivanju prava iz socijalnog osiguranja.

Zakonom, odnosno Ugovorom koji je njegov sastavni dio uređuju se prava iz zdravstvenog osiguranja i zaštite, kao i prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja. Također se uređuju pravni detalji u slučaju osiguranja zbog nesreće na poslu i

profesionalne bolesti, osiguranja u slučaju nezaposlenosti kao i doplatak za djecu.

Prava se u Ugovoru zasnivaju na načelima koja su uobičajena za dvostrane ugovore između europskih država na području socijalnog osiguranja - jedinstvenosti pravnog područja država ugovornica u primjeni propisa iz socijalnog osiguranja. To znači da se pri stjecanju i korištenju prava, uzimaju u obzir pravne činjenice nastale u objema državama. Primjenjuju se načela jednakosti položaja državljana i osiguranika dviju država u pravima i obvezama iz socijalnog osiguranja, te se zbrajaju razdoblja osiguranja navršениh prema pravnim propisima objiju država, ukoliko je to potrebno za ispunjenje uvjeta radi stjecanja prava iz socijalnog osiguranja. Također se vodi računa o zaštiti stečenih prava (mirovina) u slučaju otkazivanja Ugovora.

Ovaj Ugovor, u odnosu na prijašnju Konvenciju na područjima koja uređuje, ne sadrži značajnije izmjene, osim što znatno pojednostavljuje mirovinski postupak u objema državama ugovornicama. Sredstva za izvršenje Ugovora osiguravaju se tekućim doprinosima osiguranika i poslodavaca, doprinosom države za mirovine utvrđene prema povoljnijim uvjetima i na drugi zakonom utvrđeni način, u sklopu sveukupnih sredstava nositelja osiguranja nadležnih za primjenu ugovora, a to su u Hrvatskoj: Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje i Hrvatski

zavod za zapošljavanje. Uzimajući u obzir interese državljana Republike Hrvatske, podnositelj je predložio da se primijeni donošenje Zakona po hitnom postupku.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo raspravio je predloženi zakonski tekst kao matično radno tijelo i proveo objedinjenu raspravu o Prijedlogu i Konačnom prijedlogu zakona o potvrđivanju Ugovora o socijalnom osiguranju između Republike Hrvatske i Kraljevine Belgije, te o Prijedlogu i Konačnom prijedlogu zakona o potvrđivanju Ugovora o socijalnom osiguranju između Republike Hrvatske i Velikog Vojvodstva Luksemburga. U kraćoj je raspravi skrenuta pozornost na sporost u postupanju od potpisivanja međunarodnih ugovora do njihovog potvrđivanja u Hrvatskom saboru. Predloženo je da se ubuduće ove postupke ubrza i obavi u najkraćem mogućem roku.

Nakon kraće rasprave, članovi Odbora su jednoglasno odlučili predložiti Hrvatskom saboru na usvajanje Zakon o potvrđivanju Ugovora o socijalnom osiguranju između Republike Hrvatske i Kraljevine Belgije.

Budući da se nitko nije prijavio za raspravu, predsjedatelj je zaključio raspravu.

Zastupnici su jednoglasno donijeli Zakon o potvrđivanju Ugovora o socijalnom osiguranju između Republike Hrvatske i Kraljevine Belgije u tekstu predlagatelja.

V.Ž.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA, IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE, MEĐUNARODNE BANKE ZA OBNOVU I RAZVOJ I MEĐUNARODNOG UDRUŽENJA ZA RAZVOJ, O SUFINANCIRANJU OGLEDNOG PROJEKTA KULTURNE BAŠTINE U BIH

Obnova Starog mosta u Mostaru

Zastupnici su jednoglasno donijeli **Zakon o potvrđivanju Sporazuma između Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj i Međunarodnog udruženja za razvoj o sufinanciranju oglednog projekta kulturne baštine u Bosni i Hercegovini**, u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, **Vlada Republike Hrvatske**.

Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 20. prosinca 2001. godine odobrila sudjelovanje Republike Hrvatske u međunarodnom projektu obnove Starog mosta u Mostaru, na način da se osiguraju sredstva u iznosu od 4.600.000,00 kuna iz Državnog proračuna s pozicija namijenjenih Bosni i Hercegovini. Radi realizacije navedenog projekta Republika Hrvatska potpisala je Sporazum o sufinanciranju s Međunarodnom bankom za obnovu i razvoj i Međunarodnog udruženja za razvoj o sufinanciranju oglednog projekta kulturne baštine u BiH.

O PRIJEDLOGU

Zakonom se potvrđuje Sporazum između Republike Hrvatske, Međunarodne banke za obnovu i razvoj i Međunarodnog udruženja za razvoj o sufinanciranju oglednog projekta kulturne baštine u BiH. Stupanjem na snagu Sporazuma, RH će staviti na raspolaganje Međunarodnoj banci za obnovu i razvoj (IBRD) i Međunarodnom udruženju za razvoj (IDA) iznos od pet stotina tisuća američkih dolara (500.000 USD), što ne premašuje odobreni iznos od četiri milijuna šesto tisuća kuna (4.600.000,00 kn) kao pomoć u svrhu sufinanciranja oglednog projekta kulturne baštine u BiH.

Doprinos će se koristiti za građevinske radove vezane uz ponovnu izgradnju kompleksa Starog mosta i tvrđave, a donator ovlašćuje Banku da

sredstva doprinosu koristi u tu svrhu. Banka će, u ime donatora, sklopiti donatorski sporazum s Bosnom i Hercegovinom. Banka upravlja doprinosom u ime donatora sukladno uvjetima Sporazuma.

Temelj za donošenje ovog Zakona po hitnom postupku nalazi se u članku 165. Poslovnika Hrvatskog sabora i to u opravdanim razlozima što hitnije provedbe Sporazuma između Republike Hrvatske, Međunarodne banke za obnovu i razvoj i Međunarodnog udruženja za razvoj, o sufinanciranju oglednog projekta kulturne baštine u BiH.

Provedba ovog Zakona u nadležnosti je Ministarstva vanjskih poslova i Ministarstva financija.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo raspravljao je o Prijedlogu zakona, podupire ga i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se ovaj Zakon donese po hitnom postupku. Na tekst Konačnog prijedloga Odbor nije imao primjedaba.

Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu raspravljao je o predmetnom Zakonu u svojstvu zainteresiranog radnog tijela. Uvodno izlaganje iznio je predstavnik predlagatelja. Nakon rasprave u kojoj su sudjelovali članovi Odbora i drugi nazočni, jednoglasno je donijet Zaključak, kojim se predlaže Hrvatskom saboru donošenje Zakona o potvrđivanju Sporazuma, po hitnom postupku i u obliku predloženom od predlagatelja.

RASPRAVA

Politički značaj

U ime **Kluba zastupnika HSS-a** govorio je zastupnik **Ante Simonić (HSS)**. Rekao je da je neophodnost

izgradnje i obnove u ratnim operacijama stradalog mosta u Mostaru neprijeporna. Zato s velikim veseljem Klub zastupnika HSS-a podržava činjenicu da je Vlada RH još 20. prosinca 2001. predvidjela sudjelovanje RH u međunarodnom projektu obnove starog mosta u Mostaru u iznosu od 4 milijuna 600 tisuća kuna iz državnog proračuna, te da je RH potpisala Sporazum o sufinanciranju s Međunarodnom bankom za obnovu i razvoj i Međunarodnim udruženjem za razvoj ovog oglednog projekta kulturne baštine u BiH.

Spomenuta sredstva koristila bi se za ponovnu izgradnju kompleksa starog mosta i tvrđave u Mostaru.

"Ova aktivnost ima i šire političke i opće kulturološko značenje. Naime, rezolucijom 56/8 od 21. studenoga 2001. godine Opća skupština UN-a proglasila je 2002. godinu, godinom kulturne baštine. Zadužila je UNESCO za koordiniranje međunarodnom akcijom njenog obilježavanja i to baš 30 godina nakon usvajanja konvencije za zaštitu svjetske kulture i

"Ako bi Hrvatska povisivala svoje svote za sve ono za što ju se optužuje u svijetu, onda mi sigurno u hrvatskom državnom proračunu ne bismo imali ni polovicu tih novaca koju bi trebalo isplaćivati. Ja nisam protiv toga da se da pomoć, ali prema onomu koliko mi možemo".

prirodne baštine. Tim povodom glavni direktor UNESCO-a pozvao je vlade svih država članica da nacionalno obilježavanje UN-ove godine kulturne baštine postave među svoje prioritete, sugerirajući da se sve aktivnosti obilježavanja okupe oko dvije glavne teme. Prva je kulturna baština i

dijalog. Druga je kulturna baština i razvitak", rekao je zastupnik Simonić.

Dodao je da će kamen temeljac za obnovljeni stari most postaviti predsjednik Italije. Ukupni trošak obnove iznositi će 15,5 milijuna dolara, od čega će gradska uprava Mostara osigurati 10% sredstava, a mnoge druge države i međunarodne institucije sudjelovati će u obnavljanju mosta.

Na kraju je rekao da će Klub zastupnika HSS-a podržati donošenje ovog zakona.

Potreba i veće donacije

Usljedile su pojedinačne rasprave. Govorio je zastupnik **Mladen Godek (HSL)**. Rekao je da se javio za raspravu zbog ljudske, osobne potrebe, pa onda i političke, da podrži ovaj projekt kao osoba i kao političar, da iskaže svoje zadovoljstvo što Hrvatska sudjeluje u sufinanciranju obnove ili izgradnje starog mosta u Mostaru.

Dodao je da bi bilo dobro razmisliti da se ova već ugovorena svota, ukoliko je moguće i povećati. "Mene osobno smeta da Italija u svemu tome sudjeluje sa 2 milijuna dolara, a mi evo negdje sa 500 tisuća američkih dolara".

Rekao je da je svjestan što znače te njegove riječi, da bi se mogle možda protumačiti kao da mi na taj način prešutno ili možda na simboličan

način priznajemo i svoju krivnju za rušenje tog mosta u Mostaru.

No, dodao je slijedeće: "Ne bih rekao da usvajanje ovakvog prijedloga ili ovakav stav znači priznanje krivnje. Mislim da bi to bilo politički vrlo ispravno i istovremeno politički vrlo korisno. Činjenica je da se nas ili naše Oružane snage optužuje da smo mi srušili taj stari most u Mostaru. I donijeli mi sad ovakvu ili onakvu odluku, na tome ništa nećemo moći izmijeniti, takva mišljenja postoje, možemo sto puta tvrditi da to nismo uradili, ili pak priznati, međutim, to mišljenje postoji. Ali naš odgovor na to, kad bi uzeli još ozbiljnije učešće u toj obnovi bi bio da mi niti kao država, niti kao narod se s time ne slažemo, da se nama ne može, ne smije i da ne pristajemo da nam se lijepi etiketa kulturocida", rekao je Godek.

Smatra da bi to bilo sigurno pozitivno za nas, gledano dugoročno politički, i da bi sva sredstva koja bi se u tu svrhu odvojila i za tu svrhu utrošila u budućnosti višestruko naplatila na ovaj ili na onaj način.

Na kraju je rekao da svakako podržava ovaj Zakon, smatrajući da je to zapravo najmanje što se može učiniti i "tek prvi korak ka cilju, koji bi trebao ipak biti da iz svega toga izvučemo sasvim određenu političku korist".

Za repliku se javio zastupnik **Ante Beljo (HDZ)**. Osvrnuo se na to što je gospodin Godek rekao da bi mi svoju

svotu trebali povisiti zato što se Hrvatsku optužuje.

"Ako bi Hrvatska povisivala svoje svote za sve ono za što ju se optužuje u svijetu, onda mi sigurno u hrvatskom državnom proračunu ne bismo imali ni polovicu tih novaca koju bi trebalo isplaćivati. Ja nisam protiv toga da se da pomoć, ali prema onomu koliko mi možemo".

Zastupnik **Mladen Godek (HSL)** odgovorio je na repliku. Rekao je da nije mislio da mi to dajemo samo stoga što nas se optužuje. "Nego mi to dajemo, ako hoćete, i za naš narod u tom istom gradu čiji je taj most bio simbol, u tom gradu koji nosi ime po tom mostu, pa možemo onda stvar promatrati i na taj način, da je to direktno korisno za Hrvate u Mostaru, u Hercegovini i u BiH, ali ja vam tvrdim da je to korisno i za Hrvate u Hrvatskoj".

Ovime je zaključena rasprava.

Zastupnici su jednoglasno, sa 87 glasova "za", donijeli Zakon o potvrđivanju Sporazuma između Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj i Međunarodnog udruženja za razvoj o sufinanciranju oglednog projekta kulturne baštine u Bosni i Hercegovini, u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, Vlada Republike Hrvatske.

S.F.

IZVJEŠĆE O IZVRŠENJU DRŽAVNOG PRORAČUNA REPUBLIKE HRVATSKE ZA 2001. GODINU

Nastavak gospodarskog rasta i stabilne cijene

Zastupnici Hrvatskog sabora većinom su glasova prihvatili podnijeto izvješće. Dominirala je ocjena da je postignut porast gospodarskih aktivnosti u svim industrijskim granama i turizmu, uz istovremenu nisku stopu inflacije i stabilnost domaće valute. Većina se govornika suglasila o potrebi uspješnije borbe protiv

nezaposlenosti, ocjenjujući ovaj problem najvećim prioritetom.

Zastupnici oporbe nisu, međutim, podijelili optimističke ocjene predstavnika predlagatelja, navodeći upozoravajuće podatke o stagniranju izvoza i visokoj stopi ukupne zaduženosti Republike Hrvatske. U završnoj je riječi navedeno da se

novom metodologijom iskazuju realni podaci o deficitu, a zaduživanja kod banaka provode se isključivo zbog pravovremene isplate mirovina. Uz pozitivne gospodarske trendove na domaćem terenu, ohrabruje i podatak da je Hrvatska na petom mjestu po izravnim ulaganjima od svih tranzicijskih zemalja.

O IZVJEŠĆU

Vlada Republike Hrvatske podnijela je rečeni zakonski akt Hrvatskom saboru u kojemu je na pregledan način objedinila sve bitne podatke o državnoj potrošnji i investicijskim aktivnostima. Izvješće o izvršenju Državnog proračuna za 2001. godinu sadržava nekoliko cjelina i temeljnih odrednica: makroekonomsko okruženje u 2001. godini; prihodi i primici Državnog proračuna Republike Hrvatske u 2001. godini; porezni, neporezni i kapitalni prihodi; izvješće o korištenju sredstava Tekuće zalihe Državnog proračuna; ostvarenje prihoda i izdataka konsolidirane središnje države; ostvarenje prihoda i izdataka nekonsolidirane središnje države; godišnji obračun Državnog proračuna za 2001. godinu; godišnji proračun po kapitalnim projektima; izvješće o izvršenju proračuna po proračunskim korisnicima, te pregled izdanih financijskih i činidbenih jamstava za 2001. godinu.

U uvodnom se dijelu zatim analizira makroekonomsko okruženje u 2001. godini, te se konstatira da je riječ o nastavku gospodarskog rasta u uvjetima stabilnosti cijena. Rast su zabilježila gotovo sva područja realnog gospodarstva. Daljnja karakteristika za prethodnu godinu odnosila se na nastavak restriktivne fiskalne politike što se ujedno očitovalo i u smanjenju državne potrošnje, te smanjenju proračunskog deficita. Ovakvo kretanje fiskalne politike, te pojačana investicijska aktivnost i privatna potrošnja popraćena je značajnim rastom svih monetarnih agregata i kredita, te padom kamatnih stopa. Ovo je posebice došlo do izražaja u zadnjem kvartalu, kada je zbog konverzije valuta zemalja Europske unije bankarski sustav zabilježio snažan porast depozita. Osim navedenog, rečena je godina bila u znaku Stand-by aranžmana s Među-narodnim monetarnim fondom. Sukladno tome, započete su i nastavljen mnoge strukturne i druge reforme u gospodarstvu koje su, zajedno sa svim drugim gospodarstvenim kretanjima i kriterijima, pozitivno ocijenjene od strane MMF-a. Oporavak gospodarske aktivnosti započeo u 2000. godini nastavljen je i u 2001. godini. Naime, prema preliminarnim podacima Državnog zavoda za statistiku, bruto domaći proizvod je u 2001. godini realno porastao 4,1%. Istovremeno,

državna potrošnja je već drugu godinu zaredom zabilježila smanjenje pa se može reći da su svi sektori pozitivno doprinijeli ukupnom porastu bruto dodatne vrijednosti. Analizom poje-dinih sektora proizvodnje, može se uočiti porast bruto dodatne vrijednosti: u industriji 4,6%, trgovini 11,8%, ugostiteljstvu 6%, transportu 7,3%, financijskom posredovanju 4,7%, građevinarstvu 2,8%, te u poljoprivredi za 0,7 %. Rast industrijske proizvodnje iz 2000. godine intenziviran je u 2001. godini, kada je fizički opseg industrijske proizvodnje rastao za 6 %, što je značajno pridonijelo ukupnom gospodarskom rastu. Industrijska proizvodnja potaknuta je prije svega domaćom, ali i inozemnom potražnjom, što je vidljivo iz podataka o prometu u trgovini na malo i robnom izvozu u prošloj godini.

U nastavku teksta, podnositelj se osvrnuo i na sektor zaposlenosti i plaća. Prema podacima ankete o radnoj snazi koja mjeri nezaposlenost prema metodologiji međunarodne organizacije rada (ILO), prosječan broj nezaposlenih u prvom polugodištu iznosio je 264 tisuće, što je smanjenje od 18% u odnosu na prosječan broj nezaposlenih u drugom polugodištu 2000. godine, kada je iznosio 322 tisuće. Ove podatke ipak treba uzeti uz dozu opreza, jer ovakvi rezultati nisu samo posljedica kretanja na tržištu radne snage već dijelom i promjene obuhvata, te novih podataka o broju stanovnika. Nezaposlenost je još uvijek jedan od najvećih problema s kojima se suočava hrvatsko gospodarstvo i hrvatska Vlada. Zbog toga je za naredno razdoblje predviđeno pokretanje niza programa za poticanje zapošljavanja, te je osnovan i Fond za zapošljavanje. Aktivna politika države u području zapošljavanja, zajedno s porastom opće gospodarske aktivnosti i restrukturiranjem gospodarstva trebala bi u narednom razdoblju rezultirati pozitivnim pomacima i na ovom području. U nastavku je zatim ukazano i na činjenicu da je prosječna bruto plaća tijekom rečene godine iznosila 3.541 kunu, što je nominalni porast za 3,9%. Prosječna starosna mirovina iznosila je 1.685 kuna, što predstavlja rast od gotovo 20% u odnosu na istu vrijednost izmjerenu prethodne godine.

Govoreći o vanjskotrgovinskoj razmjeni, podnositelj je istaknuo činjenicu da je u 2001. godini hrvatski izvoz iznosio 4.263,2 milijuna USD što predstavlja godišnji porast od 5,1%. Istovremeno je uvoz iznosio 9.043,7 milijuna USD što predstavlja porast od 14,7%. Na ovakav porast uvoza značajno je djelovao značajan uvoz motornih vozila, ali i investicijska aktivnost domaćeg gospodarstva, jer je vrijednost uvezenih kapitalnih proizvoda porasla za 16,1 % više nego u 2000. godini.

Konstatirano je zatim da je deficit tekućeg računa u prva tri kvartala 2001. godine iznosio 212,5 milijuna USD, ali se već za 2002. godinu očekuje vraćanje deficita na razinu od 3,0%. U nastavku zakonskog teksta govori se zatim o: prihodima od turizma, monetarnom kretanju, te o restriktivnijoj fiskalnoj politici ove Vlade. Ohrabrujući je trend smanjenja kamatnih stopa na međubankarskom tržištu, te je evidentno da će jeftiniji kapital pokrenuti snažnije investicije i konkurentnost hrvatskog gospodarstva.

Govoreći o Proračunu za 2001. godinu, podnositelj je istaknuo da je prvobitno donesen na razini prihoda od 49.679,9 milijuna kuna, te da je bio uravnotežen s rashodima. Proračunom su povećani ukupni transferi, prije svega zbog povećanog transfera mirovinskom fondu koji je povećan za 37%, a što je najvećim dijelom rezultat donošenja Zakona o povećanju mirovina. Ovim se Zakonom istovremeno izvršava odluka Ustavnog suda od 12. travnja 1998. godine. Nakon tehničkog rebalansa, u listopadu je uslijedio novi rebalans proračuna. Tada je već bilo očito da neke stavke na rashodnoj strani probijaju planirane iznose i da prvotno budžetirani iznosi neće biti dovoljni. Rashodnu je stranu povećao dječji doplatak koji je porastao sa 1.450 na 2.400 milijuna kuna, a povećana je i masa plaća za 930 milijuna kuna. Ovo povećanje posljedica je činjenice da novi sustav plaća nije u predviđenom roku obuhvatio cijeli sustav državne uprave. Povećanja ovih dvaju rashodnih stavki u potpunosti su neutralizirana uštedama na drugim rashodima. Ostale kupovine dobara i usluga rebalansom su smanjene za 280 milijuna kuna, kamate za 100 milijuna kuna, subvencije za 132 milijuna kuna, drugi transferi za 178 milijuna kuna, kapitalni rashodi za

934 milijuna kuna, te neto posudbe za 107 milijuna kuna.

Ovakvim kretanjem na prihodnoj i rashodnoj strani proračuna, gotovinski je deficit rebalansom povećan sa 2.834,4 na 3.924,4 milijuna kuna, dok je obračunski deficit ostao nepromijenjen. Na kraju teksta govori se o deficitu, te ostalim prihodima i rashodima proračuna. Podaci u nastavku Izvješća doneseni su u tabelarnim pregledima i odgovarajućim grafikovima, pridržavajući se metodologije ostvarenja prihoda i rashoda Državnog proračuna Republike Hrvatske u 2001. godini.

RADNA TIJELA

Odbor za financije i državni proračun raspravljao je o predmetnom Izvješću kao matično radno tijelo, a nakon uvodnog izlaganja predstavnika Vlade Republike Hrvatske, iznijeto je više mišljenja, primjedbi i prijedloga. Tako je između ostalog ukazano, da prilikom izrade predmetnog Izvješća treba analizirati i obrazložiti i propuste, kao i ukazati na određene anomalije koje su bile prisutne prilikom izvršenja Državnog proračuna za 2001. godinu. Iz predmetnog Izvješća razvidno je da planirani prihodi od privatizacije nisu realno planirani pa se moralo pristupiti dodatnom zaduživanju Države. Ponovno je upozoreno i na podbačaj prihoda od trošarina, što je posljedica sive ekonomije, šverca i nedovoljne kontrole kopnene i morske granice. Postavljeno je i pitanje o prvim efektima fiskalne decentralizacije, a ukazano je i na znatno povećanje troškova za pripremu privatizacije INE i Croatia osiguranja, koji se penju sa prvobitno planiranih 13, na izvršenih 70 milijuna kuna.

Istaknuto je da Ministarstvo financija nije dalo odgovor na pitanje, koji su pozitivni efekti postignuti u hrvatskom turizmu (u jednom segmentu), uvođenjem nulte stope PDV-a, a u Izvješću se ne spominju ni najveći problemi državnih financija, odnosno veliki manjak izvanproračunskih fondova. Naime, provodi se reforma mirovinskog i zdravstvenog osiguranja, a zanemaruje se financijska situacija u tim fondovima koji na godišnjem nivou imaju manjak od cca 15 milijardi kuna. Ukazano je i na činjenicu da od raspuštanja Financijske policije, sve

do danas nije organizirana nikakva služba koja bi kontrolirala naplatu državnih prihoda. Rezultat takve neorganiziranosti očituje se smanjenjem prihoda Proračuna, jer nema specijalizirane službe koja bi se bavila prije svega efikasnijom naplatom državnih prihoda.

Nakon provedene rasprave Odbor je većinom glasova predložio Hrvatskom saboru donošenje zaključka kojim se prihvaća Izvješće o izvršenju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2001. godinu.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu raspravio je o podnesenom Izvješću u svojstvu zainteresiranog radnog tijela. U uvodnom izlaganju, predstavnik predlagatelja obrazložio je osnovne odrednice predmetnog Izvješća, pri čemu je istaknuo da je u 2001. godini zabilježena najviša stopa rasta unatrag pet godina. U raspravi koja je uslijedila, ukazano je na negativni saldo u vanjskotrgovinskoj razmjeni, koji je posljedica snažnog porasta uvoza. Na porast uvoza značajno je utjecala i pojačana investicijska aktivnost domaćeg gospodarstva, te porast uvoza motornih vozila. Izneseno je i mišljenje prema kojemu bi Vlada trebala dostaviti Hrvatskom saboru Izvješće o ostvarenju proračunskih prihoda i rashoda prije roka utvrđenog za podnošenje Izvješća o izvršenju Državnog proračuna za prvo polugodište fiskalne godine, koje Vlada dostavlja temeljem članka 28., stavka 1. Zakona o proračunu do 5. kolovoza fiskalne godine, ako u ostvarenju proračunskih prihoda i rashoda dolazi do većih odstupanja.

Nakon provedene rasprave Odbor je jednoglasno odlučio predložiti Hrvatskom saboru donošenje zaključka kojim se prihvaća rečeno Izvješće.

I **Odbor za obitelj, mladež i šport** razmotrio je podnijeto Izvješće kao zainteresirano radno tijelo. Nakon uvodnog izlaganja, uslijedila je rasprava u kojoj je izraženo zadovoljstvo zbog visokog indeksa realizacije po većini stavaka za koje je Odbor zainteresiran sukladno svojoj nadležnosti. Postavljeno je i pitanje jesu li predviđena sredstva dovoljna za realizaciju svih potreba i programa o čemu će Odbor povesti računa prigodom rasprave o Proračunu za slijedeću godinu. Nakon provedene rasprave Odbor je jednoglasno predložio Hrvatskom saboru donošenje zaključka kojim se prihvaća Izvješće o izvršenju Državnog prora-

čuna Republike Hrvatske za 2001. godinu.

Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu raspravio je ovo pitanje kao zainteresirano radno tijelo. Nakon saslušanog uvodnog izlaganja predstavnika predlagatelja i rasprave u kojoj su sudjelovali članovi Odbora i drugu nazočni, jednoglasno je donijet zaključak kojim se predlaže Hrvatskom saboru da prihvati Izvješće o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2001. godinu.

RASPRAVA

O podnijetom je Izvješću pred zastupnicima Hrvatskog sabora uvodno izlaganje dao zamjenik ministra financija, gospodin mr. sc. **Damir Kuštrak**. On je ukazao na pojedine temeljne podatke koji su imali značajnog utjecaja na modeliranje ovog važnog dokumenta. Prvo je govorio o makroekonomskom okruženju koje je vladalo u 2001. godini, ukazujući na nastavak gospodarskog rasta i nisku stopu inflacije. Istovremeno je nastavljena i restriktivna fiskalna politika što se očitovalo u smanjenju državne potrošnje i smanjenju deficita.

Pojačana investicijska aktivnost

Ovakvo kretanje fiskalne politike, nastavio je predstavnik podnositelja, rezultiralo je jačanjem investicijskih aktivnosti i povećanjem privatne potrošnje, kao i smanjenjem kamatnih stopa.

Gotovo sve grane prerađivačke industrije iskazale su porast, a pozitivni trendovi zabilježeni su i u turizmu i građevinarstvu.

Positivni trendovi došli su do izražaja u posljednjem kvartalu prošle godine, kada je zbog konverzije valuta europskih zemalja zabilježen značajan porast depozita u visini od gotovo 2 milijarde eura. Istaknuo je i činjenicu da su gotovo sve grane prerađivačke industrije iskazale porast, a pozitivni su ishodi zabilježeni i na području turizma i građevinarstva. Zatim je ukazao na statističke pokazatelje i trendove oko broja zaposlenih i nezaposlenih, te oko visine prosječnih

plaća i mirovina, kao i na vanjsko-trgovinsku razmjenu Republike Hrvatske. Osvrnuo se i na razloge prošlogodišnjih rebalansa Proračuna, napominjući da su temeljni razlozi bili zbog potrebe decentralizacije pojedinih državnih funkcija, kao i zbog potreba mirovinskoga fonda. Osim toga, do značajnog proboja došlo je zbog povećanih izdataka za potrebe dječjeg doplatka, ali i zbog povećanja masa plaća. Na kraju izlaganja, predstavnik predlagatelja je ukazao da kada je riječ o prihodima i rashodima Proračuna, treba voditi računa o činjenici, da je tijekom 2001. godine bilo određenih promjena u porezu na dohodak u smislu decentralizacije prihoda.

Stagnacija izvoza i proizvodnje dobara

Zatim su govorili predsjednici ili predstavnici klubova parlamentarnih stranaka, a prvi je riječ dobio zastupnik dr.sc. **Tonči Tadić**, govoreći u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a. Ukazao je da je predmetno Izvješće zakasnilo jer se sada na polovini 2002. godine ne može utjecati na stanje u prošloj godini. Zabrinjava ga, međutim, makroekonomsko okruženje, a poglavito da je Republika Hrvatska u razmjeni s inozemstvom imala negativan predznak prilikom razmjene roba. Ocijenio je da u Hrvatskoj dolazi do postupne dominacije gospodarstva koje se bazira na trgovini i uvozu, dok stagnira proizvodnja i izvoz. Analizirao je zatim i strukturalne podatke vezane uz turizam i metodologiju izračuna prihoda u toj grani privrede. Ukazao je zatim i na podatak da je prosječna dnevna potrošnja turista oko 23 dolara, pa se u svjetlu tih podataka, teško mogu opravdati optimističke brojke od čak 2,9 milijuna USD dobivenih od turizma. Upozorio je ujedno da je porastao uvoz hrane i pića za potrebe turističke djelatnosti, apelirajući istovremeno da se potakne i stimulira nabava potrebnih roba od domaćih proizvođača.

Zatim je govorio o prihodima koji su trebali uslijediti zbog novog obračuna PDV-a u pojedinim segmentima turističke djelatnosti. Ocijenio je ujedno, da država nije iskoristila pojedine moguće prednosti obračuna PDV-a, pa je i u tom segmentu došlo do nepotrebnih podbačaja. Podsjetio je zatim i na raniju zakonodavnu

inicijativu HSP-a, kada je predloženo da se u turizmu uvede jedinstvena porezna stopa u visini od 10%. Slabi su rezultati zabilježeni i od trošarina, kao i na području smanjenja poreza na dohodak, koje je trebalo potaknuti pojeftinjenje cijene rada u Hrvatskoj.

Upozorio je zatim i na dvojbene podatke oko broja nezaposlenih osoba, podsjećajući da je posve druge podatke od iznijetih, iskazao Zavod za zapošljavanje. Usprkos ozbiljnim upozorenjima i takav je Proračun neprekidno rastao, upozorio je zastupnik Tadić, podsjećajući da je svojedobno dio troškova za školstvo i zdravstvo, prebačen na lokalnu upravu i samoupravu. Govorio je zatim i o detaljima koji su pratili rebalans proračuna za navedeno razdoblje, ukazujući pri tome na razloge koji su doveli do probijanja zacrtanih stavki. Zatražio je ujedno od zamjenika ministra financija da odgovori na pitanje kada će doći do usvajanja proračuna bez naknadnog rebalansa, tražeći ujedno da se u proceduru pusti model kompletnog sustava hrvatskih poreza, sagledan u svim mogućim simulacijama.

U protekle dvije godine bilo je previše eksperimenata u gospodarskoj politici Hrvatske.

Na kraju je ocijenio da je sam rast gospodarskih aktivnosti dvojbene, a neprihvatljive su mu i oscilacije koje prate domaću valutu oko same turističke sezone. Smatra da je u nedavnoj monetarnoj prošlosti dolazilo do nepotrebnih eksperimenata koji su obilježili prve dvije godine mandata ove Vlade. Nadajući se da ova godina neće biti tako loša, zastupnik Tadić okončao je svoje izlaganje, a riječ je dobio zastupnik **Damir Kajin**.

Najesen su mogući novi štrajkovi

Govoreći u ime Kluba zastupnika IDS-a, zastupnik je najprije analizirao financijske dogovore koji su postignuti posredstvom Stand-by aranžmana sa MMF-om. Spominjući projekcije plaća za ovu godinu, ostavio je mogućnost da zbog serije štrajkova na jesen i drugih pritisaka, uslijedi probijanje proračunskih vrijednosti. Potkrepljujući ove teze, zastupnik je ukazao da se štrajkom

carinika, njihov sindikat već izborio za veće cijene rada, a vjerojatno će uskoro svoje zahtjeve postaviti javne službe, a uskoro se kreće i s racionalizacijom vojske i policije. Zbog ovih okolnosti, zastupnik Kajin je ocijenio da se novi rebalans proračuna može očekivati u jesenskim mjesecima ove godine. Upozorio je zatim na neprihvatljivu stopu zaduženosti Republike Hrvatske, te na neprihvatljivo stimuliranje uvoznih aktivnosti na štetu domaćih proizvođača i izvoznika. Ove je nelogične poteze ilustrirao na primjerima stagniranja domaćih pivovara, dok istodobno uvoznici ovoga proizvoda registriraju enormni rast. Slična je situacija i kod bezalkoholnih i alkoholnih pića, upozorio je zastupnik. Smatra da se i kroz sustav trošarina može dokazati vođenje pogubne uvozne politike, tako da robni deficit neprekidno raste, dok domaća proizvodnja istovremeno stagnira, odnosno propada. Iznio je zatim i podatak da se Hrvatska od datuma posljednjih parlamentarnih izbora dodatno zadužila za 22 milijarde kuna, odnosno za gotovo 3 milijarde USD-a. Visoki stupanj zaduženosti potiče uzimanje novih kredita, nastavio je zastupnik Kajin, upozoravajući da se ova sredstva uzimaju i koriste kako bi mogli servisirati postojeće financijske obveze.

Zatim je govorio i o vanjskim ulaganjima ističući da je većina bila vezana uz telekomunikacije ili tzv. "prljavu industriju", poput ulaganja u cementare. Sumirajući statističke podatke o visini ulaganja, zastupnik je konstatirao da Hrvatska trenutno jednostavno nije interesantna stranim ulagateljima. Ukazao je zatim da je prošle godine iz Proračuna izdvojeno ukupno više od 7 milijardi kuna za podmirivanje duga hrvatskim umirovljenicima. Nije, međutim, dobro da pri Ministarstvu rada i socijalne skrbi nije utrošeno planiranih 8 milijuna kuna za ortopedsku pomagala i troškove liječenja invalida i hendikepiranih osoba.

Govorio je zatim i o politici plaća, u svjetlu nedavnog štrajka carinika. Upozorio je nadležne strukture državne vlasti da spremnim popuštanjem zahtjevima štrajkača trasiraju put prema novim štrajkovima drugih službi koje će uskoro istaknuti vlastite zahtjeve vezane uz povećanje plaća. Svoje izlaganje zaključio je upozorenjem vezanim uz neprekidni

porast državnog deficita. Ukazao je na kraju, da nema razloga zbog kojih se ne bi moglo prihvatiti rečeno Izvješće, budući da se radi o prošlom svršenom vremenu.

Podbacili su prihodi iz privatizacijskih izvora

Zastupnik **Dario Vukić** govorio je u ime Kluba zastupnika HDZ-a, ističući da će izlaganje otpočeti od kraja, odnosno od iskazanog deficita države. Upozoravajući na ukupni deficit konsolidirane središnje države u protekle dvije godine, ocijenio je da je riječ o zabrinjavajućim podacima. Također je iskazan i deficit tekućeg računa, koji se prema projekcijama Ministarstva financija, za prva tri mjeseca kreće negdje oko 6 milijardi kuna. Naglasio je pri tome da deficita tekućeg računa nije bilo sve do 2000. godine. Kada se govori o izvanproračunskim fondovima, nastavio je zastupnik Vukić, onda treba reći da je u Izvješću prikazan njihov deficit od 12 milijardi kuna, a ove će se godine deficit i povećati zbog uvođenja drugog stupa mirovinskog osiguranja.

Zabrinjavajući je ukupni deficit konsolidirane središnje države, a nisu realizirani ni najavljeni prihodi od privatizacije.

Govoreći o planiranim prihodima od privatizacije, zastupnik je ocijenio da su prvobitna očekivanja od 8,7 smanjena na 5,4 milijarde kuna, a zapravo je realizirano samo nešto iznad 4 milijarde kuna. I ove brojke dovoljno govore koliko se loše planirala privatizacija o kojoj ovisi državni proračun. Kontradiktorne su mu i optimističke najave porasta prihoda od turizma, dok se istovremeno evidentira smanjenje prihoda posredstvom trošarina, a samo je Tvornica duhana Rovinj uplatila gotovo 400 milijuna kuna manje u državni proračun od planirane stavke.

Ukazao je zatim i na činjenicu da u podnjetom materijalu nema ukupnog duga države, a država se više ne zadužuje kod Narodne banke, već se to obavlja na komercijalnom tržištu posredstvom domaćih i stranih banaka. Zabrinjavajuće pokazatelje i trendove zastupnik Vukić je osjetio i

kod obračunavanja PDV-a, jer se kod raščlanjivanja ove vrste prihoda mora voditi računa o tome da se prilikom uvoza pored carine, mora uplatiti i PDV. Ovdje je interesantno istaknuti, da je PDV značajno porastao, a carine istovremeno nisu rasle. Podvrgnuo je zatim kritici i sustav iznošenja podataka vezan uz monetarnu politiku, ukazujući na veliku fluktuaciju vrijednosti koje su oscilirale od mjeseca do mjeseca. Istaknuo je da je došlo do porasta proizvodacijskih cijena, kao i troškova života, a ti podaci ukazuju, rezimirao je zastupnik Vukić, na pad životnog standarda kod velikog dijela stanovništva. Veliki trgovački mega-centri, lani su zaradili oko 4 milijarde DEM, a više od 50% robe koju kupuju hrvatski građani, uvezeno je iz stranih zemalja. Vratio se zatim ponovno na financijske deficite, tražeći od odgovornih da pojasne kako planiraju riješiti deficit Mirovinskoga fonda, koji je daleko najveći teret hrvatske Vlade i države. Smanjenje poreznog pritiska predstavlja temeljno pitanje koje bi naše gospodarstvo trebalo učiniti konkurentnijim, upozorio je zastupnik. Smatra ujedno da su domaći gospodarstvenici oštećeni zbog niza potpisanih ugovora, a posebice onih sa Svjetskom trgovinskom organizacijom. Neki pokazatelji ukazuju da se možda previše žurilo, odnosno da hrvatskom gospodarstvu nije ostavljena vremenska distanca za potrebnu prilagodbu.

Zbog svih navedenih podataka, ocijenio je da podnijeto Izvješće govori o mnogim zabludama koje je ova Vlada imala kada je preuzela vlast. Stvarati nešto konkretno sasvim je drugo od pričanja i obećavanja koja su davana, zaključio je svoje izlaganje predstavnik Kluba zastupnika HDZ-a, Dario Vukić.

Evidentan je porast industrijske proizvodnje

Zastupnica **Dragica Zgrebec** govorila je u ime Kluba zastupnika SDP-a, te uvodno naglasila da Proračun predstavlja jedan od instrumenata redistribucije dijela društvenog proizvoda. Istovremeno, njegovo ostvarenje značajno ovisi o ostvarenju makroekonomskih pokazatelja za godinu za koju se donosi proračun. Iz samog je izvješća vidljivo da je u obrađivanoj godini došlo do realnog rasta društvenog bruto proizvoda.

Zabilježen je rast industrijske proizvodnje, ali i porast na polju turizma, trgovine, te investicija. Dobro je što je došlo i do minimalnog porasta zaposlenosti, konstatacira je zastupnica, dodajući da još uvijek bilježimo značajan porast broja nezaposlenih. U vanjskotrgovinskim aktivnostima, bilježe se međutim negativni trendovi, a deficit tekućeg računa u bruto društvenom proizvodu proizvod je veće uvozne dinamike. Analizirala je zatim okolnosti dvaju rebalansa za navedenu godinu, ukazujući na porast izdataka za dječji doplat, te povećanje mase za plaće zaposlenika u javnom sektoru.

Konsolidirana središnja država ostvarila je prihode od 70,8 milijardi i rashode od 74,9 milijardi kuna, pa je i ovdje zabilježen deficit, upozorila je zastupnica Zgrebec. Ocjenjujući da se izneseni statistički podaci mogu različito interpretirati, pozvala je na objektivnost prilikom prezentiranja iskazanih podataka i vrijednosti. Ukazala je zatim i na pojedine konstatacije koje je u preliminarnim zaključcima iznijela ekipa MMF-a, govoreći o stanju u Republici Hrvatskoj. Između ostalih, iznijela je i ocjena da je ostvareno smanjenje udjela fiskalnog deficita i državnih rashoda u bruto državnom proizvodu. Također je ukazano na smanjenje visokih poreza i doprinosa za socijalno osiguranje. Ipak, ocijenjeno je da usprkos ovim naporima privatizacijski prihodi nisu dovoljni da bi spriječili daljnji porast udjela javnog duga u bruto društvenom proizvodu Republike Hrvatske. Pozitivno su ocijenjeni i prijedlozi za proširenje osnove za direktne i indirektno poreze i doprinose za socijalno osiguranje, a namicanje prihoda pomoću proširenja porezne osnove nudilo bi mogućnost konkurentnosti i olakšalo smanjenje stopa ostalim obveznicima.

Zastupnica je ocijenila da je istovremeno potrebno obaviti reformu državne uprave, jer se za istu masu plaća može osigurati veća efikasnost u radu.

Predstavnici europskih financijskih struktura, govoreći o situaciji u Republici Hrvatskoj, ukazali su i na potrebu reforme obrazovanja, a istaknuli su i činjenicu da je ostvaren napredak u smanjenju rashoda za robe i usluge. Što se tiče same strukturne reforme, zastupnica je analizirala onaj dio koji se odnosi na zapošljavanje i potrebu privatizacije.

Točna je konstatacija da se nova radna mjesta otvaraju u privatnom sektoru, pa i zbog tih okolnosti treba ubrzati privatizaciju javnih poduzeća. Navodeći sustav subvencija u različitim granama gospodarstva, zastupnica Zgrebec je ocijenila da ove

U protekloj je godini nastavljen pozitivan trend makroekonomskih pokazatelja, ali treba ustrajati na reformskim zahvatima.

mjere neće dati rezultate ukoliko se ne poduzmu potrebni reformski zahvati. Budući da je u 2001. godini nastavljen pozitivan trend makroekonomskih pokazatelja, a izvršenje proračuna obavljeno uglavnom sukladno utvrđenom proračunskom politikom, članovi Kluba zastupnika SDP-a, glasovat će za prihvaćanje Izvješća o izvršenju Državnog proračuna za 2001. godinu, zaključila je zastupnica Zgrebec.

Spriječiti negativne efekte "sive ekonomije"

Zatim je u ime Kluba zastupnika HSLŠ-a govorio zastupnik **Jadranko Mijalić**. Konstatirao je da podneseni dokument predstavlja objektivnu ocjenu izvršenja Državnog proračuna u protekloj godini. Analizirajući ekonomske čimbenike za 2001. godinu, može se zaključiti kako je i rečena godina obilježena daljnjim razvojem gospodarske aktivnosti. Naime, prema preliminarnim podacima Državnog zavoda za statistiku, bruto domaći proizvod je u 2001. godini realno porastao za 4,1%. Ovo oživljavanje gospodarske aktivnosti uvelike je rezultat porasta investicija od 9,7%, ocijenio je zastupnik Mijalić podsjećajući da je i rast društvenog proizvoda također uvjetovan i rastom osobne potrošnje kao i porastom izvoza.

Osvrnuo se i na pozitivan trend koji je zahvatio i turističku djelatnost, koja je zabilježila porast prihoda od 16,9%, u odnosu na ranije vremensko razdoblje. Pozitivni trendovi registrirani su i u građevinarstvu, te u većini industrijskih djelatnosti. Nastavljaju se, međutim, problemi koji su vezani uz visoku stopu nezaposlenosti, jer podaci Državnog zavoda za statistiku ipak ukazuju da raste stopa nezaposlenih osoba.

Usporedio je zatim podatke iz ovoga izvora, s podacima koji su dobiveni novom metodologijom izračuna nezaposlenih osoba. Upozorio je da optimističke naznake o smanjenju broja nezaposlenih ipak treba uzeti s rezervom, jer treba imati u vidu i drugačiji obuhvat, kao i nove statističke podatke o broju stanovništva. Zabrinjavajući je i porast deficita robne razmjene za 27% u odnosu na prošlu godinu, a u porastu uvoza značajno mjesto ima uvoz novih motornih vozila, te uvoz kapitalnih proizvoda. Analizirao je zatim podatke i planove o prihodima koji su očekivani od privatizacije, upozoravajući kako se svake godine prihodi od privatizacije, planiraju s previše optimizma. Upozorio je da se time ujedno povećava državni dug, a planirani proračun osobito je probijen na poziciji naknade po ugovorima, odnosno za troškove privatizacije Croatia osiguranja, Hrvatskih telekomunikacija te INE.

Analizirajući ostvarene prihode od trošarina, nastavio je zastupnik Mijalić, može se uočiti podbačaj kod trošarine duhanskih preradevina i naftnih derivata. Ocijenio je da su ovi negativni trendovi rezultat "sive ekonomije", kao i nedovoljne kontrole naših granica. Porez na dodanu vrijednost, kao najznačajniji porezni prihod, ostvaren je u granicama planiranog proračuna, odnosno, 1,4% više od planiranog. Istaknuo je zatim da je prema procjenama Ministarstva financija, uvođenje nulte stope PDV-a za organizirane turističke dolaske, kao jedna od poticajnih mjera za razvoj turizma, umanjilo prihode od PDV-a, za nekih 400 milijuna kuna. Sumirajući iznijete podatke, zastupnik je zaključio kako je ostvarenje i struktura ukupnih rashoda i neto posudbi u 2001. godini, odraz temeljnog opredjeljenja za smanjenje državne potrošnje. Promatranu godinu ujedno obilježava proces integracije izvanproračunskih fondova u državni proračun, a porastu transfera pridonijeli su povećani izdaci za mirovine zbog vraćanja duga umirovljenicima. Ovakva razina ukupnih prihoda i rashoda, dovela je do deficita. Istaknuo je na kraju da Klub zastupnika HSLŠ-a prihvaća Izvješće o izvršenju Državnog proračuna za 2001. godinu, te ocjenjuje kako je ostvarenje proračuna u protekloj godini odraz politike smanjenja javne potrošnje. Podsjetio je ujedno da Ministarstvo financija

nije ispoštovalo ranije postavljene zahtjeve, odnosno nije dostavilo materijale potrebne za raspravu o javnom dugu Republike Hrvatske. Imajući na umu visinu zaduženosti Republike Hrvatske, zastupnik je predložio raspravu o javnom dugu prilikom donošenja Državnog proračuna za slijedeću godinu u Hrvatskom saboru.

Postupni porast gospodarskih aktivnosti

Zastupnik **Luka Roić** govorio je u ime Kluba zastupnika HSS-a, te uvodno ocijenio da podneseni akt ukazuje na nastavak oporavka gospodarske aktivnosti započete u 2000. godini. Ujedno, ovaj trend gospodarskog rasta ostvaren je u uvjetima stabilnih cijena, te uz nisku stopu inflacije. Istaknuo je zatim, da su gotovo sva područja realnog gospodarstva zabilježila porast, a posebno ohrabruje smanjenje državne potrošnje već drugu godinu zaredom. Ocijenio je da su svi sektori u 2001. godini pozitivno pridonijeli ukupnom rastu bruto dodane vrijednosti. Ovakvo kretanje fiskalne politike bilo je praćeno pojačanim investicijskim aktivnostima, a značajni porast registrira se i na području monetarnih agregata, kredita, te padom kamatnih stopa.

Pojačane su investicijske aktivnosti, a pozitivna ocjena stigla je i od eksperata MMF-a.

Ohrabrujuće su ocjene stigle i iz redova eksperata MMF-a, koji su dali pozitivnu ocjenu gospodarskim kretanjima. I zastupnik Roić spomenuo je pozitivne trendove na polju turizma i gospodarstva, ocjenjujući da tim uspjesima treba priključiti i tečaj kune koji je u 2001. godini bio stabilan u odnosu na sve važnije valute.

Do deficita je došlo zbog prevelikog uvoza motornih vozila, ali i ostalih roba, što upozorava da oporavak domaćeg gospodarstva ne ide željenim smjerom. Složio se s već iznijetim konstatacijama, da visoka stopa nezaposlenosti predstavlja najveći problem u hrvatskom gospodarstvu. Ohrabrujuće je, međutim, što se registrira porast kreditiranja poduzetima, ali i stanovništvu. Ovaj trend

ukazuje da je ipak vraćeno povjerenje u domaće gospodarstvo, što je dovelo i do znatnog pada bankarskih kamatnih stopa. Zbog izmjena poreznog sustava prihodi od poreza na dohodak, manji su od planiranih, a pri razmatranju ovih stavki, treba voditi računa i o drugačijoj raspodjeli poreznih prihoda između središnje vlasti i lokalnih struktura, upozorio je zastupnik Roić. Analizirao je zatim podatke vezane uz PDV, ukazujući da je riječ o najizdašnjem izvoru prihoda za državni proračun. Bez obzira što su smanjeni prihodi iz ovoga izvora od turizma za nekih 400 milijuna kuna, zastupnik je ocijenio da je uvođenje nulte stope za pojedine turističke usluge donijelo daleko veće koristi, te potaknulo značajan rast ovog dijela gospodarstva. Smatra ujedno da bi trebalo početi razmišljati o diferenciranim stopama PDV-a, za još neke djelatnosti, a podbačaj kod trošarina treba spriječiti pojačanom borbom protiv neslužbenog gospodarstva. Analizirao je zatim izvore koji su doveli do deficita, te na kraju zaključio da priloženi podaci upućuju da su planirani prihodi i rashodi u dobroj mjeri stabilizirani, a pojačani trend gospodarskih aktivnosti ukazuje na oporavak gospodarstva. Zbog ovih će vrijednosti, Klub zastupnika HSS-a, podržati Izvješće o izvršavanju Državnog proračuna, zaključio je zastupnik Roić.

Podbačaj na trošarinama za duhan i alkohol

U pojedinačnoj raspravi koja je zatim uslijedila, prva je govorila zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)**. Ona je ocijenila da je rasprava o izvršenju Proračuna za 2001. godinu iznimno važna jer je to svojevrsna analiza situacije koja može pomoći kada se bude donosio proračun za slijedeću godinu. Osvrnula se zatim na podbačaj proračunskih prihoda koji su planirani od trošarina za alkohol i duhanske proizvode. Ocijenila je da se korijeni ovih manjkova, kriju u nedovoljnoj trgovini, te zbog nedovoljnog nadzora državne granice. U tom se kontekstu kritički osvrnula i na nedavni napatuk Ministarstva financija koje je toleriralo višednevni prekid kontrole motornih vozila na ulazu u Hrvatsku, kao i na izostanak značajnijih rezultata uvođenjem nulte stope PDV-

a, za neke usluge u turizmu. Upozorila je zatim da su troškovi reprezentacije realizirani u iznosu od 10 milijuna kuna, ali nije recimo ostvaren Nacionalni program zapošljavanja branitelja. Nisu u potpunosti realizirana ni sredstva za program psiho-socijalne pomoći stradalnicima Domovinskoga rata, upozorila je zastupnica Kosor, te podsjetila na svakodnevne slučajeve suicida branitelja. Zatražila je da se odgovori zašto ovi programi nisu realizirani, dodajući da je sličnu lošu sudbinu imao i program novčanih naknada nezaposlenim hrvatskim braniteljima, kao i programi borbe protiv uzimanja droge. Napomenula je da se ova rasprava održava u međunarodnom danu borbe protiv droge, te iznijela tamne statističke podatke koji ukazuju da mladi sve ranije dolaze u kontakt s ovim opasnim tvarima. Zabrinjavajuće je ujedno, što broj registriranih ovisnika već prelazi 17 tisuća osoba. Na kraju je upozorila da bi trebalo realizirati proračunska sredstva koja su namijenjena razminiranju, jer će sadašnjim tempom trebati još desetak godina do potpunog ostvarenja ovoga važnog nacionalnog projekta.

Prijeti li rasprodaja hrvatskih otoka strancima?

Zastupnik **Ante Beljo (HDZ)** analizirao je pojedine stavke koje ukazuju na prihode državnog proračuna od privatizacije i prodaje zemljišta. U tom je kontekstu naveo i podatke koje je citirao iz engleskih tiskovina u kojima se objavljuju uvjeti za kupnju Kornatskih otoka u vlasništvu države. Citirao je zatim pojedine dijelove ovog turističko-poslovnog glasila kojim se omogućuje povoljna kupnja vlastitog otoka u srcu Mediterana. Naveo je zatim i podatke koji prate najavljenju prodaju otoka Dakse kod Dubrovnika, koji se prodaje za 3,5 milijuna USD. Zatražio je da svi podaci o prodaji budu na transparentan način dostupni i u hrvatskim izvorima, jer za sada možemo izvlačiti određene zaključke na temelju engleskih, odnosno stranih medija, procijenio je zastupnik. Za razliku od ove akcije u kojoj se jeftino nudi prodaja vrijednih hrvatskih otoka i nekretnina, zastupnik Beljo je ocijenio da je nedavna promocija Turističke zajednice na CNN-u bila uzorno

prezentirana i korisna za budući razvoj hrvatskog turizma.

Osvrnulo se zatim i na stavke kojima se registrira novčana pomoć nevladinim ustanovama i organizacijama. Iznijeti prikaz nije jasan jer među onima koji su zatražili pomoć ima mnogo udruga koje su ranije bile financirane od Soroša i iz drugih izvora, zaključio je zastupnik Beljo.

Ova posljednja konstatacija ponukala je zastupnicu **Mariju Lugarić (SDP)** na repliku. Ona je pojasnila da se sredstva za nevladine udruge izdvajaju na temelju javno objavljenoga natječaja čiji su kriteriji jasni i dostupni svim registriranim udrugama u Republici Hrvatskoj. Nakon završetka javnog natječaja imena odobrenih projekata, s točnim iznosom sredstava objavljuju se i u "Narodnim novinama", podsjetila je zastupnica Lugarić. Zastupnik Ante Beljo odgovorio je na repliku, napominjući da je svakako želio imati uvid u sve udruge i projekte koji su dobili proračunska sredstva, a zatim je zaključen prijedpodnevi dio rasprave o Izvješću.

Gospodarski rast prati niska stopa inflacije

U nastavku rada zastupnik dr.sc. **Ante Simonić (HSS)** govorio je o podnijetom Izvješću u svjetlu makroekonomskih obilježja koja su dominirala u Hrvatskoj tijekom 2001. godine. Napomenuo je da je u izvještajnom razdoblju ostvarena najviša stopa rasta od 1997, te najniža inflacija od 1994. godine. Iste je godine slijedio nastavak restriktivne fiskalne politike, što potkrepljuju i podaci o smanjenju državne potrošnje i deficita. Oporavak gospodarske aktivnosti nastavljen je 2001. godine, a bruto domaći proizvod realno je porastao za 4,1%. Takvim je kretanjem smanjen i udio državne potrošnje, pa je najveći problem postao visoki broj nezaposlenih. Tu je registriran porast od 6,2% više nezaposlenih nego prije godinu dana, pa će hrvatsko gospodarstvo i ukupna vlast morati i nadalje poticati rješavanje ovoga problema, upozorio je zastupnik Simonić.

Govorio je zatim o brojevanim i statističkim pokazateljima koji ilustriraju visinu prosječnih plaća i mirovina, te prokomentirao i podatke o hrvatskom izvozu i uvozu. Proračun za 2001. godinu izvorno je iznosio

49,6 milijardi kuna i bio izbalansiran s prihodima i rashodima. U odnosu na 2000. godinu rashodi su bili za milijardu kuna niži, a osnovne uštede ponovno su učinjene na državnoj potrošnji. Funkcioniranjem državne riznice i uključivanjem mirovinskog fonda u sustav riznice, te decentralizacijom pojedinih državnih službi potaknut je tehnički rebalans proračuna. Napomenuo je da je kasniji rebalans uslijedio i zbog povećanja iznosa za dječji doplati i povećanja mase za plaće, dok su izostali očekivani prihodi od privatizacije.

Na kraju izlaganja zastupnik Simonić osvrnuo se i na odnos ukupne realizacije državnog proračuna u Ministarstvu prosvjete i športa, Ministarstvu kulture i Ministarstvu znanosti i tehnologije, kao i u Komisiji za odnose s vjerskim zajednicama. Citirajući realizirane iznose u odnosu na plan za spomenutu godinu, konstatirao je da su gotovo u svim rečenim institucijama realizirani iznosi u visokom postotku realizacije. Temeljem iznijetih podataka, odlučio je prihvatiti Izvješće o izvršenju proračuna Republike Hrvatske za 2001. godinu.

Dodatni poticaj turizmu i boljoj prometnoj povezanosti

Zastupnik **Tonči Žuvela (SDP)** ocijenio je da su podnijeti akti detektirali osnovne gospodarske probleme s kojima se Hrvatska susreće. Prije svega riječ je o deficitu proračuna, a problemi se javljaju i s izvanproračunskim fondovima koji narušavaju stabilnost i uravnoteženje proračuna. Isto tako, naglašeni su i problemi s platnom bilancom, a temeljni se problem javlja zbog nedovoljnog izvoza roba. Opća je ocjena da nedovoljno proizvodimo, a u svijetlu ovih vrijednosti još se uvijek troši iznad mogućnosti.

Ipak, ovaj proračun obilježavaju i pozitivni momenti, nastavio je zastupnik Žuvela, ističući da je zaustavljeno nekontrolirano povećanje državne potrošnje i daljnji rast deficita. Ohrabruje i podatak da se uočava daljnji rast gospodarske aktivnosti, što se ogleda i kroz rast bruto proizvoda od 4,1%, a ohrabruje i podatak o porastu investiranja. Zatim je govorio o statističkim vrijednostima koji dokumentiraju oporavak turizma, koji iste godine

bilježi fizički opseg rasta od 11%, pa je evidentno da ovoj gospodarskoj grani slijede još bolji dani. Iako je Ministarstvo financija navelo da je prihod od PDV-a u ovoj grani smanjen za oko 400 milijuna kuna, riječ je zapravo o stimulativnoj nultoj stopi koja svoje pozitivne učinke potvrđuje u drugim segmentima turističkog i ukupnog gospodarskog proizvoda. Napomenuo je ujedno da se prihodi od trošarina za alkoholna pića i duhanske proizvode tektonski povećavaju u borbi protiv "sive ekonomije" koja ne iskazuje promet zbog izbjegavanja plaćanja zakonskih obveza. Na tom bi području svakako trebalo pojačati kontrolu, ocijenio je zastupnik.

Upozorio je zatim na potrebu izgradnje kapitalnih objekata koji su predviđeni proračunskim stavkama, izdvajajući važnost prometnog povezivanja luke Ploče s Jadranskom magistralom, te cestovnim koridorom prema Bosni i Hercegovini. Smatra da se upravo na ovakvim kapitalnim projektima trebaju iskoristiti proračunska sredstva u punom planiranom iznosu. Isto tako, značajna je i izgradnja i rekonstrukcija Pelješke ceste, kao i održavanje brzih brodskih linija između dalmatinskih otoka i kopnenih čvorišta. Osobito je važna bolja prometna povezanost Korčule i Splita, zaključio je zastupnik Žuvela.

Ovim je izlaganjem iscrpljena lista govornika pa je predsjedatelj ponovno dao riječ predstavniku predlagatelja, gospodinu **Damiru Kuštraku**, da u završnoj riječi rezimira iznijete podatke, te odgovori na pitanja i konstatacije koje su prispjele iz zastupničkih klupa.

Iskazani su realni podaci o deficitu

Prvo je govori o metodologiji deficita ukazujući da je riječ zapravo o obračunskom deficitu na "cash" principu, dakle po gotovinskom načelu. Tek je od ove godine formalno i službeno uvedena proračunska metodologija obračunskog principa. To jednostavno znači, da u deficit spadaju i neplaćeni nalozi za plaćanje kao i rashodi koji se financiraju iz privatizacije. Takva se metodologija primjenjuje svugdje u svijetu i tako se dolazi do realnih podataka o deficitu. Ponavljajući brojčane pokazatelje o deficitu, pomoćnik ministra financija je ustvrdio da se bez obzira na različita tumačenja radi o dramatičnom padu deficita, za najmanje dva

postotna poena. Podsjetio je da su se istovremeno pojedini socijalni transferi povećali, izdvajajući povećanje namijenjeno umirovljenicima te obilnija izdvajanja za dječji doplati.

Pojasnio je zatim i pojedina tumačenja vezana uz javni dug, koji je u 2001. godini iznosio 39% bruto domaćeg proizvoda, a u to je uključen i dug prema inozemstvu i dug prema tuzemstvu. U to nije uključeno ono za što je država garantirala, a uključujući i ova jamstva, sve skupa iznosi 51% bruto domaćeg proizvoda. Ne radi se ipak o kritičnim vrijednostima, iako je to svakako više od nekih nama susjednih zemalja, istaknuo je gospodin Kuštrak. Govorio je zatim i o izravnim stranim investicijama, napominjući da samo Češka, Mađarska, Estonija i Latvija imaju veći prihod od direktnih investicija.

Govoreći o zaduživanju države kod banaka, predstavnik predlagatelja je konstatirao da se država zadužuje isključivo radi pravovremene isplate mirovina. Kada je pak riječ o trošarinama za uvezenu pivo, radi se o tek 6% potrošnje u Hrvatskoj, pa nema govora o nekakvim dramatičnim trendovima. Do smanjenja trošarina na duhanske proizvode dolazi zbog organiziranog šverca cigaretama koje se širi s prostora Srbije i Crne Gore. Prema službenim statistikama izvoz cigareta iz Hrvatske porastao je za 300%, dok je potrošnja na domaćem tržištu opala za oko 15%. Uočeno je zatim, da opada potrošnja olovnog benzina, dok se registrira povećanje potrošnje bezolovnih naftnih destilata.

Osvrnuo se i na prodaju jadranskih otoka koja se reklamira u pojedinim stranim tiskovinama, napominjući da se prodaju otoci u isključivom privatnom vlasništvu. Podsjetio je ujedno da svaki otok ujedno ima pomorsko dobro koje minimalno iznosi 15 metara. Vlada je razmatrala ovaj problem u spektru zaštite određenih interesa, ukazao je pomoćnik ministra zaključujući završno izlaganje.

Time je zaključena rasprava o ovoj točki dnevnog reda, a u nastavku rada Hrvatskog sabora zastupnici su pristupili glasovanju. Većinom glasova (61 "za", 19 "protiv" i 1 "suzdržanim"), zastupnici su donijeli zaključak kojim se prihvaća Izvješće o izvršenju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2001. godinu.

V.Ž.

IZVJEŠĆE O RJEŠAVANJU PROBLEMA NERASPOREĐENIH POLICAJACA

Racionalizacija nužna, ali uz poštovanje utvrđenih kriterija

Dvije godine nakon što je otpočeo proces reorganizacije MUP-a, u okviru kojeg je 3985 djelatnika stavljeno na raspolaganje odnosno dobilo otkaz, pred zastupnicima se našlo Izvješće Vladina Povjerenstva o rješavanju problema neraspoređenih policajaca. Ova točka uvrštena je u dnevni red lipanjske sjednice na zahtjev Kluba zastupnika HDZ-a, koji se zalaže za to da se otpušteni policajci, grupa kojih već tri mjeseca štrajka na Markovom trgu, ispred sjedišta Vlade, zbrinu do 15. srpnja.

Na temelju podataka iz Izvješća sudionici u raspravi konstatirali su da je kod raspoređivanja zaposlenika na radna mjesta u okviru nove organizacije MUP-a bilo nepravilnosti i propusta, te da se kod otpuštanja "prekobrojnih" nisu uvijek dosljedno poštivali utvrđeni kriteriji. To potvrđuje i činjenica da su protiv tridesetak policijskih službenika pokrenuti disciplinski postupci, odnosno poduzete disciplinske mjere, dok je 14 rukovodećih osoba u policijskim postajama smijenjeno ili otpušteno.

Iako je većina klubova zastupnika (osim SDP-a) ocijenila predloženo izvješće nepotpunim, tvrdeći da je Vlada ušla u reformu Policije nedovoljno pripremljena, ono je na kraju ipak prihvaćeno, uz zaključke što su ih predložili klubovi zastupnika vladajuće koalicije. Njima se, ponajprije, zahtijeva od Vlade da izvjesti Hrvatski sabor o dinamici ostvarenja svojih zaključaka od 23. svibnja ove godine. Podsjetimo, riječ je o zaključcima koji su nalagali MUP-u da ponovno primi na rad 154 bivša policijska službenika koji ispunjavaju uvjete te nadležnim državnim tijelima da u Carinsku upravu i Pravosudnu policiju preuzmu 189 bivših policajaca za koje nije utvrđeno postojanje zapreka za prijam iz

Zakona o državnim službenicima i namještenicima. Hrvatski zavod za zapošljavanje je, pak, zadužen da, u suradnji s MUP-om, pruži pomoć u vezi s pronalaženjem zaposlenja za 98 bivših policijskih službenika, koji nisu udovoljavali uvjetima propisane stručne spreme, prema Programu zbrinjavanja.

Zastupnici su ujedno obvezali Vladu da putem MUP-a u potpunosti obradi sve navode iz predstavljeni o nepravilnostima i nezakonitostima počinjenim od pojedinih osoba koje su sudjelovale u postupku predlaganja rasporeda zaposlenika ili su predložene za raspored na radno mjesto. Zatražili su i da im dostavi informaciju o strukturi zaposlenih policijskih službenika, u pogledu njihove stručne spreme, godina rada i sudjelovanja u Domovinskom ratu, s posebnim osvrtom na strukturu onih koji su zaposleni u posljednje dvije godine i njihovu stručnu spremu.

O IZVJEŠĆU

U uvodnom dijelu Izvješća navodi se da je Vlada RH svojom Odlukom od 4. travnja 2002. osnovala Povjerenstvo za rješavanje problema neraspoređenih policajaca koje sačinjavaju predstavnici MUP-a, Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave te neraspoređenih policajaca. Zadaća je Povjerenstva razmotriti žalbe neraspoređenih policajaca i predložiti rješenja za svaki pojedinačni slučaj, kao i podnesene predstavke o stanju u policiji. U njegovoj je nadležnosti i nadzor te koordinacija realizacije Programa zbrinjavanja neraspoređenih policajaca i Programa zapošljavanja, osobito prema potrebama pravosudne policije i carine, kontrola realizacije ugovora o programima zapošljavanja koje je

MUP sklopio s potencijalnim poslodavcima te realizacije Programa odlaska djelatnika u prijevremenu mirovinu.

Osnovna je zadaća Vladina Povjerenstva razmotriti žalbe neraspoređenih policajaca i predložiti rješenja za svaki pojedinačni slučaj te podnesene predstavke o stanju u policiji.

Na prvom sastanku tog tijela, održanom 4. travnja 2002. godine, zaključeno je da će se Vladi RH prioritetno predložiti rješavanje problema bivših zaposlenika MUP-a koji na Trgu sv. Marka štrajkaju glađu, a nakon toga pristupiti rješavanju problema neraspoređenih policajaca u policijskim upravama, prema njihovu abecednom redu. S tim u svezi dogovoreno je da će u radu Povjerenstva, kao promjenjivi članovi, sudjelovati i načelnici policijskih uprava te po jedan predstavnik neraspoređenih policajaca određene policijske uprave.

Na sastanku su prihvaćeni i mogući modaliteti rješavanja problema neraspoređenih policajaca i to: povratkom u MUP osoba koje ispunjavaju uvjete za raspored, u skladu s raspoloživim brojem slobodnih radnih mjesta; umirovljenjem djelatnika koji ispunjavaju uvjete za odlazak u mirovinu; zapošljavanjem u pravosudnoj policiji, Carinskoj upravi, tvrtkama koje se bave razminiranjem i zaštitarskim tvrtkama te kroz ostale načine zbrinjavanja.

Dogovoreno je, također, da će članovi Povjerenstva iz redova neraspoređenih policajaca pribaviti spisak djelatnika koji su počinili propuste prilikom rasporeda policajaca na radna mjesta.

Već na drugom sastanku, 5. travnja 2002, predstavnici neraspoređenih policajaca odustali su od dan ranije potpisanih zaključaka o načelima rješavanja i zbrinjavanja svih neraspoređenih policajaca, inzistirajući samo na rješavanju pitanja bivših policajaca sa spiska prosvjednika na Trgu sv. Marka. Odbili su i daljnje sudjelovanje u radu Povjerenstva, zbog čega je to tijelo bilo prisiljeno zastati s radom (do 15. travnja, kad su se predstavnici neraspoređenih policajaca, ali u drugačijem sastavu, ponovno uključili u njegov rad. Na tom sastanku članovi Povjerenstva su ukratko upoznati s razlozima i ciljevima reforme MUP-a, svim fazama provedene reorganizacije, poglavito o Programu zbrinjavanja te kriterijima rasporeda na radna mjesta sukladno novoj organizaciji.

Razlozi i ciljevi reforme

U Izvješću se dalje navodi da je Ministarstvo unutarnjih poslova pokrenulo proces reorganizacije sredinom 2000. godine, sukladno zaključcima Vlade RH vezanim uz reformu državne uprave u cijelosti. Već na samom početku ovog procesa bilo je razvidno da zatečeno stanje u ovom Ministarstvu predstavlja prepreku ostvarenju programskih ciljeva Vlade RH - približavanju europskim standardima, uvažavajući kriterije

Zahtjev za racionalizacijom MUP-a implicirao je i smanjenje broja zaposlenika, pa su se paralelno s izradom provedbenih propisa utvrđivala mjerila i modaliteti zbrinjavanja očekivanog viška zaposlenika (oko 4000).

efikasnosti i racionalnosti. Naime, područje unutarnjih poslova bilo je uređeno Zakonom o unutarnjim poslovima čiji je osnovni tekst nastao 1989. godine, u bitno drugačijem političkom i socijalno - gospodarskom okružju. Neusklađenost s Ustavom i u međuvremenu donesenim zakonima, bila je dovoljan (ali ne i jedini) razlog za donošenje novog Zakona o policiji, koji je stupio na snagu 1. siječnja 2001. godine. Tim je zakonom precizno i transparentno uređena primjena policijskih ovlasti u skladu s temeljnim dokumentima i priznatim

međunarodnopravnim standardima u području zaštite ljudskih prava i sloboda. Zakon definira organizaciju policije kao civilne, a ne vojne službe (uklonjena su vojna nazivlja) i postavlja temelje stvaranja modernog i efikasnog policijskog sustava koji će odgovarati potrebama društva. Nova rješenja omogućila su i racionalniju organizaciju policije. Konkretno, ukinute su dotadašnje četiri redarstvene službe i funkcionalno objedinjene u jedinstvenu službu - policiju.

Usporedo sa Zakonom o policiji izrađena je i Uredba o unutarnjem ustrojstvu MUP-a, a doneseni su i ostali provedbeni propisi (Uredba o uvjetima za stjecanje zvanja, promaknuća i raspored na radna mjesta, Pravilnik o unutarnjem redu MUP-a, itd.)

Zahtjev za racionalizacijom Ministarstva implicirao je i smanjenje broja zaposlenika, pa su se paralelno s izradom spomenutih provedbenih propisa utvrđivala mjerila i modaliteti zbrinjavanja očekivanog viška zaposlenika. Naime, uvidom u postojeću strukturu utvrđeno je da ima previše administrativnog osoblja te radnih mjesta s ovlaštenjem policijskog službenika i beneficijama, a došla je do izražaja i niska razina stručnosti i osposobljenosti, poglavito na složenim i rukovodnim radnim mjestima, te izrazit nerazmjer broja policijskih službenika u odnosu na broj stanovnika i broj kaznenih djela.

Polazeći od očekivanog viška od oko 4000 zaposlenika, izrađen je i dostavljen mjerodavnim tijelima Program zbrinjavanja. Njime je iskazana nemogućnost rasporeda 1100 zaposlenika zbog neposjedovanja odgovarajuće stručne sprema te potreba donošenja posebnog programa za 383 osobe s utvrđenim statusom HRVI. Utvrđeno je, nadalje, da će 416 osoba do kraja kalendarske godine ispuniti uvjete za mirovinu, te da postoji mogućnost rasporeda 850 zaposlenika kod drugog poslodavca. S obzirom na nemogućnost rasporeda za 2329 zaposlenika, izračunato je da će za otpremnine trebati osigurati oko 100 mln. kuna. Doduše, tijekom provedbe ovog procesa stanje se donekle promijenilo (neki zaposlenici su naknadno stekli odgovarajuću stručnu spremu, smanjen je nivo složenosti pojedinih radnih mjesta, i dr.).

Sukladno Programu zbrinjavanja, u razdoblju od 10. kolovoza do 7.

studenoga 2001. godine zaključeni su sporazumi o preuzimanju dijela zaposlenika MUP-a s Hrvatskim centrom za razminiranje (200 službenika), AKD "Zaštita" (200 službenika) te Udrugom zaštitarskih djelatnosti i zaštitarskim tvrtkama "Sokol Marić i dr." (181 službenik) i "Donat zaštita" iz Zadra (50 službenika). Osim toga, utvrđen je Program mjera za zbrinjavanje viška djelatnika kroz samozapošljavanje i zapošljavanje u poduzetništvu, te ponudene mogućnosti zapošljavanja u drugim tvrtkama. Na temelju zaključenih sporazuma i primjenom drugih mjera prekobrojnim zaposlenicima MUP-a ponudeno je 1120 radnih mjesta, ali iskazani interes za to bio je ispod svakog očekivanja. Naime, svega 17 posto od ukupnog broja neraspoređenih zaposlenika bilo je spremno prihvatiti neku od ponuđenih mjera zbrinjavanja izvan MUP-a, a mnogi su nakon podnošenja molbe odustali od sudjelovanja u daljnjem postupku zbrinjavanja.

Na temelju zaključenih sporazuma s tvrtkama koje se bave razminiranjem i zaštitarskim tvrtkama i primjenom drugih mjera zbrinjavanja, prekobrojnim zaposlenicima MUP-a ponudeno je 1120 radnih mjesta, ali iskazani interes bio je ispod svakog očekivanja.

Slijedom provedbe procesa reorganizacije Ministarstvo je 3. svibnja 2001. godine započelo s izdavanjem rješenja o rasporedu na radna mjesta zaposlenika, sukladno novoj organizaciji. Svi rukovoditelji ustrojstvenih jedinica, ovlašteni za predlagane rasporeda, trebali su primijeniti kriterije utvrđene na temelju Zakona o državnim službenicima i namještenicima te Zakona o radu, počevši od stručne sprema i radnog staža u struci, psihofizičkih sposobnosti djelatnika te i uspješnosti u dotadašnjem radu, kao i uvažavanja socijalnog statusa zaposlenika (npr. broj djece, stambene prilike i sl.).

6. kolovoza 2002. godine 3985 zaposlenika dobila su rješenje o stavljanju na raspolaganje, odnosno otkaznom roku. U međuvremenu (do 10. travnja ove godine) je 1264 osoba naknadno

raspoređeno na upražnjena radna mjesta u ustrojstvene jedinice Ministarstva, 229-orici je služba prestala umirovljenjem, a 130-orici tijekom roka raspolaganja po drugim osnovama (npr. na osobni zahtjev, zbog disciplinskog postupka ili premještaja u druga tijela).

Istekom roka raspolaganja, odnosno otkaznog roka, služba je prestala za 1772 policijska službenika te druge državne službenike i namještenike (uz isplatu pripadajuće otpremnine), dok ih je 590 još uvijek na raspolaganju, odnosno pod otkaznim rokom, kaže se u Izvješću.

Primjedbe na pojedine faze preustroja

U nastavku se navodi da su članovi Povjerenstva iz redova neraspoređenih policajaca iskazali nezadovoljstvo pojedinim fazama provedenog preustroja MUP-a. Među

Članovi Povjerenstva iz redova neraspoređenih policajaca smatraju upitnim ustavnost i zakonitost donošenja Uredbe o unutarnjem ustrojstvu MUP-a te Pravilnika o unutarnjem redu, a upozoravaju i na nepravilnu i nedosljednu primjenu zadanih kriterija rasporeda na radna mjesta zaposlenika, sukladno novoj organizaciji.

ostalim, smatraju upitnim ustavnost i zakonitost donošenja Uredbe o unutarnjem ustrojstvu te Pravilnika o unutarnjem redu, a i provedbu zadanih kriterija rasporeda na radna mjesta zaposlenika, sukladno novoj organizaciji. Upozorili su i na subjektivnost pojedinih rukovoditelja u primjeni tih kriterija, netransparentnost i neujednačenost njihove primjene u pojedinim policijskim upravama, te nedosljednost pri donošenju odluka u odnosu na pojedine policijske službenike. Upravo zbog nepravilne i nedosljedne primjene zadanih kriterija spomenuti članovi povjerenstva drže da je cijela reforma provedena pogrešno, te da bi je trebalo poništiti.

Razmotrivši njihov zahtjev za revizijom svih izdanih rješenja o raspoređivanju na radna mjesta, Povjerenstvo je zaključilo da to ne bi bio efikasan pristup rješavanju problema neraspoređenih policajaca, jer bi ovakav način rada zahtijevao puno vremena, a i radi pravne nemogućnosti stavljanja izvan snage već donesenih i pravomoćnih rješenja.

Rješavanje pojedinačnih slučajeva

Od 15. travnja do 10. svibnja ove godine Povjerenstvo je održalo 8 sastanaka, tijekom kojih je detaljno razmotrilo svaki pojedinačni slučaj neraspoređenih policajaca (991) u petnaest policijskih uprava (u Dubrovačko-neretvanskoj, Primorsko-goranskoj, Istarskoj, Ličko-senjskoj i Zagrebačkoj nema viška djelatnika). Utvrđeno je da se kod novog poslodavca već zaposlilo 28 bivših policijskih službenika te da će njih 129 ostvariti stečena prava iz mirovinskog osiguranja. To znači da još treba riješiti probleme zapošljavanja 834 neraspoređena policajca. Povjerenstvo predlaže ponovni prijam u MUP 154 bivša policijska službenika koji ispunjavaju zakonske uvjete. Zalaže se, također, za prijam 189 neraspoređenih policajaca, za koje nije utvrđeno postojanje zapreka iz Zakona o državnim službenicima i namještenicima, u druga državna tijela (npr. carinu, pravosudnu policiju, itd.). U slučaju da se u MUP-u ukažu potrebe za zapošljavanjem, sugerira da se razmotri mogućnost prijama i te kategorije bivših policajaca. Predlaže se, nadalje, pronalaženje mogućnosti

Odjel unutarnje kontrole MUP-a utvrdio je da je 45, od 171 provjerenog navoda iz predstavki neraspoređenih policajaca, utemeljeno, dok su 34 djelomično utemeljena. Na osnovi toga predloženo je pokretanje disciplinskih postupaka, smjena rukovodnih osoba, itd.

zaposlenja putem Hrvatskog zavoda za zapošljavanje za 491 bivšeg policijskog službenika, s tim da se u

slučaju mogućnosti njihova prijama u druga državna tijela dade prioritet onima sa statusom hrvatskog branitelja.

Članovi Povjerenstva - predstavnici neraspoređenih policajaca zalažu se i za izmjene zakonskih i podzakonskih akata kojima bi se bivšim policajcima omogućilo zbrinjavanje kroz status aktivne pričuve, analogno programu zbrinjavanja koji je MORH predložio za svoje zaposlenike.

Predstavke neraspoređenih policajaca

Na sastancima Povjerenstva razmotrene su i predstavke neraspoređenih policajaca (60) u kojima se upozorava na nepravilnosti i nezakonitosti u radu policijskih službenika u 13 policijskih uprava (niti jedna predstavka ne odnosi se na PU Medimursku i PU Zadarsku). U zaprimljenim predstavkama sadržano je 287 navoda o nepravilnostima i nezakonitostima počinjenim od osoba koje su sudjelovale u postupku predlaganja rasporeda zaposlenika na radna mjesta ili onih koje su predložene za raspored. Odjel unutarnje kontrole MUP-a je dosad provjerio 171 navod te utvrdio da ih je 45 utemeljeno, a 34 djelomično utemeljeno. Na osnovi toga predloženo je pokretanje disciplinskih postupaka protiv 20 policijskih službenika (utvrđeno je da su protiv 11-orice već poduzete disciplinske mjere) smijenjeno je 14 rukovoditelja, dok je jednome prestao radni odnos a jedan je udaljen s dužnosti. Osim toga, podnesene su 4 kaznene prijave, a povodom 5 zaprimljenih navoda nastavljena je kriminalistička obrada.

Na temelju podnesenih izvješća Povjerenstvo je utvrdilo da je određeni broj nepravilnosti, s obzirom na broj osoba obuhvaćenih reorganizacijom, bio očekivan, te da su one ispravljene tijekom trajanja roka raspolaganja donošenjem drugostupanjskih rješenja po prigovoru (u pojedinim slučajevima trebalo je utvrditi subjektivnu odgovornost). Zaključilo je, također, da treba nastaviti s provjerom navoda iz zaprimljenih predstavki te, ovisno o rezultatu provjere, poduzeti odgovarajuće mjere. S obzirom na činjenicu da se u najvećem broju predstavki upozorava na nepravilnosti i nezakonitosti u PU Splitsko-dalmatinskoj, prioritet pri provjeri valja dati tim predstavkama, kaže se na kraju Izvješća.

Zajedno s tim materijalom zastupnicima su dostavljeni Zaključci Vlade RH koja je Izvješće prihvatila na sjednici 14. svibnja. Tom je prilikom, na sugestiju Povjerenstva, zadužila MUP da ponovno primi na rad 154 bivša policijska službenika koji ispunjavaju uvjete iskazane u Izvješću, te prema podacima o trenutno upražnjenim radnim mjestima policijskih službenika srednje stručne spreme, kao i očekivanjima tekuće fluktuacije te kategorije djelatnika u narednom razdoblju.

Istodobno je nadležna državna tijela zadužila da u Ministarstvo financija - Carinsku upravu i Pravosudnu policiju preuzmu 189 bivših policijskih službenika, za koje nije utvrđeno postojanje zapreka za prijam iz Zakona o državnim službenicima i namještenicima. Također je obvezala Hrvatski zavod za zapošljavanje da, u suradnji s Ministarstvom unutarnjih poslova, pruži svu moguću pomoć u vezi s pronalaženjem zaposlenja za 98 bivših policijskih službenika, koji nisu udovoljavali uvjetima propisane stručne spreme, a prema Programu zbrinjavanja.

Spomenimo, na kraju, da se ovaj dio zaključaka razlikuje od prijedloga Povjerenstva koje je sugeriralo da se putem Hrvatskog zavoda za zapošljavanje pronađu mogućnosti zapošljavanja za 491 bivšeg policijskog službenika. Naime, Vlada nije htjela dati preporuku za one koji su pravomoćno osuđeni za kaznena djela, koji nisu dostojni za obavljanje policijske dužnosti (prema članku 80. Zakona o policiji) i koji su krivotvorili svjedodžbe.

RADNA TIJELA

Sjednici matičnog **Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost**, na kojoj je razmatrano ovo Izvješće, prisustvovali su i predstavnici sindikalnih organizacija policije i državnih službenika i namještenika, udruge obespravljenih službenika, namještenika i građana Republike Hrvatske, predstavnik bivših policajaca koji prosvjeduju na Trgu sv. Marka te zastupnik Anto Đapić, predsjednik Odbora za predstavke i pritužbe.

Prije rasprave o Izvješću konstatirano je da je problematiku preustroja MUP-a, s posebnim osvrtom na Program zbrinjavanja

djelatnika koji će ostati neraspoređeni, Odbor razmatrao u srpnju prošle godine. U tada provedenoj raspravi ocijenjeno je da će se reorganizacijom MUP-a, koja se temelji na primjeni Zakona o policiji, smanjiti broj zaposlenih, što zahtijeva utvrđivanje i primjenu preciznih kriterija po kojima će se provoditi predviđeni preustroj. Upozoreno je, također, da će se pojaviti teškoće u pogledu zbrinjavanja prekobrojnih djelatnika kojih ima više od 3.500, od čega su 1.800 policajci s neadekvatnom stručnom spremom ili s problemima u službi, a preostalih 1.700 službenici i namještenici.

Po mišljenju Odbora osnovni kriteriji za odabir osoba koje će raditi u policiji trebaju biti odgovarajuća stručna sprema, psihofizičke sposobnosti, godine službe i radnog staža, te dokazana sposobnost u obavljanju službe. Zaključeno je da uz osnovne kriterije treba razraditi i dodatne socijalne kriterije, zahvaljujući kojima bi pojedine osobe, unatoč neodgovarajućoj stručnoj spremi, zbog postignutih rezultata i zalaganja u obavljanju službe mogle biti raspoređene na određena radna mjesta uz osiguravanje mogućnosti doškoloavanja i prekvalifikacije. Ocijenjeno je nužnim da se pri tome uzme u obzir i sudioništvo policijskih djelatnika u Domovinskom ratu.

Utvrđeno je, također, da se Programom zbrinjavanja viška djelatnika neće moći riješiti u potpunosti višak zaposlenih njihovim rasporedom u zaštitarske, vatrogasne i druge organizacije, te preuzimanjem dijela prekobrojnih u druga ministarstva. Drugim riječima, trebat će tražiti dodatne načine rješavanja tog pitanja, u suradnji s odgovarajućim sindikalnim organizacijama i udrugama.

Na toj je sjednici Odbor jednoglasno usvojio zaključke kojima podržava reorganizaciju i preustroj MUP-a, te poziva povjerenstvo osnovano u Ministarstvu da pozorno ispita svaku žalbu u svezi s provođenjem reorganizacije (u pogledu poštivanja utvrđenih kriterija i, ako je osnovana, ispravi eventualne nepravilnosti. Odbor je preporučio MUP-u da preustroj, odnosno Program zbrinjavanja viška zaposlenih provodi u suradnji sa sindikalnim organizacijama policije, vodeći pritom računa o sudioništvu policijskih djelatnika u Domovinskom ratu. Ujedno je sugerirao Vladi RH da započne s

provođenjem reorganizacije i u drugim ministarstvima.

Na sjednici Odbora 18. lipnja 2002. godine, predstavnici sindikata, spomenute udruge i prosvjednika, upoznali su članove tog radnog tijela s dosad poduzetim aktivnostima radi razrješavanja problema nastalih provođenjem racionalizacije i preustroja Policije. Izvijestili su ih da dosad, uglavnom nisu naišli na razumijevanje nadležnih državnih institucija koje bi te probleme trebale riješiti, te upozorili na činjenicu da su među otpuštenim djelatnicima i oni s odgovarajućom stručnom spremom, dok su na radu u Policiji zadržane osobe koje se još moraju doškoloovati. Konstatirano je, među ostalim, da su u većini slučajeva ostali neraspoređeni ili dobili otkaz hrvatski branitelji, iako su udovoljavali svim Zakonom i Kolektivnim ugovorom utvrđenim kriterijima. Taj je problem najizraženiji na području Vukovarsko-srijemske županije, što već izaziva i određene negativne političke konotacije. S tim u svezi postavljeno je i pitanje provođenja Erdutskog sporazuma, kao i obveza utvrđenih tim dokumentom (pojedini sudionici u raspravi ustvrdili su da taj sporazum ne predstavlja obvezujući akt u pogledu zapošljavanja policajaca srpske nacionalnosti). S obzirom na to članovi Odbora odlučili su od nadležnog državnog tijela zatražiti tumačenje tog dokumenta, u dijelu koji se odnosi na to pitanje.

Predstavnici sindikata i udruga smatraju da unutarnji nadzor MUP-a nije izvršio očekivanu zadaću, budući da nije reagirao na obavijesti o tome da su na poslu zadržane i neke osobe za koje postoje dokazi da su se bavile nedozvoljenim i kažnjivim poslovima. Upozoreno je i na nedosljednu primjenu utvrđenih kriterija pri provođenju racionalizacije (primjerice, pojedinim djelatnicima omogućeno je da biraju između ostanka na radu i mirovine, nekima je ostavljena mogućnost doškoloavanja a drugima nije, itd.). Kako su tijekom preustroja, što je navedeno i u samom Izvješću, počinjene određene nepravilnosti, predstavnik Sindikata državnih službenika i namještenika obavijestio je Odbor da je zatražen inspeksijski nadzor zakonitosti provođenja racionalizacije.

Većina članova Odbora podržala je predloženo Izvješće i provedeni preustroj Policije za koji je ocijenjeno da je bio nužan. Suglasili su se s

mišljenjem da je u tom procesu bilo nepravilnosti, što je razvidno i iz podnesenog Izvješća, te konstatirali da su poduzete mjere za njihovo uklanjanje (povratak na posao određenog broja policajaca, pokretanje stegovnih i drugih postupaka protiv odgovornih osoba koje nisu poštovale propisane kriterije, itd.). U raspravi je, među ostalim, postavljeno pitanje iz kojih razloga je samo 17 posto neraspoređenih policajaca prihvatilo ponudeno zbrinjavanje, te zbog čega njihove udruge isprva nisu htjele sudjelovati u radu Povjerenstva. Na sjednici je istaknuta i činjenica da je za policijske djelatnike koji su ostali bez posla utvrđen prioritet pri zapošljavanju na drugim radnim mjestima, što znači da su u povoljnijem položaju od mnogih radnika otpuštenih u drugim tvrtkama, dio kojih su također hrvatski branitelji.

U raspravi je, također, izneseno i pojedinačno mišljenje da se u preustroj i reformu policije ušlo ishitreno, bez unaprijed pripremljenih mjera kojima bi se posljedice svele na najmanju moguću mjeru. Naglašeno je, također da, s obzirom na dužinu granica Republike Hrvatske, njezin geopolitički položaj i turističku orijentaciju, nije bilo nužno, barem ne u većem broju, otpuštati policajce, nego ih samo prerasporediti.

Nakon provedene rasprave Odbor je sugerirao Hrvatskom saboru da prihvati predloženo Izvješće i zaduži Vladu RH da ga izvijesti o ostvarenju svojih zaključaka od 23. svibnja 2002. koji su sastavni dio tog materijala. Spomenimo i njegov prijedlog zastupnicima da od Vlade zatraže Izvješće o djelatnicima koji su u MUP-u zaposleni u posljednje dvije godine, s naglaskom na njihovu stručnu spremu, te Izvješće o mjerama poduzetim prema odgovornim osobama koje pri provođenju postupka racionalizacije nisu poštivale utvrđene kriterije (po područjima policijskih uprava).

Na njihovu sugestiju Sabor bi trebao zadužiti Vladu i da dostavi Informaciju o strukturi zadržanih policijskih djelatnika, u pogledu njihove stručne spremlje, godina rada i sudionitva u Domovinskom ratu te možebitnih stegovnih ili drugih postupaka koji su prema njima pokrenuti, bez obzira na to je li u međuvremenu nastupila zastara.

Odbor za ratne veterane razmotrio je ovo Izvješće u svojstvu zainte-

resiranog radnog tijela, imajući u vidu da se uglavnom radi o osobama sa statusom hrvatskog branitelja te rješavanju njihovih egzistencijalnih problema, odnosno zapošljavanja (o ovoj problematici Odbor je već raspravljao u tri navrata a dva je izvješća već odbacio kao nepotpuna i neodgovarajuća).

U raspravi o predloženom Izvješću članovi Odbora su izrazili mišljenje da je Povjerenstvo trebalo preispitati cjelokupnu reformu MUP-a, odnosno provjeriti ispunjavaju li zadane kriterije i oni koji su ostali zaposleni, a ne samo neraspoređeni policajci. Po mišljenju tog radnog tijela neki kriteriji nisu prihvatljivi (primjerice, sama prijava za kazneno djelo ne bi smjela biti razlog otpuštanja, već rezultat te prijave, odnosno utvrđeno kazneno djelo).

Posebno je naglašen problem ostanaka u službi policajaca srpske nacionalnosti, iako mnogi od njih ne ispunjavaju utvrđene kriterije. To je naročito prisutno u policijskim upravama Vukovarsko-srijemskoj i Osječko-baranjskoj, a obrazlaže se poštivanjem međunarodnog sporazuma (Erdučki sporazum).

Članovi Odbora su konstatirali da je preustroj MUP-a rezultirao određenim propustima koji su uočeni i počinju se ispravljati (vraćanje na posao onih koji ispunjavaju uvjete, sankcioniranje odgovornih). Neshvatljiv im je, međutim, slab interes neraspoređenih policajaca za dobivanje drugog posla, ali i solidariziranje s onima koji su kazneno osuđeni, krivotvorili svjedodžbe ili koji ne ispunjavaju uvjete iz Zakona o policiji. Budući da nisu provjereni svi navodi iz zaprimljenih predstavlki o nepravilnostima i nezakonitostima prilikom predlaganja rasporeda na radna mjesta, Odbor zaključuje da Izvješće nije potpuno i sugerira zastupnicima da obežuju MUP da u potpunosti obradi sve navode, te izvijesti o mjerama koje su temeljem toga poduzete.

Predstavnik neraspoređenih policajaca, koji je nazočio sjednici, prigovorio je da su u rad Povjerenstva uključeni podobni ljudi, i žalio se na samovolju predstavnika MUP-a u tom tijelu. Upozorio je na to da se ono nije pridržavalo utvrđenih kriterija rada u svim policijskim upravama, te da podacima u Izvješću nisu obuhvaćeni svi pojedinačni slučajevi neraspoređenih policajaca. Zahtijevao je da se iz navedenih razloga Izvješće ne

prihvati, uz napomenu da će neraspoređeni policajci ustrajati u svom prosvjedu sve do ispunjenja njihovih zahtjeva, odnosno povratka na posao u MUP svih koji su nepravedno izbačeni.

Unatoč toj sugestiji Odbor je prihvatio Izvješće o rješavanju problema neraspoređenih policajaca, predloživši Hrvatskom saboru donošenje ranije spomenutog zaključka.

RASPRAVA

Racionalizacija je i reorganizacija

Na plenarnoj sjednici prvi se javio za riječ **Josip Vresk**, zamjenik ministra unutarnjih poslova. Podsjetio je zastupnike da je Vlada osnovala Povjerenstvo za rješavanje problema neraspoređenih policajaca

Reorganizacija MUP-a započela je donošenjem Zakona o policiji, u skladu s ranijim zaključkom Vlade, a racionalizacija je posljedica tog procesa.

temeljem zaključka Hrvatskog sabora te da su u radu tog tijela, a i u izradi ovog Izvješća sudjelovali i predstavnici neraspoređenih policajaca.

U nastavku je napomenuo da je reorganizacija MUP-a započela donošenjem Zakona o policiji, u skladu s ranijim zaključkom Vlade, i da je sama racionalizacija posljedica tog procesa. Naime, na temelju spomenutog Zakona Vlada i MUP donijeli su niz podzakonskih akata koji su sada na snazi (npr. Uredba o unutarnjem ustroju, Pravilnik o unutarnjem redu odnosno sistematizaciji) što je ujedno bio i pravni temelj za utvrđivanje tzv. viška djelatnika u MUP-u. Prije stupanja na snagu taj je pravilnik temeljito proanaliziran u Ministarstvu pravosuđa i nadležnim tijelima Vlade, prije svega Uredu za zakonodavstvo, koji su ga ocijenili zakonitim. Osim toga, ustavnost općih akata MUP-a potvrdio je i Ustavni sud RH.

Prema riječima ministra Vreska sastavni dio spomenutih akata su i tzv. mjerila odnosno kriteriji za (ne)raspoređivanje na radna mjesta ne samo policijskih, nego i državnih

službenika i namještenika u MUP-u. Odmah na početku postupka racionalizacije, koji je logičan nastavak procesa reorganizacije MUP-a, pristupilo se utvrđivanju tih mjerila i na temelju toga izdavana su rješenja o stavljanju na raspolaganje Vladi određenog broja djelatnika. To je - kaže - izazvalo niz pritužbi i žalbi odnosno prigovora neraspoređenih policajaca, većina kojih je trenutno u postupku pred Upravnim sudom RH. Teško je prognozirati kakav će biti ishod tih sporova, budući da se Vlada nema pravo uplitati u rad neovisnog tijela sudbene vlasti. Nema sumnje, međutim, da će Vlada, pa i MUP, poštovati odluke Upravnog suda. S tim u svezi doministar je još spomenuo da je nadležni disciplinski sud MUP-a, reagirajući na pristigle prigovore i pritužbe, izrekao i nekoliko mjera u stegovnom postupku, te da je više rukovoditelja udaljeno s dužnosti, što znači da je otpuštenim djelatnicima osigurana puna pravna zaštita.

Naglasio je, nadalje, da je Ministarstvo pripremlilo i program zbrinjavanja viška djelatnika. Naime, sklopljeni su određeni ugovori s nadležnim tijelima državne vlasti i javnim poduzećima čime je stvorena mogućnost za zapošljavanje, a i prekvalifikaciju bivših policajaca o trošku države. Šteta je samo što odaziv neraspoređenih zaposlenika nije bio veći, kaže Vresk.

Na kraju je spomenuo da se kod raspoređivanja policajaca srpske nacionalnosti, uz navedene kriterije, vodilo računa i o obvezama koje Republika Hrvatska ima prema Erdutskom sporazumu. Riječ je, naime, o međunarodnom ugovoru a svi takvi ugovori koje je potpisala su iznad hrvatskih propisa.

Nakon što su zastupnici saslušali uvodno izlaganje predstavnika predlagatelja, **Đuro Dečak** upoznao ih je sa stajalištima Odbora za ratne veterane, a **Đurđa Adlešić** sa stavovima Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost.

Izvjeshće nije potpuno

Govoreći u ime Kluba zastupnika HSLs-a **Dorica Nikolić (HSLs)** izrazila je žaljenje što ovaj raspravi nije nazočan i ministar unutarnjih poslova Lučin jer je reforma policije i zbrinjavanje viška djelatnika jedan od programskih zadataka koje je preuzela ova koalicijska vlast.

Podsjetila je i na njihovo predizborno obećanje da će promjene u Hrvatskoj provesti u suradnji s građanima, sindikatima i strukovnim udrugama (upravo zato jer se nije radilo na taj način izostao je uspjeh).

Izvjeshće nije potpuno jer ne sadrži podatke o svima koji su ostali bez posla, a nedostaju i podaci o novim djelatnicima koji su u međuvremenu primljeni na rad u Policiju.

Najavila je da će Klub zastupnika HSLs-a podržati ovo Izvjeshće, budući da ga je pripremlilo Povjerenstvo u čijem su sastavu i predstavnici otpuštenih, odnosno neraspoređenih policajaca koji još uvijek prosvjeduju na Trgu sv. Marka, ali samo pod uvjetom da budu prihvaćeni zaključci matičnog Odbora. Drže, naime, da ovo Izvjeshće nije potpuno, odnosno da ne sadrži podatke o svima koji su ostali bez posla, a nedostaju i podaci o novim djelatnicima koji su u međuvremenu primljeni na rad u Policiju.

Haeselesovci smatraju da se ova reforma nije vodila dovoljno ozbiljno, sustavno i odgovorno, o čemu najbolje svjedoči činjenica da je od kolovoza prošle godine bilo lutanja kod provođenja utvrđenih kriterija za raspored službenika. Primjerice, na mjesto stručne osobe u prometnoj policiji, koja je stavljena na raspolaganje, došao je veterinar. Ovdje se ne radi o smanjenju poreza već o reduciranju broja ljudi i moramo paziti da ne napravimo niti jednu pogrešku, upozorava zastupnica (to više što nas ista zadaća sutra čeka u obrani i ponovno u državnoj upravi).

Potaknut njenim primjedbama Josip Vresk je napomenuo da se u Izvjeshću uglavnom govori o rješavanju problema neraspoređenih policajaca, jer je takav zadatak Vlada dobila od Sabora. Napomenuo je da Ustavni sud ne smatra da mjerila za raspoređivanje djelatnika u MUP-u odnosno otpuštanje prekobrojnih nisu u redu, te da se slučaj neraspoređenog policajca o kojem je bilo govora rješava na Upravnom sudu. Ispravljajući navode zastupnice kako je MUP uglavnom radio nestručno ili loše, **Ivan Ninić (SDP)** je izrekao pohvalu na njegov račun, uz obrazloženje da je to jedino ministarstvo koje je reformu odradilo do kraja. Pritom su se, kaže, potkrale i

greške koje smo, dobrim dijelom, ispravili ovim Izvjeshćem. Po njegovom mišljenju ne treba toliko žaliti za nekima koji su ostali neraspoređeni, jer među njima ima i onih koji su krivotvorili svjedodžbe (100). Umjesto toga, treba postaviti pitanje kako to da u MUP, čija je osnovna zadaća da štiti građane, mogu ući oni koji su osumnjičeni ili čak optuženi za kazneno djelo.

S obzirom na tvrdnje da rasprava o postupcima koji su na Upravnom sudu nije uputna, **Đurđa Adlešić** je u ime Kluba zastupnika HSLs-a upitala kakvi se sporovi vode na tom sudu, koliko ih je i može li ova rasprava štetiti tim procesima. Josip Vresk je pojasnio da se radi o upravnim sporovima, budući da je rješenje o stavljanju na raspolaganje upravni akt protiv kojeg je dozvoljena žalba, a nakon toga i upravni spor (po Zakonu o upravnim sporovima). Sabor može o tome raspravljati ali dužni smo poštovati odluku Upravnog suda, što znači da saborska rasprava ne bi mogla utjecati na stajalište neovisne sudbene vlasti.

Niti jedna vlast ne može izbjeći racionalizaciju...

Problem racionalizacije kadrova u policiji "mila je majka" prema onome što nas čeka kada dođe na dnevni red racionalizacija vojske, konstatirao je **Damir Kajin**, glasnogovornik Kluba zastupnika IDS-a. To potvrđuje i činjenica da se Vlada, izgleda, prestrašila tog problema i najvj-

Niti jedna vlast ne može izbjeći racionalizaciju, ali kriteriji moraju biti poštteni i jednaki za sve.

rojatnije će njegovo rješavanje prolongirati za razdoblje nakon izbora. Međutim, nema te Vlade koja bi mogla izbjeći racionalizaciju državne uprave, kaže zastupnik. Naime, i u slučaju promjene vlasti nova vladajuća garnitura morat će se suočiti s činjenicom prekobrojnog osoblja u tijelima državne vlasti, od vojske nadalje. Još uoči izbora 3. siječnja 2000., podsjeća zastupnik, svi smo govorili o potrebi smanjenja troškova tog represivnog aparata i cijele javne potrošnje jer smo znali da je 31 tisuća djelatnika u MUP-u

previše (toliki broj policajaca nemaju ni zemlje s trostruko ili četverostruko više stanovnika od Hrvatske).

... ali kriteriji moraju biti poštteni i jednaki za sve

To nije sporno ni danas, ali kriteriji racionalizacije moraju biti poštteni i jednaki za sve, naglašava Kajin. Po njegovim riječima ova Vladina racionalizacija će se na kraju svesti na "pretakanje iz šupljeg u prazno" jer većina otpuštenih policajaca i dalje ostaje na Proračunu. Unatoč tome ne može se reći da se nije vodilo računa o egzistenciji svakog pojedinog djelatnika, budući da ih je 1264 naknadno raspoređeno na upražnjena mjesta u ustrojstvene jedinice MUP-a, 1120 zaposleno na razminiravanju ili u zaštitarskim tvrtkama, itd. Dakako, u svemu tome bilo je i grešaka i propusta, svjesnog preferiranja, pa i logike nezamjeranja, o čemu svjedoči i podatak da je 45 djelatnika već vraćeno na posao, a vjerojatno će biti vraćeni i oni čije su predstavke djelomično utemeljene (34). Prijeko je potrebno, stoga, u što kraćem roku provjeriti i preostalih 116 navoda iz predstavki neraspoređenih policajaca, poglavito onih koji prosvjeduju na Markovom trgu. Nema sumnje, kaže zastupnik, da svakome tko u državnoj upravi ostane bez posla treba ponuditi neku alternativu, kako se ne bi stvarali dodatni socijalni slučajevi. Usporedbe radi spomenuo je da nitko iz strukture vlasti ne traži radnu alternativu za one koji ostanu bez posla u Prvomajskoj iz Raše, riječkom Torpedu ili splitskoj "Dalmi", iako su mnogi od tih građana također branitelji, a svi su porezni obveznici.

Po mišljenju zastupnika IDS-a u Saboru treba progovoriti i o brojnim predstavkama koje dolaze iz raznih policijskih uprava, prije svega Splitsko-dalmatinske i Karlovačke. Što se, pak, tiče policajaca srpske nacionalnosti njihov ostanak u policiji nalaže Erdutski sporazum, a ti međudržavni ugovori su iznad zakona i treba ih poštivati. Uostalom, amnestiju smo gotovo jednoglasno izglasali još 1996. nakon čega je uslijedila mirna integracija zahvaljujući čemu su izbjegnute ogromne žrtve.

U nekim predstavkama može se pročitati da je pod okriljem protupravne racionalizacije policije izvršena čistka hrvatskih policajaca - branitelja, ili da su čak zadržani oni

koji su pravomoćno ili nepravomoćno osuđeni za kaznena djela, jer su bili podobni i poslušni rukovoditeljima. Sve takve tvrdnje treba ili demantirati ili jasno potvrditi, napominje zastupnik. Ujedno sugerira autorima predstavki da sami, unutar MUP-a, posredstvom ovog Doma, predlože skupinu koja će utvrditi istinitost ili neosnovanost njihovih navoda.

Ova Vladina racionalizacija će se na kraju svesti na "pretakanje iz šupljeg u prazno" jer većina otpuštenih policajaca i dalje ostaje na Proračunu.

Ako krene radikalna racionalizacija državnog sektora nezaposlenost će i dalje rasti, budući da programi samozapošljavanja, barem u zadnjih godinu dana, nisu dali nikakvog efekta, upozorava Kajin. Na kraju je izjavio da ne zavidi ministru Lučinu i njegovoj ekipi koja na tome radi, te da suosjeća s ljudima koji već tri mjeseca štrajkaju na Markovom trgu, pa i gladu, ali da, nažalost, ni jedna vlast ne može pobjeći od ovih racionalizacija. Izrazio je mišljenje da bi tijekom sjednice trebalo progovoriti i o problemu carinika koji su počeli štrajkati u punoj turističkoj sezoni, što bi gospodarstvu moglo pričinuti enormnu štetu.

Polemike o primjeni Erdutskog sporazuma

Vlado Jukić, glasnogovornik Kluba zastupnika HSP-HKDU-a, zamjerio mu je što Erdutski sporazum naziva međudržavnim ugovorom, budući da lokalna srpska zajednica nije bila subjekt međunarodnog prava. Čudi ga da na Kajinovu izjavu nije reagirao kolega Šeks, koji je aktivno sudjelovao u donošenju i potpisivanju, ali i tumačenju tog sporazuma. I predstavnik Vlade - kaže zastupnik - tvrdi da se radi o međudržavnom sporazumu iz kojeg proistječu obveze za hrvatsku državu i da je to dio hrvatskog pravnog sustava. Ako je tome tako, postavlja se pitanje kako to da ta materija nije ugrađena u Zakon o policiji, nego se na odredbe Erdutskog sporazuma pozivamo tek kad su nastupili problemi. Temeljem tog sporazuma, koji je sklopljen nakon Domovinskog rata, određeni

broj policajaca okupacijske vlasti primljen je u hrvatsku policiju, ali su te privremene policijske snage, prema tumačenju MUP-a, očito postale stalne, negoduje zastupnik. To je, kaže, jedna od razloga zbog kojih su zastupnici HSP-a i HKDU-a upozoravali na to da su i dandanas u policiji ljudi koji tamo ne bi trebali biti, to više što ne ispunjavaju ni potrebne kriterije prema Zakonu o policiji (odgovarajuća stručna sprema, radni staž u struci, socijalni kriterij). Unatoč svemu tome, oni su u povlaštenom položaju u odnosu na naše otpuštene policajce, o čemu rječito govore podaci iz Izvješća. Primjerice, u Policijskoj upravi Vukovarsko-srijemskoj od ukupno 1097 policajaca bilo je svega 9 "prekobrojnih" i to redom hrvatski branitelji, od kojih je većina stupila u MUP još 1990. i 1991. godine.

Policajci srpske nacionalnosti koji su sudjelovali u rušenju hrvatske države neopravdano zauzimaju nekoliko stotina radnih mjesta u Policiji, na koja bi mogao biti raspoređen dio otpuštenih policajaca (među njima su većinom hrvatski branitelji s desetak godina staža u MUP-u).

Najavljena reforma i racionalizacija MUP-a dobile su opću političku potporu, pa i HSP-a, podsjeća dalje zastupnik. Kako reče, njegovi stranački kolege su se složili s tim da za njeno provođenje treba utvrditi stroge kriterije, ali spomenuti primjeri govore da se oni nisu poštovali (barem kad je riječ o Vukovarsko-srijemskoj županiji). Upozoravaju na to da kod provođenja racionalizacije nije dovoljno uvažena činjenica da većina djelatnika MUP-a ima status hrvatskog branitelja. Po njihovom mišljenju, policajci srpske nacionalnosti koji su sudjelovali u rušenju hrvatske države i pucali na kolege koji danas prosvjeduju pred Saborom, neopravdano zauzimaju nekoliko stotina radnih mjesta u Policiji. Na ta bi radna mjesta mogao biti raspoređen dio otpuštenih policajaca, među kojima su većinom hrvatski branitelji s desetak godina staža u MUP-u.

Dio predstavki utemeljen; Povjerenstvo opravdalo postojanje

Kako reče, u Klubu zastupnika slažu se s ocjenama da predloženo Izvješće nije potpuno, ali priznaju da ga je Ministarstvo, na zahtjev Sabora, vrlo brzo napravilo, tako da je dobiven uvid u zatečeno stanje. Međutim, s tim stanjem ne možemo biti zadovoljni, pogotovo stoga što rezultati samo dijela obavljenog posla potvrđuju utemeljenost dijela predstavki neraspoređenih policajaca i opravdanost osnivanja povjerenstva koje je predložilo poduzimanje određenih mjera. Indikativno je to, kaže zastupnik, da sami kriteriji koji su navedeni u odluci Vlade omogućavaju rukovoditeljima diskreciono pravo ocjenjivanja je li netko podoban ili ne za rad u policiji. Problem neraspoređenih policajaca nije samo socijalno pitanje, nego prije svega političko pitanje, jer slijedi nastavak procesa profesionalizacije i reforme u Hrvatskoj vojsci, gdje je riječ o puno većim brojkama i problemima. Stoga bi Vlada iz ovoga što se dogodilo u MUP-u trebala izvući pouke i reformu u Hrvatskoj vojsci provesti na kvalitetniji i učinkovitiji način, koji neće dovesti u pitanje nacionalnu sigurnost.

Na kraju je izjavio da njihov Klub prima ovo Izvješće na znanje, uz zaključke koje su predložili Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost i Odbor za ratne veterane.

U svom ponovnom javljanju Damir Kajin je primijetio da se možda krivo izrazio. Pojasnio je da se nadovezao na riječi ministra da Erdutski sporazum ima snagu međunarodnog ugovora, dodavši da taj dokument ima snagu iznad zakona. Ujedno je podsjetio na činjenicu da Ustavni zakon o pravima manjina poznaje načelo proporcionalne zastupljenosti manjinskih predstavnika u tijelima državne vlasti, bilo da se radi o sudskoj vlasti, upravi, policiji, itd.

Potaknut zamjerkom zastupnika Jukića da nije reagirao na Kajinovu pravnu procjenu o značenju Erdutskog sporazuma, navodno stoga što je njegova stranka u koaliciji s nekim sljednicima potpisnika tog ugovora, za riječ se javio **Vladimir Šeks**. Informirao je Jukića da su se na sjednici Gradskog vijeća Vukovara, kojoj je predsjedavala članica HSP-a, tri njihova vijećnika suglasila s time

da vijećnici SDSS-a u Gradskom vijeću i Gradskom poglavarstvu, razmjerno svojoj zastupljenosti, dobiju poziciju zamjenika predsjednika Gradskog vijeća, odnosno dogradonačelnika i jednog člana Poglavarstva. Ne radi se ni o kakvoj koaliciji nego o primjeni članka 18. Ustavnog zakona o pravima manjina, napominje Šeks (stalnim podmetanjima iz HSP-a HDZ-u se želi imputirati da koalira sa četnicima), negodovao je.

Mr.sc. **Ivan Penić (HDZ)** je napomenuo da u točki 5. Erdutskog sporazuma stoji da će prijelazna uprava pomoći u uspostavljanju i obučavanju privremenih policijskih snaga, izgrađivanju profesionalizma u policiji te uspostavljanju povjerenja između svih etničkih zajednica. I u pismu namjere upućenom UN-u Vlada jamči proporcionalnu zastupljenost Srba u policiji i pravosuđu. Nema ništa loše u tome da pripadnici srpske i drugih etničkih zajednica budu proporcionalno zastupljeni i danas, jer je to međunarodni standard, kaže zastupnik. Ti su uvjeti ne samo ispunjeni, nego smo čak u jednom momentu imali nadproporcionalnu zastupljenost Srba u Podunavlju (prilikom preuzimanja u prijelaznu policiju bilo ih je 1.150 da bi se kasnije taj broj smanjio na 500). U to vrijeme to su bili dobri modaliteti da se završi mirna reintegracija u hrvatskom Podunavlju, zaključio je Penić.

Potrebu preustroja argumentira zatečeno stanje

Stjepan Henezi (SDP) podsjetio je na činjenicu da je preustroj MUP-a započeo sredinom 2000. godine, sukladno zaključcima Vlade o potrebi reforme cjelokupne državne uprave. Već sama ta činjenica, kaže zastupnik, demantira tvrdnje koje su taj proces pratile od samog početka, kako se ide u određenu političku čistku. Potrebu preustroja MUP-a argumentira i zatečeno stanje u tom Ministarstvu, prije svega neodgovarajući pravni okvir. Naime, tada važeći Zakon o MUP-u iz 1989. godine drugačije je definirao ovu oblast, jer je donesen u drugačijim okolnostima. Stoga je trebalo uložiti puno napora na zakonodavnom planu da bi se ustrojstvo i način rada državne uprave prilagodili europskim standardima. U tu svrhu donesen je novi Zakon o policiji (stupio je na snagu 1.

siječnja 2001.) s pratećim propisima. Budući da je novom organizacijom MUP-a smanjen broj radnih mjesta, paralelno se radilo i na programu zbrinjavanja za oko 4000 djelatnika

Činjenica da je preustroj MUP-a započeo u skladu sa zaključcima Vlade o potrebi reforme cjelokupne državne uprave, demantira tvrdnje koje su taj proces pratile od samog početka, da se navodno i ide u određenu političku čistku.

za koje se pretpostavljalo da će biti prekobrojni. Naime, preispitivanjem kadrovske strukture došle su na vidjelo interesantne činjenice. Pokazalo se, primjerice, da oko 1.100 djelatnika nije imalo odgovarajuću stručnu spremu, 416 ih je ispunjavalo uvjete za mirovinu, dok se za 850 njih predviđala mogućnost rasporeda kod drugog poslodavca. Ispostavilo se, također, da za oko 2000 ljudi nema mogućnosti rasporeda unutar MUP-a, no u međuvremenu se stanje donekle promijenilo, tako da je trenutno neraspoređeno 900 pripadnika MUP-a.

Premali interes za ponudene mjere zbrinjavanja

Po riječima zastupnika, u programu zbrinjavanja kod drugih poslodavaca osigurano je više od 1000 radnih mjesta, ali je svega 17 posto neraspoređenih policajaca ili

U programu zbrinjavanja viška djelatnika osigurano je više od tisuću radnih mjesta kod drugih poslodavaca, ali je svega 17 posto neraspoređenih policajaca bilo spremno prihvatiti način zbrinjavanja izvan MUP-a.

policijskih službenika bilo spremno prihvatiti način zbrinjavanja izvan MUP-a. Dakako, u ovako opsežnom poslu bile su moguće, a i počinjene su određene nepravilnosti, zbog čega je i formirano ovo Povjerenstvo. Ono je utvrdilo da je povodom provedenog postupka predlaganja zaposlenika na

radna mjesta zaprimljeno 60 predstavi, što je svega 2 promila imali se u vidu da je u MUP-u zaposleno oko 30 tisuća djelatnika. Prema tome, to ne bi trebalo predstavljati problem, pogotovo kada se zna da su na osnovi utemeljenih navoda iz tih predstavi poduzete određene mjere, odnosno da je otpuštenim djelatnicima u potpunosti omogućena zaštita u žalbenom postupku pred tijelima sudbene vlasti

Na Zavodu za zapošljavanje čeka na posao oko 40 tisuća hrvatskih branitelja. Nema razloga da se toj grupaciji pretpostavi grupa branitelja otpuštenih iz MUP-a, to više što su među njima i oni koji se baš nisu ponašali u skladu sa zakonom, a neki su čak krivotvorili svjedodžbe.

i državne uprave. Kako netko može tvrditi da je obespravljen ako mu se nudi alternativno zaposlenje, mogućnost prigovora na dobiveno rješenje, odnosno mogućnost žalbe vezano uz kriterije, do razine Ustavnog suda (tamo je prigovor na neustavnost kriterija odbačen), itd. Izrazivši žaljenje da je određeni broj hrvatskih branitelja u MUP-u ostao bez posla, zastupnik je podsjetio na činjenicu da na Zavodu za zapošljavanje čeka na posao oko 40 tisuća hrvatskih branitelja. Smatra da nema razloga da se toj grupaciji pretpostavi grupa branitelja otpuštenih iz MUP-a, to više što su među njima i oni koji se baš nisu ponašali u skladu sa zakonom, a mnogi su čak krivotvorili svjedodžbe. Na kraju je izjavio da Klub zastupnika SDP-a ne prihvaća prijedlog da se za one koji nose teret disciplinske ili kaznene odgovornosti (400) dade preporuka za pronalaženje posla putem Hrvatskog zavoda za zapošljavanje.

Ispravljajući navode prethodnika, **Ivan Penić** je napomenuo da je zatečeno stanje u MUP-u bilo puno bolje nego danas. Što se, pak, tiče falsificiranja svjedodžbi, takvih pojava ima u svakom vremenu (i ranija vlast se borila protiv toga) ali najčešće isplivaju na površinu u većem opsegu prilikom reorganizacija. Nema sumnje da one koji krivotvore službene dokumente treba kazneno goniti, kaže zastupnik.

Trebalo je ići u cjelovitu reformu državne uprave

Govoreći u ime Kluba zastupnika HSS-a, **Ante Markov** je primijetio da bi ovu raspravu trebao pratiti ministar, budući da se radi o temi od šire važnosti (iako je samo izvješće vezano isključivo uz problem neraspoređenih policajaca, izostavljajući službenike i namještenike). Naime, u vrijeme predizborne kampanje gotovo sve stranke su najavljivale i obećavale preustroj tijela državne uprave radi racionalizacije i veće učinkovitosti. Po mišljenju zastupnika HSS-a trebalo je ići u cjelovitu reformu i preustroj ministarstava i tijela državne uprave, pa bi se polučili daleko bolji rezultati i na planu zbrinjavanja onih koji su ostali bez posla. Neprihvatljivo je, kažu, da se u pojedinim ministarstvima uopće nije započelo s reformom ili su tek na početku, pa se čak događa i da se zapošljavaju novi djelatnici. U svakom slučaju, nije dobro da prvi snose teret reformi oni koji su i najviše dali, kaže Markov, aludirajući pritom na djelatnike MUP-a, većina kojih je prva stala u obranu domovine.

Zakazala unutarnja kontrola

Nema nikakve dvojbe, kaže zastupnik, da je u MUP-u trebalo provesti reformu, posebice temeljem Zakona o policiji. Međutim, smanjenjem ljudstva za gotovo 3,5 tisuće, dijelom policajaca (1800) a dijelom ostalih službenika i namještenika (1700) izvršeno je na način koji je izazvao dosta polemike i unutar samog Ministarstva. Jedan od razloga je i taj što se utvrđeni kriteriji očigledno nisu jednako djelotvorno provodili u svim županijskim ispostavama. Prema navodima u Izvješću dio

Trebalo je ići u reformu cjelokupne državne uprave pa bi se polučili daleko bolji rezultati i na planu zbrinjavanja onih koji su ostali bez posla.

uočenih nepravilnosti je otklonjen. Međutim, po mišljenju haesesovaca, u programu zbrinjavanja trebala su sudjelovati gotovo sva ministarstva i na taj način dati potporu ovom pilot projektu. Drže da je izostala i

aktivnost unutarnje kontrole MUP-a koja je prvenstveno trebala dati odgovore na nepravilnosti koje su se dogodile prilikom nepoštivanja kriterija i dr.

Zbog svega toga valja još jednom naložiti Vladi (to je već obuhvaćeno zaključcima matičnog Odbora) da preispita sve donesene odluke kod kojih postoje određene sumnje, dok bi unutarnja kontrola MUP-a još jednom trebala detaljno proanalizirati svaki slučaj posebno, kako bi se pronašla jednakopravna rješenja za sve neraspoređene policajce. Dakako, pritom valja uvažavati i njihove socijalne prilike, jer ti ljudi imaju obitelji. Jednom riječju, predloženo izvješće treba usvojiti, a posebnim zaključcima potaći Vladu RH da se svi slučajevi o kojima je riječ rješavaju sistematski, cjelovito i pravedno.

Nije točno da je zakazala unutarnja kontrola MUP-a, kaže **Stjepan Henezi**. U Izvješću se navode točni podaci o tome da je Odjel unutarnje kontrole provjerio 171 navod iz zaprimljenih predstavi i temeljem toga predložio pokretanje disciplinskih postupaka smjenu rukovoditelja i druge mjere.

Zašto kriteriji nisu javno obznanjeni?

Vesna Škare-Ožbolt, glasnogovornica Kluba zastupnika DC-a, podsjetila je na to da je od otpuštanja policajaca iz sustava unutarnjih poslova prošlo već 10 mjeseci. Kako reče, još početkom kolovoza prošle godine DC je upozorio Vladu i javnost da su pritom napravljene grube pogreške - od nepotrebnog otpuštanja, preko nedostatka jasnih kriterija za to, do političkog

Ako su kriteriji za otpuštanje 3.985 policajaca utemeljeni i pravedni, zašto nikada nisu javno obznanjeni?

revanšizma. Iako se u Izvješću tvrdi da je u MUP-u bilo previše administrativnog osoblja, među otpuštenima nema nikoga iz administracije, napominje zastupnica. Istodobno Vlada nije ponudila niti jedan argument za ocjenu izrazitog nerazmjera broja policajaca i broja stanovnika na koji se upozorava (npr. usporedbu s drugim europskim zemljama i sl.). Ako su kriteriji za otpuštanje 3.985 policajaca utemeljeni

i pravedni, zašto nikada nisu javno obznanjeni - pita zastupnica. Naime, iz formulacije u Izvješću jasno je da su rukovoditelji otpuštali policajce ili na osnovi osobne procjene ili temeljem usmenih naputaka. Osim toga, navodi se da Povjerenstvo nije obavilo reviziju izdanih rješenja, odnosno svakog konkretnog slučaja otpu-

Pitanje je jesu li u MUP-u stručno prosudili koliko će Hrvatskoj trebati policajaca u idućem razdoblju, napose ima li se u vidu dužina državne granice i činjenica da je svaki drugi građanin vozač.

štenih policajaca, jer drži da bi to bio neefikasan pristup rješavanju problema. Doduše, Vlada je poduzela određene mjere zbog utvrđenih nepravilnosti pri otpuštanju policajaca (na koje ukazuju njihove predstavke), ali sa zakašnjenjem. Zbog pritiska javnosti jedan broj otpuštenih policajaca vraćen je na posao a sada se, opet pod pritiskom, predlaže da se još neki vrate. Stoga se logično nameću pitanja: "Zašto je uopće došlo do otpuštanja i po kojim kriterijima, te jesu li u MUP-u stručno prosudili koliko će Hrvatskoj trebati policajaca u idućem razdoblju, napose ima li se u vidu dužina državne granice te činjenica da je svaki drugi građanin vozač. Budući da Vlada uopće ne obrazlaže računicu o 4 tisuće očekivanog viška zaposlenika, to upućuje na zaključak da se do te brojke došlo političkom odlukom (istovremeno se vjerojatno željelo testirati mogućnosti racionalizacije u Hrvatskoj vojsci) - konstatira zastupnica.

Potaknuta činjenicom da većina otpuštenih policajaca ima status hrvatskog branitelja izrazila je mišljenje da je onima koji nemaju odgovarajuću stručnu spremu trebalo omogućiti doškolovanje (dok su branili zemlju nije bilo važno imati li srednju školu). Dakako, one policajce koji imaju krivotvorene svjedodžbe trebalo je ne samo otpustiti, nego i kazneno goniti jer je krivotvorenje službenih dokumenata krivično djelo (istodobno je trebalo podnijeti kaznenu prijavu i protiv odgovornih osoba). Budući da su među otpuštenima i gotovo svi iz skupine Prvi hrvatski redarstvenik, koji su prvi stali u obranu zemlje, zastupnicu zanima

imaju li svi oni neodgovarajuću stručnu spremu ili krivotvorene svjedodžbe. Čudno je i to, kaže, da su među otpuštenim policajcima na područjima od posebne državne skrbi, posebno u hrvatskom Podunavlju, posebno u Hrvati. Smatra da se više nema smisla pozivati na Erdutski sporazum koji je praktički konzumiran do 15. siječnja 1998.

Obaviti reviziju svakog pojedinog slučaja

U nastavku je podsjetila na to da je Hrvatska jedna od rijetkih zemalja u Europi koje imaju tako dugu državnu granicu (dužu od 3 tisuće km) a približavanjem EU prići ćemo i krugu zemalja Šengenskog sporazuma. Prije ili kasnije naša će granica postati vanjska granica tog kruga i inzistirat će se na njenom čvrstom nadzoru radi sprječavanja međunarodnog organiziranog kriminala. Vlada je jasno

Čudno je da su među otpuštenim policajcima na područjima od posebne državne skrbi, posebno u hrvatskom Podunavlju, samo Hrvati (nema smisla više se pozivati na Erdutski sporazum koji je konzumiran do 15. siječnja 1998.)

priznala da joj po šengenskim kriterijima za te poslove nedostaje oko 3 tisuće policajaca a otpustila ih je gotovo 4 tisuće (time očit nismo uštedjeli novac poreznih obveznika). Teško je razumjeti, kaže zastupnica, da je broj prometnih nesreća u stalnom porastu (a tek nas čeka povratak međunarodnog tranzitnog prometa na naše ceste) kao i broj ilegalnih migracija i slučajevi svakovrsnog kriminala, u uvjetima viška policajaca. Vlada očigledno nije imala stručnih procjena niti jasne argumentacije kod otpuštanja policajaca, pa se može sumnjati i na određenu političku motiviranost tog postupka (ako je otpuštanje obavljeno profesionalno i korektno zašto su smijenjeni pojedini rukovoditelji i pokretani stegovni postupci?). Stoga zastupnici DC-a sugeriraju da se Vladino Povjerenstvo zaduži da obavi reviziju svakog pojedinog slučaja otpuštenog policajca.

Uključivši se u raspravu Josip Vresk je napomenuo da sporne kriterije MUP nije izradio sam (rađeni su u suradnji sa stručnjacima drugih zemalja EU-a) niti je sam procijenio njihovu zakonitost, odnosno ustavnost. Što se, pak, tiče osoba koje su krivotvorile svjedodžbe nema nikakve formalne mogućnosti kaznenog progona, budući da je još prije 2000. godine nastupila zastara.

Vladimir Šeks je informirao zastupnike da je krajem travnja prošle godine MUP poslao pomoćnicima ministra i svim načelnicima policijskih uprava upute o načinu postupanja po Pravilniku o unutarnjem redu. Prema tim uputama svi podaci o djelatnicima koji su primljeni u službu temeljem Erdutskog sporazuma a neće biti raspoređeni na radno mjesto trebali su biti izlistani na listi djelatnika koji nisu predloženi za raspored prema Pravilniku o unutarnjem redu (Ministarstvo će predložiti rješenje njihova radnopravnog statusa).

Prosvjed zbog nepoštivanja kriterija

Ivan Jarnjak (HDZ), glasnogovornik Kluba zastupnika HDZ-a, podsjetio je zastupnike da na Trgu sv. Marka već 93. dan mirno prosvjeduje grupa bivših policajaca, ne protiv reorganizacije i smanjenja broja djelatnika u MUP-u i unutar državne

Već sama činjenica da je Vlada formirala Povjerenstvo za rješavanje problema neraspoređenih policajaca, svjedoči o tome da je kod otpuštanja bilo nepravilnosti i da je ona svjesna toga da je prosvjed bivših policajaca opravdan.

uprave, nego zato što se kod njihova otpuštanja nisu poštivali kriteriji koje je utvrdilo samo Ministarstvo (to je najdulji mirni prosvjed na javnom mjestu u Hrvatskoj). Već sama činjenica da je Vlada formirala Povjerenstvo čije je izvješće danas pred zastupnicima, svjedoči o tome da je kod otpuštanja bilo nepravilnosti i da je ona bila svjesna toga da je prosvjed policajaca opravdan, kaže zastupnik. Kako reče, njegovi

stranački kolege nemaju ništa protiv toga da se izvrši reorganizacija ili poboljša rad državne uprave, ali inzistiraju na tome da se poštuju doneseni kriteriji. Naime, još prilikom donošenja Zakona o policiji zalagali su se za to da se za svakog djelatnika koji zbog racionalizacije ostane bez posla napravi plan socijalnog zbrinjavanja, ali to se, očito, nije dogodilo. Naime, o zbrinjavanju "prekobrojnih" počelo se govoriti tek nakon prvih prosvjeda u policijskim upravama, tako da su u razdoblju od 10. kolovoza do 7. studenoga 2001. sklopljeni sporazumi sa zaštitarskim firmama, itd.

Napomenuo je, među ostalim, da je Zakon o Ministarstvu unutarnjih poslova donijela nova, demokratska vlast, te da se kroz to Ministarstvo doista stvarala Hrvatska vojska. Rat smo mogli dobiti samo zajednički, pa i s onim ljudima koji nisu imali osmogodišnju školu, napominje zastupnik (jedini kriterij je bio hoće li se boriti za hrvatsku državu i jesu li spremni za nju žrtvovati život). Stoga je neshvatljivo da netko tko je nosilac spomenice Domovinskog rata, a proveo je u MUP-u desetak godina, može dobiti otkaz samo zbog toga što nema odgovarajuću stručnu spremu.

Nužna sigurnosna procjena na hrvatskim granicama

U nastavku izlaganja Jarnjak je podsjetio na upozorenje svojih stranačkih kolega, prilikom donošenja Zakona o policiji, da nije napravljena sigurnosna procjena na hrvatskim granicama, na temelju čega bi se utvrdio optimalan broj ljudi koji trebaju čuvati tu granicu. Naime, Hrvatska se ne može uspoređivati s Holandijom, Austrijom i drugim zemljama u okviru Šengenskog sporazuma, budući da ima jednu od najduljih granica u Europi. Prema nekim procjenama za njen nadzor trebat će oko 3 tisuće policajaca, što bi se moglo pokriti viškom djelatnika u MUP-u koji imaju odgovarajuće uvjete. Nije nam nikakva utjeha to što su neki ljudi koji su neprimjenom kriterija počinili greške kod otpuštanja policajaca ili rasporeda na radno mjesto, kažnjeni. Cilj nam je da se isprave nepravde prema neraspoređenim policajcima, a isti cilj imaju i oni koji već tri mjeseca štrajkaju na Trgu sv. Marka. Riješimo taj problem što prije, sukladno

zaključcima odbora, kako bi ti ljudi mogli otići kući svojim obiteljima, apelira zastupnik (Klub zastupnika HDZ-a zalaže se za to da neraspoređeni policajci budu zbrinuti do 15. srpnja).

Neshvatljivo je da netko tko je nosilac spomenice Domovinskog rata, a proveo je u MUP-u desetak godina, može dobiti otkaz samo zbog toga što nema odgovarajuću stručnu spremu.

Potaknuta njegovim riječima **Branka Baletić (SDP)** je konstatala da Program zbrinjavanja postoji (pronađeno je rješenje za 1120 otpuštenih djelatnika), a druga je stvar što je interes za to ispod svakog očekivanja. Ivan Jarnjak je pojasnio da se založio za to da se za neraspoređene policajce (591) pokušaju pronaći rješenja prije nego što odu na Zavod za zapošljavanje, gdje je prijavljeno više od 400 tisuća nezaposlenih.

Nije točno da policajcima koji nisu imali odgovarajuću stručnu spremu nije pružena prilika da se doškoluju, ispravila ga je **Gordana Sobol (SDP)**. Naime, još za vrijeme HDZ-ove vlasti od njih je traženo da u određenom roku završe potrebne škole. Nekima je taj rok i produživan, ali unatoč tome nisu ispunili tu obvezu.

Nije istina da Vlada nije spremna za dogovor da bi se riješio problem neraspoređenih policajaca, kaže Stjepan Henezi. Međutim, problemi se ne mogu rješavati ultimativnim zahtjevima, poput onoga što su ga njihovi predstavnici izrekli na sjednicama odbora ("ili svi ili nitko").

Nitko od nas nije socijalno neosjetljiv, pa ni ja, kaže doministar Vresk. I meni je žao svakoga tko izgubi posao, napose ako je riječ o hrvatskim braniteljima. Treba podsjetiti, međutim, na činjenicu da je postojao program zbrinjavanja viška djelatnika, ali za prihvaćanje ponuđenih mjera bio je zainteresiran tek mali broj neraspoređenih policajaca.

Po njegovim riječima formalni kriteriji za rad u Policiji propisani su Zakonom o policiji i Zakonom o državnim službenicima i namještenicima. U MUP-u postoji dokumentacija o tome da je sa svakim policijskim djelatnikom koji nije imao

srednju školu sklopljen ugovor koji mu je omogućavao da nastavi školovanje na teret budžetskih sredstava. Utvrđeni rokovi su u više navrata prolongirani, ali se nisu poštivali. Napomenuo je, također, da prema odluci Ustavnog suda od prije dvije godine, ministar nikoga ne može poslati u prijevremenu mirovinu ako djelatnik nije s tim suglasan.

Podsjetio je i na činjenicu da je MUP za vrijeme rata bio poluvojno ustrojen, jer je tada to bilo nužno. Danas je to civilna služba i mora se prilagoditi vremenu. Nema sumnje da treba voditi brigu o ljudima za koje neće biti mjesta u novoj organizaciji, ali to nije obveza samo MUP-a, iako je to Ministarstvo napravilo program zbrinjavanja.

MUP je za vrijeme rata bio poluvojno ustrojen, jer je tada to bilo nužno. Danas je to civilna služba i mora se prilagoditi vremenu.

Replicirajući mu, dr.sc. **Anto Kovačević** je konstatalo da je ova Vlada socijalno neosjetljiva prema neraspoređenim policajcima koji štrajkaju na Trgu sv. Marka, jer im do danas nije riješila problem. Je li ministar ikada posjetio te ljude koji već tri mjeseca štrajkaju glađu, braneci svoje dostojanstvo i elementarno ljudsko pravo na rad, pita zastupnik.

Prvi štrajk nekog policajca

Vladimir Šeks (HDZ) je započeo raspravu, i kako je sam rekao ponukan je sudbinom Zvonka Lovrenčića, hrvatskog branitelja i logoraša Manjače, koji se tražeći svoja prava odlučio na štrajk glađu što je bio prvi štrajk nekog policajca. Radi te činjenice izražava duboki stid, rekao je, a upravo je ta činjenica dovela do rasprave u Saboru.

Odgovornost za to, smatra on, snosi ministar unutarnjih poslova Šime Lučin, premijer Račan i cijela Vlada. Naime, podsjetio je, Ministarstvo unutarnjih poslova stavilo je na raspolaganje službenike i namještenike Ministarstva Vladi, dakle samoj sebi u čemu se zapravo krije drugačija istina, da ih šalje na ulicu, rekao je Šeks.

Brojni programi socijalnog zbrinjavanja putem zaštitarskih tvrtki bili su i ostali mrvo slovo na papiru, rekao

je i prigovorio Vladi da je ona prvo trebala provesti raspoređivanje u tim tvrtkama a potom ući u reorganizaciju i reforme.

Ministarstvo unutarnjih poslova stavilo je na raspolaganje službenike i namještenike Ministarstva Vladi, dakle Vlada samoj sebi.

Iz Izvješća kojem prigovara da ne sadrži bitne elemente vidljivo je, kazao je, da su stavljanjem na raspolaganje zahvaćeni mahom hrvatski branitelji koji su bili na najtežim bojištima. Da je primijenjeni kriterij rastezljiv i da je kršen vidi se i po broju stegovnih postupaka primijenjenih nad rukovoditeljima službenicima u Ministarstvu, a veliki broj policajaca ipak je vraćen na posao.

Hrvatskoj Vladi zastupnik Šeks uputio je prigovor da je u policijskim upravama Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije vraćen na posao dio policajaca srpske nacionalnosti, nakon što je skrenuta pozornost međunarodnih čimbenika, na obvezu iz Erdutskog sporazuma o tome da broj policajaca nehrvatske nacionalnosti ne smije biti manji od 700 ili 800, hrvatska Vlada čini korekciju i strogo primjenjuje i stavlja na raspolaganje ili otpušta Hrvate, a vraća na posao policajce srpske nacionalnosti čime Hrvati postaju građani drugoga reda. Za takvo postupanje nema osnove u Sporazumu za područje istočne Slavonije, Baranje niti u pismu namjere a niti u memorandumu.

Ovo izlaganje zastupnika Šeksa potaknulo je više zastupnika i zastupnica da se jave s replikama ili da isprave njegov navod. Prvo je **Milanka Opačić** uzvratila (na prozivku Vladi da je odgovorna) da je ona zapravo pokazala odgovornost već samim time što je uputila ovo Izvješće u kojem daje podatke o otkrivenim nepravilnostima i pokretanju stegovnih postupaka te smjenjivanju određenog broja odgovornih osoba.

Na ovu je repliku odgovorio zastupnik **Vladimir Šeks** uzvrativši da je to Vlada učinila na zahtjev HDZ-a koji je tražio da se provede rasprava i to još prije 70 dana, dakle odmah pošto je saznala za postojanje nepravilnosti u Ministarstvu unutarnjih poslova.

Branka Baletić je u ispravku navoda, a reagirala je na primjedbu

zastupnika Šeksa da nisu poštivani kriteriji, ukazala na podatke iz Splitsko-dalmatinske županije, a govore da je 31 policajac stavljen na raspolaganje nakon što je utvrđeno da 7 policajaca nije imalo potrebno obrazovanje, da su 22 krivotvorila svjedodžbe, a dvoje da se nedolično ponašalo.

Treba pronaći izlaz

Dragica Zgrebec je prigovorila zastupniku na emotivnosti s političkim naglaskom u kojem izostaje, a ne bi trebala, namjera da se pronađe izlaz. Prigovorila mu je da se zauzima samo za policajce branitelje a ne za sve ostale, a misli na stotine tisuća onih koji po okončanju rata nisu našli svoja poduzeća koja su bila privatizirana.

Za ovu raspravu je daleko važnije da se isprave eventualne nepravilnosti a one su već djelomično i ispravljene, dodala je.

U odgovoru na ovu repliku **Vladimir Šeks** je rekao da je za očekivati da u Saboru drži političko izlaganje, a što se emotivnosti tiče ne može biti "prazan i hladan".

Što se tiče drugih hrvatskih branitelja na to pitanje odgovor treba dati hrvatska Vlada koja je izmjenama Zakona o pravima hrvatskih branitelja bitno reducirala njihova brojna prava.

Stvorena je atmosfera sumnje prema onima koji prilaze policajcima koji su u štrajku, da dolaskom prikupljaju političke poene ili da su oni poticatelji prosvjeda koji je djelo desnih snaga, a one ne žele dobro ovoj državi.

U Ispravku navoda za koji se javila, **Mirjana Didović** je prigovorila V. Šeksu da je izjavom da su u reformama uglavnom hrvatski branitelji ostali bez posla, pokazao tipični primjer demagoškog razmišljanja iako su mu poznati kriteriji i razlozi zbog kojih su neki policajci ostali bez posla. Uostalom, pokazatelji se nalaze u ovom Izvješću, rekla je zastupnica, a oni nisu sudjelovanje u Domo-vinskom ratu. Premda je najveći broj zaposlenih osoba u MUP-u kao i u ostalim ministarstvima, upravo hrvatskih branitelja, oni koji su ostali bez posla nemaju potrebnu stručnu

spremu, a pronađeno je da je bilo krivotvorenja svjedodžbi, što kazneno djelo radi kojeg, unatoč činjenici da je netko hrvatski branitelji ne može raditi na poslovima uspostavljanja reda.

Vladimir Šeks je slijedom odredbe u Poslovniku Sabora iskoristio mogućnost iz članka 209. stavak 2. rekavši da zastupnica nije ispravila netočan navod nego je rekla da on istupa demagoški, a zapravo iznosi činjenice.

Na dio izlaganja V. Šeksa u kojem je spomenuo stradanja policajaca na početku rata, repliku je uputila **Jadranka Reihl-Kir (SDP)** prisjećanjem na 2. svibnja 1991. godine kada je u Borovom Selu ubijeno 12 redarstvenika a nije provedena kriminalistička obrada da se ispita tko ih je poslao na četnički nišan.

Vladimir Šeks je odgovorio na ovu repliku izrazivši istinsko žaljenje zbog tragične smrti supruga zastupnice Reihl-Kir, s kojim je i sam kontaktirao. U odgovoru na postavljeno pitanje (ne vidi razlog zašto ga traži od njega) naveo je da je snose tadašnji ministar unutarnjih poslova Boljkovac i njegov zamjenik Manolić.

Dubravka Horvat (SDP) je također uputila repliku na izlaganje V. Šeksa rekavši da se o istom razlogu tj. otpuštanju 13 tisuća radnika iz Đure Đakovića i ostalih tvornica nije raspravljalo, premda među njima ima branitelja, kao i među onima koji se nakon razvojačenja nisu imali kamo vratiti kao što je spomenula zastupnica Zgrebec, prigovorivši kolegi Šeksu da se svrstava među zaštitnike jednog dijela branitelja. Spomenuti radnici iz Đure Đakovića otpušteni su bez otpremnine i bez nekoliko mjesečnih, već zarađenih plaća.

U odgovoru na ovu repliku **Vladimir Šeks** je odbacio primjedbu rekavši da se zauzima za sve branitelje a što se tiče navedenog primjera otpuštanja u tvornici Đuro Đaković, ovo pitanje smatra "pogrešno adresiranim" jer na njega treba odgovoriti potpredsjednik Vlade Slavko Linić.

Ispravljeni su propusti

Posljednju repliku na izlaganje V. Šeksa uputio je **Ivan Ninić (SDP)** na njegovu primjedbu da je provedena "čistka nepodobnih", iznoseći podatak da u Hrvatskoj imamo jednog policajca na 222 građanina, a odnos u drugim državama je znatno drugačiji, pa u Njemačkoj, primjerice, na 316

stanovnika dolazi 1 policajac, a u Norveškoj jedan na čak 577 stanovnika. Većina "podobnih" primani su u MUP nakon 1995. i 1996. godine, a da nisu svi bili branitelji govore saznanja da su značku ovlaštene osobe dobile neke čistačice, konobarice, pjevačice i nogometni treneri. Iako se iz Izvješća vidi da je bilo propusta koji su ispravljani jer je

Primjer nedostatka smisla za socijalni problem posebno je pokazalo Ministarstvo unutarnjih poslova kao i cijela Vlada jer nijedan od njezinih ministara u tom vremenu nije pristupio štrajkašima na Markovom trgu.

154 policajaca vraćeno na posao, za 189 je nađen posao na carini, valja skrenuti pažnju na broj onih koji nemaju školsku spremu, one koji imaju krivotvorene svjedodžbe, koji su izvršili kazneno djelo a nisu provedene sankcije i jedino se čekalo da zastare. Odbacivši mogućnost da je došlo do "čistki", Ninić je rekao da se prije gledalo na podobnost, tj. poslije rata i to u policijskom režimu koji je zapošljavao 31 tisuću policajaca a potreba je u Hrvatskoj za najviše 16 tisuća policajaca.

U odgovoru na repliku Šeks je ustrajao na stajalištu da je čistka počela smjenom vlasti od vrha do dna u MUP-u, a što se tiče lažnih svjedodžbi, a takve postupke osuđuje, napominje da ih je bilo u bivšoj državi, i da je svaku ispravu trebalo kontinuirano provjeravati.

Nastavljeno je s raspravom. **Snježana Biga-Friganović (SDP)** je uputila čestitke Ministarstvu unutarnjih poslova na uspješnoj reformi koju je obavilo, i provelo program zbrinjavanja, a povjerenstvu što je riješilo problem neraspoređenih policajaca.

Međutim, uputila je primjedbu kolegici Šeksu i njegovoj Vladi što nisu uspostavili pravnu državu u kojoj ne bi bilo moguće krivotvoriti svjedodžbe i bagatelno dobivati diplome fakulteta iz čega su policajci samo zaključili da je jednostavnije krivotvoriti nego učiti.

Prije nego što je zastupnik Šeks dobio pravo odgovora na ispravak navoda, pravo na poslovničku primjedbu imao je mr.sc. **Željko**

Glavan koji je prigovorio da je rasprava prešla granicu dobrog ukusa što vrijeđa ovaj problem koji se tiče ljudske egzistencije.

Sada je **Vladimir Šeks** imao mogućnost replicirati i on je rekao da Vlada HDZ-a možda nije stvorila pravnu državu ali jest državu, te naglasio kako on zapravo govori da su neraspoređeni "mahom" hrvatski branitelji, dok je upućivanje čestitki osobna stvar zastupnice Bige.

Opredijelivši se za formu ispravka navoda a ne za repliku jer su "čudne", **Ivo Fabijanić (SDP)** je odgovorio V. Šeksu da postoji zemlja (on je pak rekao da nema takve zemlje) u kojoj su ljudima koji su se borili za domovinu oduzimana prava. To je upravo napravljeno 1990. godine sudionicima II. svjetskog rata kada su im reducirana stečena prava, a i oni su se borili za Hrvatsku, rekao je.

Utemeljeni navodi policajaca

Usljedila je desetminutna rasprava u kojoj je riječ dobila **Jadranka Kosor (HDZ)** i pritom konstatirala da je ovo Izvješće nastalo temeljem Vladine odluke o formiranju povjerenstva i uslijed prosvjeda policajaca na Markovom trgu. Oni su time ostvarili svoja prava jer se i u Izvješću navode činjenice koje govore o tome da je utvrđena utemeljenost njihovih navoda a Ministarstvo poduzelo određene mjere - predložilo pokretanje disciplinskih postupaka protiv 20 policijskih službenika, protiv 11 policijskih službenika poduzet će disciplinske mjere, da je smijenjeno 14 rukovoditelja, da je prestao radni odnos za jednog službenika i da je nastavljena kriminalistička obrada temeljem pet zaprimljenih navoda.

Ustvrdivši kako je teško govoriti o braniteljima izostavljajući emocije, i kako je logična njihova želja da rade u policiji, smatrala je da onima koji nemaju školsku spremu treba biti omogućeno da se doškoluju.

Stvorena je atmosfera sumnje prema onima koji prilaze policajcima koji su u štrajku, da dolaskom prikupljaju političke poene ili da su oni poticatelji prosvjeda koji je djelo desnih snaga, a one ne žele dobro ovoj državi.

Takve komentare smatra neprihvatljivima - rekla je gospođa Kosor, prigovorevši da je o problemu neraspoređenih policajaca trebalo raspravljati još u vrijeme štrajka koji je započeo branitelj Lovrenčić,

poručivši tada da kao dragovoljac, bivši logoraš iz Manjače neće trpjeti da u njegovoj Hrvatskoj imaju veća prava i dobivaju posao oni koji su ga mučili, koji su ubijali njegove kolege, progonili ih i razarali zemlju.

Iz medija je saznala pa traži odgovor na pitanje ima li istine u napisu da je u Policijskoj upravi Vukovarsko-srijemskoj zaposlen čovjek koji je nosio zastavu na čelu razularene skupine četnika koja je slavila po ulicama razorenog Vukovara, te je li istina da je zaposleno još 10 osoba koje su aktivno sudjelovale u agresiji na Republiku Hrvatsku.

Ova rasprava mora polučiti neke zaključke rekla je zastupnica a da je bilo nepravilnosti u procesu preustroja pokazuje i ovo Izvješće. Uz ove konstatacije zanima je i odgovor nadležnih koliko je novih djelatnika primljeno na rad u tijeku ovog preustroja i racionalizacije. Osobno drži da policije nema dovoljno, a to se potvrđuje u čestim pojavama pljački u njezinom dijelu grada (bankomat, banka, pošta).

Slučaj neraspoređenih policajaca treba riješiti do kraja saborske sjednice, zatražila je.

Neravnopravan odnos

Na postavljena pitanja odgovorio je predstavnik predlagatelja zamjenik ministra **Josip Vresk**. Kazao je da on nema podatke da je zaposlena osoba koja je nosila zastavu po razrušenom Vukovaru. Što se tiče zapošljavanja uglavnom se radi o vjezbenicima koji su zaposleni temeljem odluke Vlade, odnosno pitomcima prema kojima MUP ima ugovornu obvezu da ih primi po završetku proces obrazovanja.

Istovremeno se u hrvatsku policiju primaju četnici bez potrebnih stručnih kvalifikacija, i postaju dijelom hrvatske policije, a optuženi su za djelo oružane pobune protiv Republike Hrvatske.

Repliku na izlaganje zastupnice Kosor uputila je **Dubravka Horvat**, na njezine riječi da je nepošten odnos prema neraspoređenim policajcima jer oni imaju djecu, kao da osobe na burzi rada jednako tako nemaju svoje obitelji. Oni za razliku od policajaca nisu dobili mogućnost da se stručno

usavršavaju ili imaju prioritet pri zapošljavanju u zaštitarskim službama i da mogu odbiti posao a da ne snose posljedice.

U odgovoru na ovu repliku **Jadranka Kosor** je izrekla sumnju da je upotrijebila baš riječ "nepošteno", a ako i jest imala je na umu obveze koje proizlaze iz Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata prema kojem oni imaju prednost pri zapošljavanju.

Nakon stanke za ručak nastavljeno je s raspravom u kojoj je prvi sudionik bio dr.sc. **Anto Kovačević (HKDU)** i rekao da već u samom nazivu Izvješća vidi licemjerje zbog činjenice da policajci štrajkaju glađu, i toliko, već tri mjeseca njihov problem nije riješen. Primjer nedostatka smisla za socijalni problem posebno je pokazalo Ministarstvo unutarnjih poslova kao i cijela Vlada jer nijedan od njezinih ministara u tom vremenu nije pristupio štrajkašima na Markovom trgu.

Smatrajući potrebnim pojasnio je i optužio Vladu da je činila sve u nastojanju da ne dostavi na vrijeme dokumentaciju o neraspoređenim policajcima. Navodeći argumente rekao je - u svome zaključku Povjerenstvo Vlade koje se bavilo problemima neraspoređenih policajaca daje nepotpune razloge zbog kojih su štrajkaši napustili Povjerenstvo a oni su to učinili shvativši da je izigran njihov dogovor da će se prvo rješavati status onih koji štrajkaju glađu te zato što nisu htjeli dati legitimitet proizvoljnim odlukama istog tijela. Premda su još istoga dana prosvjednici izrazili želju da nastave s pregovorima Vlada je to odbila tako što nije odgovarala na njihove zahtjeve.

Tada počinje klasična manipulacija - djelatnici MUP-a po nalogu ministra pronalaze lojalne neraspoređene policajce koje imenuje povjerenstvo i pritom unaprijed obećaje da će riješiti njihov status. U tom "priljavom činu" oni glasuju po nalogima Ministarstva a to zaključke povjerenstva čini nevjerođostojnima.

Ni sami razlozi reformi u MUP-u nisu dovoljno jasni, prigovorio je dr. Kovačević, a kao najveći problem ističe kriterije koji su primjenjivani pri otpuštanju policajaca. Koji su primjenjivani Vlada nije do ove rasprave dostavila Saboru na uvid premda je to zatraženo. U slučaju da ne postoji verificirani pravilnik, naglasio je, tada postupak racio-

nalizacije i otkaza u MUP-u predstavljaju nelegalnu radnju državnog vrha i osobno ministra Lučina. Iz toga se može izvesti zaključak da je Vlada dopustila podobnim načelnicima policije da proizvoljno određuju koga će otpustiti a koga neće. Tako je primjerice, u nekim postajama kao kriterij uziman podatak o nečijoj kreditnoj zaduženosti ako je kredit potpisao načelnik postaje ili postoje podaci da nisu otpušteni policajci koji su zaposleni prije 1990. godine što je po zastupniku Kovačeviću jasan dokaz političkog revanšizma vlasti, i to prema onima koji su stvarali Hrvatsku onda i tamo gdje je bilo najteže. Oni su danas na ulici, naglasio je a branili su obitelji današnjih ljudi u vlasti. Istovremeno se u hrvatsku policiju primaju četnici bez potrebnih stručnih kvalifikacija, i postaju dijelom hrvatske policije a optuženi su za djelo oružane pobune protiv Republike Hrvatske i još u razgovorima s kolegama potvrđuju da bi opet napali Hrvatsku kada bi to bilo potrebno. Neraspoređeni hrvatski branitelji čak tvrde da se među njima nalazi ratni zločinac koji je po razorenom Vukovaru nosio zastavu i pjevao zloglasne stihove "Slobodane, šalji nam salate, bit će mesa, klat ćemo Hrvate".

O načinu manipulacije koju provodi Vlada i MUP govori i podatak da zastupnici nemaju uvid u autentično izvješće koje je Vlada usvojila 23. svibnja 2002. godine što smatra zastupnik Kovačević otvara pitanje odgovornosti Vlade.

Policajci - dio opće reforme

Upućujući repliku na prethodno izlaganje **Vladimir Šepčić (SDP)** je potvrdio da nastaje problem kada se pojavi višak službenika, međutim, smatra da se slučaj 491 policajca nije smio pojaviti da se vodilo računa o vjerodostojnosti svjedodžbi radi čega treba pozvati na odgovornost one koji nisu sankcionirali krivotvoritelje svjedodžbi.

Na tvrdnje zastupnika Kovačevića o postojanju dvaju izvješća, **Josip Vresk**, zamjenik ministra policije je radi javnosti rekao - Vlada je uputila Saboru samo jedno izvješće i to ono koje je prošlo sva Vladina radna tijela.

Nezad Stazić (SDP) je rekao da pojava neraspoređenih policajaca spada u dio opće reforme državne uprave jer je postojeća skupa i neracionalna.

Reformom u Ministarstvu unutarnjih poslova nije došlo samo do smjene policajaca nego su između ostalog smanjene ovlasti ministru koje su bile prevelike, ukinuta je poluvojna struktura, uveden adekvatan sustav nadzora, smanjen broj administrativnog osoba i smanjen broj osoba s ovlastima policijskog službenika (prava i značku imalo je i administrativno osobe) a u toku je nastojanje da se poveća razina stručnosti. Pobrojani su kriteriji koji su primjenjivani u ovoj reformi. Oni su još - neadekvatna stručnost, krivotvorenje svjedodžbi, pa se više radi o ispravljanju starih pogrešaka koje se uopće nisu trebale pojaviti.

Zahtjev za racionalizacijom u MUP-u tekao je paralelno s iznalaženjem načina da se zaposle oni koji su višak a to isto nije činjeno za one branitelje koji su se vratili iz rata a njihovih firmi više nije bilo jer su bile privatizirane.

U slučaju zaposlenih s nedovoljnom školom zastupnik reče da za to ima razumijevanja jer se 1991. to pitanje nije postavljalo, ali da je poslije postojalo načina da se njima omogućí završavanje škole, što su neki prihvatili a drugi nisu i stoga sami snose taj dio krivice.

Onima pak, koji su krivotvorili svjedodžbe nije mjesto u policiji nego u zatvoru, rekao je zastupnik Stazić, kao i osobama koje su počinili kazneno djelo iz koristoljublja ili su kažnjeni za prekršajno djelo javnoga reda i mira s obilježjem nasilja.

Zahtjev za racionalizacijom u MUP-u tekao je paralelno s iznalaženjem načina da se zaposle oni koji su višak a to isto nije činjeno za one branitelje koji su se vratili iz rata a njihovih firmi više nije bilo jer su bile privatizirane. Za njih nije postojala mogućnost zbrinjavanja, dodatnog obrazovanja ali jest omogućeno krivotvoriteljima svjedodžbi ili počiniteljima kaznenog djela.

Iako Izvješće daje podatke o učinjenim nepravilnostima radi čijeg je utvrđivanja osnovano Povjerenstvo, napominje da su štrajkaši odbili surađivati. Nakon što su ustanovljene nepravilnosti poduzete su mjere koje se navode u Izvješću, koje podržava i stoga što se njime pokazuje koliko

Ministarstvo ima velik osjećaj odgovornosti kada priznaje postojanje pogrešaka.

”Udarilo” se na hrvatske branitelje

Ivo Lončar (nezavisni) je replicirao na Stazićeve riječi da nepravdu treba ispraviti, ali nije za takvo ispravljanje, rekao je, da se čine nove. To je ”zločin” prema onim pojedincima koji su izbačeni na ulicu iako su odgovarali svim traženjima. U službi su zato ostajali oni koji nisu trebali, naglasio je. O tome ima dokumentaciju, pa, smatra da se može zaključiti da je jedini grijeh izbačenih s posla upravo to što su branili i obranili hrvatsku državu.

Zbog činjenice da je 150 policajaca nakon upozorenja štrajkom vraćeno na posao, treba utvrditi odgovornost nadređenih sve do ministra policije, koji su se trebali ispričati zbog učinjenih propusta, a to nisu učinili.

Ivan Penić (HDZ) je u ispravku navoda zastupnika Stazića rekao kao on svojim izlaganjem želio stvoriti dojam da su otpušteni samo oni policajci koji su prekršili zakon, što nije točno. U policiji rade uglavnom oni koji su završili stručnu školu (svake godine 500 novih). Manji je broj onih koji se ”uvukao u sustav” protiv kojih se, iz istih razloga, u vrijeme dok je bio ministar pokretao disciplinski postupak.

Za raspravu se prijavio **Juraj Njavro, dr.med. (HDZ)** prigovorišći korištenju terminologije ”stavljanje na raspolaganje” a zapravo se radi o otpuštanju.

O ovom Izvješću, rekao je svatko drugi bi mogao steći dojam da nije ni loše jer se teži pozitivnom cilju, što je dobro kada se ne bi primjenjivao samo na hrvatske branitelje. Ta činjenica nadležno Ministarstvo nije brinulo čak ni onda kada su branitelji štrajkali glađu da bi upozorili na neodgovarajući odnos tog istog Ministarstva. Štoviše, u više je zakona ova Vlada ukinula ili umanjila prava braniteljima iz čega se s pravom može zaključiti da je namjerno ili ne, ipak ”udarila” na hrvatske branitelje.

Oni nisu bili višak od 1991. do 1995. godine, prigovorio je zastupnik, a sada to postaju, pa s namjerom da se isprave nepravde pita Vladu - zašto one branitelje za koje je ocijenjeno da nemaju adekvatnu naobrazbu nije uputila na doškolovanje. Zapravo nakon postupaka Vlade nameće se pitanje kako to da ne mogu raditi u policiji a mogu u pravosudnoj policiji, na carini ili na razminiranju.

Zbog činjenice da je 150 policajaca nakon upozorenja štrajkom vraćeno na posao, treba utvrditi odgovornost nadređenih sve do ministra policije, koji su se, smatra, trebali ispričati zbog učinjenih propusta, a to nisu učinili.

Broj policajaca koji imaju pojedine zemlje nije primjenjiv na naše prilike i činjenicu da smo zemlja s najdužom granicom i zemlja koja sustavno radi na sprječavanju krijumčarenja ljudi i droge. Stoga izražava stav da su policajci potrebni i da treba donijeti odluku da one koji nisu počinili kažnjivo djelo budu vraćeni na posao.

Gordana Sobol (SDP) je tražila mogućnost da ispravi navod zastupnika Njavre, odnosno ukaže na to da se u raspravi više puta spominjalo ime Zvonka Lovrenčića čime se zapravo želi istaknuti kako je Vlada nehumana. Istina je da je ovaj branitelj u izjavi za TV priznao da je od početka štrajka znao za sva svoja prava i da će njegov status biti riješen kada mu bude uručeno rješenje iz Zavoda za mirovinsko osiguranje.

Ivan Penić u svojoj je diskusiji zamjerio Vladi na grubom i pre-naglom postupku, rekavši da je u njegovo vrijeme također dolazilo do smanjivanja broja ljudi jer su ocijenili da je sustav prevelik, ali da su vodili računa da otpušteni budu odmah zbrinuti.

To je posao koji se odvija u dužem vremenskom razdoblju, upozorio je Penić, navodeći podatak da je osamdesetih godina smanjen broj policajaca sa 40 tisuća na 30 tisuća a to nije bilo jednostavno učiniti. Uslijedilo je potpisivanje Erdutskog sporazuma i uspostavljanje proporcionalnog sustava.

Činiti usporedbe broja policajaca u drugim državama s našim brojem policajaca svojevrsna je manipulacija, rekao je, upozorivši da imamo dugačku granicu koja mora imati kvalitetan fizički nadzor i radi čega se ne može tvrditi da je brojka od 21 ili 22 tisuće policajaca prevelika. Ako je netko višak to je administrativno

osoblje i oni koji su počinili neko kazneno djelo.

Snježana Biga-Friganović (SDP) osvrnula se na izlaganje gospodina Penića u kojem krivotvorene svjedodžbe drži marginalnim problemom. Smatra da to nikako nije nešto marginalno dodavši kako one koji su krivotvorili svjedodžbe ova država ne mora zbrinjavati.

U izvješću stoji da su svjedodžbe krivotvorene, ali ljudi tvrde suprotno, odgovorio je **Ivan Penić (HDZ)**. Naglasio je da ako je lažnih svjedodžba bilo i sto to je marginalno u odnosu na 4000 otpuštenih policajaca.

Za riječ se javio zamjenik ministra unutarnjih poslova **Josip Vresk**. Napomenuo je da nije naišao ni na jednu kaznenu prijavu podnesenu zbog sastavljanja lažne isprave ili njeno stavljanje u promet.

Je li naknada za nezaposlene previsoka?

Ovo je vjerojatno prvi dokument ovakvog sadržaja o kojem se raspravlja u Hrvatskom saboru, rekla je **Dubravka Horvat (SDP)**. Smatra dilemom to što neraspoređeni policajci nisu prihvatili prekvalifikaciju i zapošljavanje u zaštitarskim firmama. Drži da razlog tome nije to što bi radili za 2 ili 2,5 tisuće kuna nego što je očito previsoka naknada na Zavodu za

Zašto nitko nije nikada zatražio ovakvu raspravu glede neraspoređenih radnika iz tvrtki koje su također u državnom vlasništvu, jer za razliku od tih ljudi neraspoređeni policajci dobili su otpremnine.

zapošljavanje. Postavila je pitanje zašto nitko nije nikada zatražio ovakvu raspravu glede neraspoređenih radnika iz tvrtki koje su također u državnom vlasništvu. Za razliku od tih ljudi, kaže, neraspoređeni policajci dobili su otpremnine. Mišljenja je da na to nisu svi imali pravo s obzirom na utvrđene krivotvorene dokumente o stručnoj spremi. Da se to utvrdilo za spomenute radnike oni bi sigurno dobili otkaz bez ikakvih otpremnina i prava na naknadu na Zavodu za zapo-

šljanje, zaključila je zastupnica. Što se tiče prekvalifikacije onih policajaca koji su činili kaznena djela, upitala je, jesu li oni dostojni obavljati poslove u carinskoj upravi i pravosudnoj policiji. Najbitnijim pitanjem drži, što je sa svim drugima nezaposlenim građanima u ovoj zemlji, što je s braniteljima koji nisu našli svoje tvrtke po povratku s bojišnice? Smatra da se na ovakvim temama ne bi trebali skupljati politički poeni, jer problemi su mnogo kompleksniji upravo zbog 400 tisuća nezaposlenih. Potrebno je, kaže, gđa Horvat, ustanoviti sve propuste kao što su zastare u stegovnim postupcima te ih adekvatno sankcionirati.

Ivan Ninić (SDP) je istaknuo kako prihvaća ovo Izvješće te drži dobrim to što je osnovano Povjerenstvo koje je polučilo dobre rezultate. Glavnim problemom zbog čega je Izvješće izazvalo ovakvu polemiku drži to što su 393 neraspoređena počinili kaznena djela krivotvorenja svjedodžbe. Smatra da takvim ljudima nije mjesto u MUP-u. Zaključio je na kraju izlaganja da je Izvješće rezultat stručne analize te se nada korektnom izvršenju posla ispravljanjem nepravdi.

Za repliku se javio **Ivan Penić**. Napomenuo je da u Borovu, Vupiku, Belju i Đuri Đakoviću nisu izvršene privatizacije, a izgubljena su mnoga radna mjesta.

Zbog tako uspješne privatizacije izgubljeno je 600 tisuća radnih mjesta, rekao je **Ivan Ninić**, dodavši kako će o tome sud donijeti javnost.

Repliku je imao **Juraj Njavro (HDZ)**. Naglasio je da gospodin Ninić ide linijom koalicijskih partnera koji su obećavali 200 tisuća radnih mjesta kada govori o 600 tisuća nezaposlenih. Ukazao je potom na to da je Povjerenstvo osnovano 15 dana nakon što su policajci počeli prosvjed jer se mislilo da će odustati.

Ja sam govorio o 600 tisuća izgubljenih radnih mjesta zbog "uspješnosti" pretvorbe i privatizacije, odgovorio je **Ivan Ninić**.

Na posao se sve više vraćaju stari kadrovi

Uvijek sam za to da se nepravda ispravi, ali ako se ona ispravlja drugom nepravdom, onda je to zločin, smatra **Ivo Lončar (nezavisni)**. Istaknuo je da ga nitko ne može razuvjeriti kako se tu ne radi o

revanšizmu, jer, kaže, nije riječ o neraspoređenim policajcima, nego o policajcima koji su na jedan bezočan način izbačeni sa svojih radnih mjesta. Upitao je, je li netko zbog toga

Jedini grijeh tih otpuštenih i izbačenih policajaca je to što su branili i obranili Hrvatsku.

odgovarao, jer to je zločin. Je li slučajno, kaže dalje, da je gro tih ljudi došao u policiju nakon 1990. godine, dok s druge strane na mjestima njihovih šefova imamo agronome, veterinare i profesore matematike. Drži kako se tu ponovno uvodi moralno-politička podobnost koja bi morala pripadati prošlosti. Jedini grijeh, kaže gospodin Lončar; tih otpuštenih i izbačenih policajaca je to što su branili i obranili Hrvatsku. Zaključio je da se na posao sve više vraćaju stari kadrovi, stari drugovi milicionari, udbaši i kosovci, odnosno oni koji su ispekli zanat lomeći rebra.

Mladen Godek (HSL) se replikom osvrnuo na izlaganje gospodina Lončara. Rekao je da gospodin Lončar smije govoriti sve što želi u Hrvatskom saboru jer je to njegovo pravo, ali da bi trebao malo stišati temperament. Što se tiče nepravdi, rekao je kako ne sumnja da one postoje ali ima ih u svim sistemima od kada je ljudskog društva. Organizirano društvo i pravna država omogućuje pojedincu da nepravde ispravi, zaključio je zastupnik.

Gospodine Godek, ja sam rekao: "tko je odgovoran za 154 čovjeka koji su izbačeni s posla", jer ako su izbačeni i vraćeni, netko mora za to odgovarati, naglasio je **Ivo Lončar (nezavisni)**.

Prošlo je otprilike 3 mjeseca od kako skupina otpuštenih i istjeranih hrvatskih branitelja iz hrvatske policije prosvjeduje pred ulazom u Vladu, istaknuo je **Drago Krpina (HDZ)**. Upitao je što se događa u glavama tih naših branitelja i policajaca koji danas slušaju ovu raspravu u Hrvatskom saboru i hladnokrvne poruke kao, ako vam nije pravo imate sudove pa se žalite. Napomenuo je kako se 1990. godine pozivalo te mladiće da se uključe u hrvatsku policiju i da stanu među prvima u ruce hrvatske oružane sile. Mnogi od njih, kaže, našli su se 12 godina poslije među 4 tisuće otpuštenih policajaca. Naglasio je da mu je teško tim ljudima danas

pogledati u oči jer osjeća dio odgovornosti zbog toga što im se desilo. Osvrnuo se na iznesene razloge ovih otpuštanja te upitao je li naša policija danas profesionalnija i učinkovitija? Smatra da se tu radilo samo o promjeni strukture te utjerivanja straha među ljudima ukoliko ne budu lojalni. Zanimljiv mu je i članak 80. Zakona o policiji koji govori o nedostojnosti obavljanja policijskog posla osoba koje su pravomoćno optužene za kazneno djelo.

Među ljudima koji su otpušteni o tome nema ni govora, mada tako stoji u nekim obrazloženjima, konstatirao je zastupnik. Najtužnijim od svega drži to što se pokušava branitelje suprotstaviti braniteljima, time što se kaže da je ukupno 40 tisuća nezaposlenih branitelja te što se stoga otpušteni policajci imaju buniti. To je nešto najnečasnije što se pokušalo, zaključio je gospodin Krpina. Na kraju izlaganja je podržao zahtjev da Sabor donese zaključak kojim bi se u sustav MUP-a vratili svi policijski službenici koji nemaju zakonskih zapreka za to.

Ja sam jedino siguran gospodine Krpina da za vrijeme vladavine HDZ-a ni jedna grupacija ne bi mogla prosvjedovati na Markovom trgu, jer do njega ne bi mogla ni doći, dodao je **Mladen Godek**.

Govorite notorne neistine, jer na Trgu svetog Marka se u vrijeme vlasti HDZ-a itekako prosvjedovalo, odgovorio je **Drago Krpina**, te istaknuo kako za ovakve prosvjede tada nije bilo razloga.

Dva naša najveća problema su nezaposlenost i nefunkcioniranje pravne države, smatra **Željko Glavan (HSL)**. Rekao je dalje kako problem nisu samo otpušteni policajci, nego svaki čovjek koji ostane bez posla mora biti briga ovog društva i Sabora. Ispričao se potom svim policajcima koji su otpušteni, pa onda vraćeni na posao, jer, kaže, nije sramota grijeh priznati ali je sramota ponavljati ga i ništa ne ispravljanje. Istaknuo je da se nelagodno osjeća kada prolazi Markovim trgom i gleda ljude koji prosvjeduju. Netko to mora riješiti, konstatirao je. Smatra da princip mora biti ne otpuštanje zaposlenih, nego zapošljavanje nezaposlenih dodavši dalje kako 4 tisuće otpuštenih policajaca ne predstavlja uštedu u Proračunu. Početak funkcioniranja pravne države vidi u tome da svaki čovjek na svaku svoju pritužbu dobije

rješenje makar ono bilo i negativno. Zaključio je kako se mora ići naprijed, a ne osvrtni se što je bilo za vrijeme HDZ-a ili, kako je rekao, "komunjara" te zaposliti te ljude.

Moralno-politička podobnost pripada prošlim vremenima

Teško je govoriti o ovom Izvješću i teško je prihvatiti konstatacije da smo socijalno neosjetljivi, budući da o ovome hladno raspravljamo, rekla je **Sonja Borovčak (SDP)**. To što pred sobom imamo jedno ovakvo Izvješće, nastavila je, dokaz je da su Ministarstvo unutarnjih poslova i Vlada svjesni da je određenih propusta bilo. Sigurna je stoga da će oni koji su propuste činili za njih i odgovarati. Nije se složila s konstatacijom da se tu ustvari radilo o moralno-političkoj podobnosti, jer to, kaže, pripada nekim prošlim vremenima. Podržala je Izvješće ne složivši se s onima koji govore kako Povjerenstvo nije u redu radilo te da se Izvješće mora odbaciti. Za svaku policijsku upravu imamo konkretna imena i vidimo što se događalo, konstatala je zastupnica. Izvješće drži jednim dobrim primjerom kako bi se i ubuduće trebalo voditi više računa o aktima koje Hrvatski sabor donese.

Brojevi su u ovoj priči najmanje važni, jer taman da je otpušten i jedan policajac on je čovjek sa svojim planovima, željama, obitelji, kreditima, prošlošću i zaslugama.

Mr. sc. **Miroslav Rožić (HSP)** je naglasio da su brojevi u ovoj priči najmanje važni, jer taman da je otpušten i jedan policajac on je čovjek sa svojim planovima, željama, obitelji, kreditima, prošlošću i zaslugama. Svakome pojedinačno posve je nevažno koliko je ljudi otpušteno, zaključio je zastupnik.

Teško je govoriti o brojkama i svakom tko ostane bez posla je teško bez obzira je li to opravdano ili ne, odgovorila je **Sonja Borovčak**. Drži da se država mora pobrinuti za sve uz sankcioniranje eventualnih kaznenih djela.

Sigurno se svi slažemo u konstataciji da je nemjerljiva uloga svih pripadnika MUP-a u obrani domovine

protiv srbijanske agresije, rekao je **Želimir Janjić (SDP)**. Ti ljudi, dodao je, tada nisu razmišljali da će na taj način riješiti svoj problem zaposlenja. Istaknuo je kako Ministarstvo unutarnjih poslova nakon 1992. godine bilo vrlo korektno prema svim našim braniteljima budući da nije gledalo na stručnu spremu i svatko je dobrodošao. Pet godina nakon rata, nastavio je gospodin Janjić, raspravljano je o potrebi racionalizacije u Ministarstvu unutarnjih poslova, te smo se složili da do toga svakako treba doći. Ministar je svojevremeno govorio da nitko neće "ostati na ulici", već da će jedan dio policajaca biti raspoređen u carinu, neki u tvrtkama za razminiranje, zaštitarskim tvrtkama, pravosudnoj policiji i dr. Smatra dalje da ukoliko je netko bio nepravredno otpušten iz policije, budući da je ispunjavao sve uvjete, imao je pravo odbiti alternativno radno mjesto.

Ukazao je potom na to da je Ministarstvo unutarnjih poslova, svjesno činjenice da je bilo stanovitih nepravilnosti, osnovalo Povjerenstvo da ih ispita. Nepravilnosti su, kaže, utvrđene te je pokrenuto 20 disciplinskih postupaka i smijenjeno je 14 rukovoditelja. Nepravde je bilo, ali bilo je i pokušaja da se one isprave, zaključio je zastupnik. Što se olakotnih okolnosti spram branitelja tiče, mišljenja je da njih ne može biti ukoliko je utvrđeno da su počinili kaznena djela. Na kraju je iskazao stav da bi iskustva programa zbrinjavanja neraspoređenih policajaca mogla biti vrlo dragocjena u pristupanju istom problemu u MORH-u.

Vlado Jukić (HSP) osvrnuo se na izlaganje gospodina Šeksa u kojem spominje vijećnike HSP-a u Vukovaru. Pojasnio je kako HSP s time nema ništa nego je sve što se dešavalo u Vukovaru rezultat dogovora SDS-a i HDZ-a. Potom je govorio o podnesenom Izvješću naglasivši kako još ima vremena da Vlada dodatnim naporima riješi problem neraspoređenih policajaca i na pravedan način izbjegne prigovore da je racionalizacija završila čistkom branitelja i političkom podobnosti što nikako ne bi bilo prihvatljivo s gledišta pravne države, poglavito zato što se slični postupak očekuje u Hrvatskoj vojsci. Ukazao je i na to da su pojedini zastupnici isticali negativne karakteristike policajaca, rekavši kako nitko nije našao shodno da spomene jesu li oni koji su pucali

na te policajce tijekom Domovinskog rata bili podobni, a danas primaju plaću u toj istoj policiji. Smatra da većina policajaca ispunjava minimum kriterija za ostanak u policiji, a pitanje je, kaže, ima li tu mjesta za one koji su pucali na svoje policajce i svoju državu. Dodao je da Izvješće prima na znanje i očekuje da neće biti razloga u sumnjanje u to da je kriterij političke podobnosti bio primjenjivan u slučaju otpuštenih policajaca.

Netočno je da su odluku ili zaključak Gradskog vijeća Vukovara donijeli vijećnici HDZ-a i SDS-a, jer ne lažu zapisnici, odgovorio je **Vladimir Šeks**.

U Klubu SDP-a držimo da je reforma odnosno preustroj Ministarstva unutarnjih poslova realna, neizbježna i nužna potreba, rekao je u ime Kluba **Stjepan Henezi (SDP)**. Napomenuo je kako njegov Klub inzistira na dosljednoj primjeni utvrđenih kriterija, na dosljednom poštivanju novog unutarnjeg ustroja MUP-a i na dosljednoj primjeni programa zbrinjavanja zaposlenih. Dodao je da prihvaća ovo Izvješće kao i zaključke Vlade. Međutim, izrazio je žaljenje zbog toga što jedan broj neraspoređenih policajaca ne prihvaća sudjelovanje u radu Povjerenstva. Naglasio je dalje da Klub zastupnika SDP-a ne može prihvatiti politiziranje glade političkih čistki, progona hrvatskih branitelja i uopće političkih obračuna jer, kaže, Izvješće govori nešto sasvim drugo. Zaključio je da se tu radi o sasvim jasnom problemu, postavljenom cilju i putu dolaska do tog cilja.

Provodili ste i provodite čistke unutar hrvatske policije, uklanjate sve one koji drugačije misle od vas i predstavljaju potencijalnu opasnost.

Na slučaj gospodina Stjepana Kavurića ukazao je **Branimir Glavaš**. Rekao je da je on "najuren" iz hrvatske policije pod optužbama da je krivotvorio isprave i da je osuđen za kaznena djela. Protiv njega nikada nije podignuta optužnica koja ima pravnu snagu niti je izrečena pravomoćna osuđujuća presuda te se radi o policajcu koji je završio policijsku školu, istaknuo je zastupnik. Smatra da ovaj podatak jasno govori

o tome koliko je Izvješće vjerodostojno i potvrđuje da se tu radi o klasičnim političkim čistkama. Provodili ste i provodite čistke unutar hrvatske policije, uklanjate sve one koji drugačije misle od vas i predstavljaju potencijalnu opasnost, zaključio je gospodin Glavaš, pojasnivši kako zbog toga Klub zastupnika HDZ-a traži da se Izvješće Vlade odbije.

Gospodin Glavaš je temeljem jednog navoda generalizirao stvar i donio zaključak koji ne stoji, odgovorio je **Stjepan Henezi**.

Netočni navod ispravila je i **Gordana Sobol (SDP)** rekavši kako je sve netočno što je rekao gospodin Glavaš, posebno to da Vlada i MUP rade pod firmom racionalizacije čiste.

Probleme moramo zajednički riješiti

Kada postoji zastara kaznenog progona nisu niti podnesene kaznene prijave, pojasnio je zamjenik ministra unutarnjih poslova **Josip Vresk**, dodavši kako stoga u navednom slučaju ne postoji evidencija kazne-

nog postupka. Naglasio je kako nije dvojbeno da je početak organizirane obrane stvaralo Ministarstvo unutarnjih poslova, a nedvojbeno je i to da je bilo propusta prilikom otpuštanja policajaca koji su sankcionirani. Zaključio je da se stvoreni problemi moraju zajednički riješiti, a ni Vlada ni MUP od toga ne bježi.

Opet javno iznosite slučaj gospodina Stjepana Kaurića, koji nikada nije krivotvorio nikakvu ispravu, niti je protiv njega vođen kazneni postupak, rekao je **Branimir Glavaš**.

Ne mogu Vam ovako reći za koje djelo je optužen gospodin Kaurić, ali to nije krivotvorenje isprava, odgovorio je zamjenik ministra **Josip Vresk**.

Zastupnici su potom prešli na glasovanje te većinom glasova prihvatili zaključke sukladno prijedlogu klubova zastupnika SDP-a, HSLŠ-a te HNS-a, PGS-a i SBHS-a. U njima stoji da se prihvaća Izvješće Vlade RH o rješavanju problema neraspoređenih policajaca, da Vlada izvesti Hrvatski sabor o ostvarenju zaključaka od 23. svibnja 2002. godine, da Vlada putem

MUP-a obradi sve eventualne nepravilnosti, te da Vlada dostavi Saboru informacije o strukturi zaposlenih policijskih službenika glede stručne sprema, godina rada i sudjelovanja u Domovinskom ratu.

Što se tiče prijedloga zaključaka Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost, Odbor je od glasovanja odustao budući da su oni sadržani u prije navedenim zaključcima. Zaključak koji je predložio Odbor za ratne veterane nije prihvaćen jer nije dobio potrebnu većinu glasova (28 "za" i 62 "suzdržana"). Istu sudbinu (24 "za" i 1 "protiv" i 65 "suzdržanih") doživio je i prijedlog zaključaka Kluba zastupnika HDZ-a kojim bi se odbilo ovo Izvješće Vlade, Vlada bi se obvezala da do 1. rujna ove godine zbrine otpuštene policajce te bi u roku od tri mjeseca Vlada bila zadužena dostaviti Izvješće o zaposlenicima MUP-a koji su tamo dobili posao u zadnje dvije godine, s naglaskom na njihovu stručnu spremu i poslove koje obavljaju.

M.Ko; M.P; M.S.

PRIJEDLOG ODLUKE O OSNIVANJU ISTRAŽNOG POVJERENSTVA ZA ISPITIVANJE ZAKONITOSTI RADA DRŽAVNIH TIJELA U SVEZI S DAVANJEM (USTUPANJEM) ARHIVSKE GRAĐE (TRANSKRIPATA) TUŽITELJSTVU HAŠKOG TRIBUNALA U DEN HAAGU

Legalnost odluka o predaji arhivske građe

Klub zastupnika HDZ-a, odnosno dvadeset njegovih potpisnika, Hrvatskom je saboru podnijelo Prijedlog za osnivanje Istražnog povjerenstva za ispitivanje zakonitosti rada državnih tijela u svezi s davanjem arhivske građe (transkripata) Tužiteljstvu Haaškog tribunala u Den Haagu. Ocjena je Kluba da je nužno imenovati Povjerenstvo u svrhu utvrđivanja zakonitosti dostavljanja zapisnika iz Ureda Predsjednika u Ured tužiteljice u haaški Tribunal. O Prijedlogu Kluba zastupnika HDZ-a glasovat će se naknadno.

O PRIJEDLOGU

Obrazlažući Prijedlog predlagatelj navodi kako se već duže vrijeme u hrvatskoj javnosti vodi putem medija žestoka rasprava o legalnosti odluka pojedinih državnih organa od Ureda Predsjednika države, Vlade RH i drugih institucija u svezi bezuvjetne predaje arhivske građe iz Ureda Predsjednika RH i drugih državnih institucija Haaškom tužiteljstvu u Den Haagu. Unatoč upozorenjima i

Kluba zastupnika HDZ-a na odredbe u Zakonu o zaštiti tajnosti podataka i Zakonu o arhivskom gradivu i arhivima koji jasno reguliraju tko, kada i kako može disponirati s Arhivskom gradom, koja je od nacionalnog interesa za RH i nosi oznaku tajnosti, ista se našla u haaškoj sudnici, što je potvrdio i zastupnik Milan Kovač svjedočeći 13. i 14. svibnja ove godine u Haagu na strani obrane u predmetu Naletilić, Martinović. Naime, na poziv obrane

Mladena Naletilića, protiv kojeg se pred Haaškim tribunalom u Den Haagu vodi kazneni postupak, gospodin Milan Kovač pojavio se kao svjedok 13. svibnja 2002. godine, a na opće okolnosti optužnice. Optužnica je komponirana od činjeničnog konteksta, Općih postavka optužnice i optužbe. U činjeničnom kontekstu i općim postavkama optužnice navodi se da je 1992. i 1993. na području Republike BiH trajalo stanje međunarodnog oružanog sukoba i djelomične okupacije jer je u sukobu između Muslimana i Hrvata u BiH, HV zajedno sa HVO-om bila u oružanom sukobu sa Oružanim snagama Vlade BiH do veljače 1994., te da je Vlada RH šaljući jedinice hrvatske vojske u tu susjednu zemlju tako aktivno participirala u sukobu.

Optužba, pak, tvrdi da su Predsjednik RH Dr. Franjo Tuđman i Republika Hrvatska uputila svoje snage u BiH i nadzirala vojne operacije s namjerom zauzimanja teritorija Republike BiH radi uključivanja u Herceg Bosnu kojom su dominirali Hrvati sa daljnjim priključenjem Republici Hrvatskoj. Tijekom svjedočenja pred raspravnim vijećem gospodin Kovač je saznao da su zapisnici iz Ureda Predsjednika Dr. Franje Tuđmana, a koji navodno sadrže zabilježene razgovore i sastanke vođene u Uredu Predsjednika dostavljeni u Tužiteljstvo u Den Haagu. Autentičnost zapisnika gospodin Kovač nije mogao potvrditi, ali je u raspravi čuo od zastupnika optužbe da su zapisnici dostavljeni Uredu Tužiteljice Tribunala od gospodina Stjepana Mesića osobno, Predsjednika Republike Hrvatske i gospodina Gorana Granića kao potpredsjednika Vlade RH.

Klub, međutim, podsjeća na članak 20. Zakona o arhivskom gradivu i arhivima (donesen je u rujnu 1997.) po kojem je javno arhivsko gradivo pravilu dostupno za korištenje 30 godina nakon nastanka, a prije isteka tog roka, ako je od nastanka namijenjeno javnosti ili ako to odobri stvaratelj. Arhivsko i registraturno gradivo koje sadrži podatke što se odnose na obranu, međunarodne odnose i na poslove nacionalne sigurnosti, uključujući one za održavanje reda i mira, te na gospodarske interese države, a čijim bi objavljivanjem nastupile štetne posljedice za nacionalnu sigurnost ili nacionalni interes RH, dostupno je za korištenje po isteku od 50 godina od njegova

nastanka, ako posebnim propisom nije drukčije određeno.

U prosincu 1999. Vlada RH donijela je Odluku o načinu i postupku kojim će se izvršiti odabir i izdavanje zapisa ili dokumenata koji su nastali djelovanjem dr. Franje Tuđmana, a temeljem članka 30. Zakona o Vladi RH u svezi sa člankom 14. Zakona o arhivskom gradivu i arhivima koji je donijela u siječnju prošle godine i Odluku o preuzimanju i korištenju dokumentacije nastale djelovanjem dr. Franje Tuđmana, kao predsjednika Republike Hrvatske.

Već duže vrijeme u hrvatskoj se javnosti vodi žestoka rasprava o legalnosti odluka pojedinih državnih organa u svezi s bezuvjetnom predajom arhivske građe iz Ureda Predsjednika RH i drugih državnih institucija Sudu u Den Haagu.

Citiranjem odlukom zapisi i dokumenti koji su nastali djelovanjem dr. Franje Tuđmana kao predsjednika Republike Hrvatske, preuzet će Hrvatski državni arhiv sukladno odredbama Zakona o arhivskom gradivu i arhivima. Autentičnost zapisa i dokumenata Vlada RH neće provjeravati.

Prema postojećoj regulativi zaključuje se da su zapisnici iz Ureda Predsjednika RH proslijeđeni u ured Tužiteljice Tribunala u 2001. godini po samostalnoj odluci predsjednika Stjepana Mesića, kaže se dalje u obrazloženju Prijedloga odluke. U Klubu zatim ističu kako znaju da su zapisnici iz Ureda Predsjednika arhivsko gradivo opisano u članku 20. stavak 3. Zakona, a prema Odluci Vlade iz prosinca 1999. godine zapisnici su od državnog značaja. Klub također ima saznanja da su zapisnici, odnosno trake na kojima su zabilježeni razgovori ovjereni pečatom državne tajne. Ono što Klub ne zna jeste: jesu li oni proslijeđeni sukladno Zakonu u za to predviđenoj proceduri u Ured Tužiteljice u Den Haagu; jesu li zapisnici bili dostavljeni u Hrvatski državni arhiv, i je li sukladno članku 21. stavku 3. Zakona sačinjen primopredajni zapisnik u kojem su navedeni rokovi dostupnosti te jesu li oni autentični.

Gospodin Kovač, kaže se u nastavku, saznao je, a i osobno mu je predložen dokument porijeklom iz Hrvatskoga državnog arhiva (označeno je da se radi o vojnoj tajni), a radi se o dokumentu HVO, dakle dokumentu iz druge države.

Klub stoga ocjenjuje da je nužno imenovati Povjerenstvo u svrhu utvrđivanja zakonitosti dostavljanja zapisnika iz Ureda Predsjednika u ured Tužiteljice u Tribunalu, a napose utvrditi jesu li zapisnici autentični. Prosudba je Kluba da i neautentični zapisnici nisu smjeli biti dostavljeni mimo zakonom predviđene procedure te da je protivno interesu Republike Hrvatske i njezinih građana da dokumenti za koje nije utvrđena autentičnost bude osnova za donošenje presuda.

Cilj istraživanja je utvrditi jesu li zapisnici, odnosno trake na kojima su zabilježeni razgovori Predsjednika RH dr. Franje Tuđmana ovjereni pečatom državne tajne: proslijeđeni sukladno Zakonu u za to predviđenoj proceduri u Ured Tužiteljice u Den Haagu; jesu li zapisnici bili dostavljeni u Hrvatski državni arhiv, i je li sukladno članku 21. stavak 3. Zakona sačinjen primopredajni zapisnik sa navedenim rokovima dostupnosti, te jesu li oni autentični.

Područje istraživanja obuhvaća ispitivanje djelatnosti Ureda Predsjednika Republike Hrvatske, Vlade RH, UNS-a i Državnog odvjetništva o zakonitosti rada državnih tijela u svezi davanja arhivske građe (transkripata) istražiteljima i tužiteljima Haaškog tribunala.

Najzad, u obrazloženju Prijedloga odluke navodi se krug pitanja koja će istraživanjem biti obuhvaćena. Krug takvih pitanja sadrži utvrđivanje o poštivanju ili povredama Ustava, Ustavnog zakona o suradnji RH s Međunarodnim kaznenim sudom u Den Haagu, Zakona o arhivskom gradivu i arhivima te Zakona o zaštiti tajnosti podataka, te dvije odluke - Odluke Vlade RH iz prosinca 1999. godine o načinu i postupku kojim će se izvršiti odabir i izdavanje zapisa i dokumenata koji su nastali djelovanjem dr. Franje Tuđmana i Odluka Vlade iz siječnja 2001. godine o preuzimanju i korištenju dokumentacije nastale djelovanjem dr. Tuđmana, kao Predsjednika RH - u svezi zakonitosti ustupanja zapisnika s obavljenim razgovorima Predsjednika RH dr. Tuđmana s domaćim i inozemnim dužnosnicima, istra-

žiteljima i tužiteljima haaškog tribunala.

RASPRAVA

Uvodno je u ime predlagatelja govorio zastupnik **Milan Kovač (HDZ)**. Osnivanjem istražnog povjerenstva, ponovio je uvodničar, želi se utvrditi jesu li zapisnici iz Ureda predsjednika Tuđmana prosljeđeni sukladno Zakonu u za to predviđenoj proceduri u Ured Tužiteljice u Den Haagu, odnosno jesu li bili dostavljeni u Hrvatski državni arhiv i jesu li autentični. U Den Haagu se na temelju dostavljenih dokumenata želi dokazati da je Hrvatska bila agresor u BiH iako je Sabor jednoglasno donio Deklaraciju o Domovinskom ratu u kojoj jasno piše da je Hrvatska vodila obrambeni i pravedan osloboditeljski rat. Za zastupnika Kovača dokumenti s kojima raspolaže Tribunal u najmanju ruku su neautentični, te dodaje kako nije dobro ako Hrvatska pristane na to da Haaško tužiteljstvo donese na temelju nevjerodostojnih dokumenata presudu o Republici Hrvatskoj kao agresorskoj i okupacijskoj državi prema susjednoj BiH. I sam je, kaže, na jednom transkriptu u Haaškom sudu dokazao da je riječ o falsifikatu te je obećao sucima tog suda da će po povratku u Hrvatsku pokrenuti pitanje osnivanja istražnog povjerenstva u svezi s tim dokumentima te vjeruje da će ovaj prijedlog Kluba dobiti podršku zastupnika. Drži, naime, kako bi svi morali, bez obzira na stranačku pripadnost biti u službi države te da će osnivanje istražnog povjerenstva dobiti zeleno svjetlo zastupnika kako bi se dokazala ispravnost politike Hrvatske prema BiH, a našim braniteljima omogućilo da dostojno i pravedno brane optužene Hrvate u Den Haagu. Nakon povratka iz Den Haaga ne može se, kaže, oteti dojmu da se Vlada stavila na stranu tužiteljstva dok obrana naših optuženika nema baš veliku njezinu veliku podršku. Nada se, međutim, kako takva njegova spoznaja nije točna. Iz Ustavnog zakona o suradnji sa Haaškim tribunalom jasno je da je jedino Vlada odgovorna za tu suradnju te da bez Vlade i tijela koje ona odredi nitko ne može surađivati sa sudom u Haagu, pogotovo tužiteljstvom, a najmanje aktualni predsjednik države, ma tko to bio,

može bezrezervno otvarati arhive i dopuštati haaškim istražiteljima Haaškog tribunala da odnose papire kako im se prohtije, a na kojima piše da su vojna i državna tajna, odnosno strogo povjerljivi. To je mimo Ustava, naših zakona i propisa, zaključio je zastupnik Kovač, te ponovno izrazio nadu da će se osnovati istražno povjerenstvo kako bi se utvrdila istinitost onoga što se već dugo nagada u hrvatskoj javnosti o legalnosti odluka odgovornih u svezi predaje dokumenata Haaškom tribunalu, a napose sankcionirali odgovorni ako su radili mimo zakona i Vladinih odluka.

Države koje od Hrvatske žele dobiti svaki zapis koji bi mogao poslužiti za potvrdu njihovih stajališta u osudi Hrvatske istodobno ne dopuštaju dolazak u Haag svojim zapovjednicima i funkcionarima koji su u to vrijeme imali određene zadatke u Hrvatskoj i BiH.

U nastavku rasprave u ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je **Vladimir Šeks**. Ima, kaže, dovoljno sumnje ali i čvrstih dokaza da su Haaškom tribunalu prosljeđeni dokumenti na način koji je protivan brojnim odredbama zakona iznesenim u obrazloženju Prijedloga Kluba zastupnika HDZ-a. A da ne bi ostalo samo na to tvrdnji zastupnik podsjeća da je Klub zastupnika HDZ-a još krajem 2000. godine inicirao osnivanje istražnog povjerenstva u svezi transkripata i korištenja arhivske građe iz Ureda Predsjednika, a napose izmjenu i dopunu Zakona o arhivskom gradivu i arhivima. Međutim, obje su inicijative odbijene. Otvorili su i raspravu koja je bila vezana uz jednu emisiju na Hrvatskoj radioteleviziji ("Politički magazin 007") u studenom 2000. godine gdje je hrvatska, ali i svjetska javnost dobila krunski dokaz da su ti transkripti dostavljeni ne samo Sudu u Den Haag nego svakome tko je pokazao neki osobit interes. S tim u vezi glasnogovornik Kluba podsjetio je na emisiju britanske TV postaje "Chanal 4" gdje autor priloga (jedan britanski novinar) izjavljuje kako su u Uredu predsjednika Mesića dobili na uvid desetke audiovrpca, slika pokazuju kako snimatelji te TV

postaje ulaze u prostoriju u kojoj su bile smještene video kazete i prijepisi snimke razgovora predsjednika Tuđmana, a novinar, uz ostalo, tvrdi da im je predsjednik Mesić odobrio pristup prostoriji sa 1000 kazeta i 17.000 prijepisa. Jasno je kao dan da su prijepisi i dokumenti iz Ureda Predsjednika dostavljeni Haaškim istražiteljima i tužiteljima te različitim "novinarima" kao prijepisi ili pak na uvid protivno Zakonu o suradnji s Haaškim sudom, te Zakonu o zaštiti tajnosti podataka i Zakonu o arhivskom gradivu i arhivima, a napose Odluci Vlade iz siječnja 2001. godine, podvlači ovaj zastupnik. Upravitelj Hrvatskog državnog arhiva izjavljuje kako se ne poštuje odluka koju je donijela Vlada da se dokumentacija iz Ureda Predsjednika Republike dostavi Državnom arhivu, a s druge strane opet ti dokumenti, završe u rukama Haaškog suda i njegovih istražitelja. A na temelju tih dokumenata koji su, što je i dokazano, kaže Šeks, sporne autentičnosti u dijelovima ili cjelini, utvrđuje se istina o nastanku naše države. Transkripti su nijemi ali i glasni svjedoci koji trebaju odrediti budućnost Hrvatske. Tim svjedocima (spornim i lažnim, sumnjivim i ilegalnim), trebalo bi, naime, utvrditi da je Hrvatska okupirala dio BiH i prema toj državi vodila agresivni rat. Uz to, valja instalirati odgovornost Hrvatske kao zemlje agresora koja je vodila zločinački rat, i njezinu odgovornost kao države, neovisno o vlasti koja je bila, za teške ratne zločine, za zločine protiv čovječnosti i međunarodnog prava, a na unutrašnjem planu također za zločin po kojem su vojno redarstvene akcije "Oluja" i "Bljesak" provedene ne radi obrane vlastitog teritorija, te radi sprječavanja i suzbijanja terorističke djelatnosti nego da bi se izvršilo etničko čišćenje Srba. To je sve u pozadini presude i optužnice protiv generala Blaškića i Darija Kordića, a napose optužnice protiv generala Ante Gotovine, te Naletilića i Martinovića. Ključni argumenti i dokazi na kojima se temelje takve tvrdnje u najvećoj su mjeri u transkriptima, a bitan dio tih dokumenata došao je u Ured Haaškog tribunala izvan i mimo Vlade RH odnosno Vladinog Ureda za suradnju sa Sudom u Den Haagu, mimo Ustava i hrvatskih zakona. Istovremeno trebat će puno truda da se svjedocima i svim dokaznim materijalom obaraju tvrdnje koje proizlaze iz takvih vrsta

transkripata, gdje se hrvatska država u međunarodnom poretku želi utvrditi kao zločinačka država, a država nastala na zločinu nema ni sadašnjosti ni budućnosti, rekao je zastupnik Šeks.

Usljedila je pojedinačna rasprava u kojoj je **Ante Beljo (HDZ)** podržao osnivanje istražnog povjerenstva. O vjerodostojnosti transkripata može se tek govoriti, tj. što se u njima moglo promijeniti ili dodati u prijepisu i na putu dostave iz Hrvatske u Haag. Transkripti imaju povijesno, a ne sudsko značenje jer su se snimali najobičniji razgovori kako bi bili zapisani za povijesnu istinu o događajima koji su se u to vrijeme zbivali u Hrvatskoj, a kasnije i u BiH. Ti su

se događaji mijenjali iz dana u dan, kao i sugovornici, a razgovori nisu bili konačni već su se mijenjali iz dana u dan ovisno od zbivanja na terenu i ovisno od momentalnoj političkoj situaciji. Istodobno zemlje koje od Hrvatske žele dobiti svaki, pa i najsitiji zapis koji bi mogao poslužiti za potvrdu njihovih stajališta u osudi Hrvatske, ne dopuštaju da u Haag dođu njihovi zapovjednici i istaknuti funkcionar koji su imali određena zaduženja u to vrijeme u Hrvatskoj i BiH, a mogu daleko bolje svjedočiti nego bilo kakvi transkripti. Zastupnik se pita kako mogu mirne savjesti spavati ljudi koji su olako radili sa takvim dokumentima, a na temelju

kjih će mnogi ljudi završiti na Haaškom tribunalu i biti osuđeni.

U završnoj riječi predstavnik Kluba zastupnika HDZ-a **Milan Kovač** još je jedanput pozvao zastupnike da podrže osnivanje ovog povjerenstva kako bi se ustanovilo je li stvarno u skladu s Ustavom i hrvatskim zakonima bila suradnja s Haaškim tribunalom. Ako Hrvatski sabor kao najviše zakonodavno tijelo ne poduzme nešto u obrani i dokazivanju pravednosti borbe u Domovinskom ratu, a Haaški sud bude pristran kod donošenja konačnih presuda (zastupnik želi vjerovati da toga neće biti) tada hrvatska država, bez obzira tko bio na vlasti, nema nikakvu perspektivu, rekao je zastupnik Milan Kovač. **O Prijedlogu će se glasovati naknadno.**

J. Š.

PRIJEDLOG ZA OSNIVANJE ISTRAŽNOG POVJERENSTVA RADI UTVRĐIVANJA ZAKONITOSTI RADA HRVATSKOG FONDA ZA PRIVATIZACIJU, MINISTARSTVA GOSPODARSTVA, UPRAVE PODUZEĆA I DRUGIH U SLUČAJU RESTRUKTURIRANJA I PRIVATIZACIJE PAZINKE D.D. IZ PAZINA

Istinom protiv mogućih zloporaba

Zastupnici Hrvatskog sabora jednoglasno su prihvatili zaključke Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu, a koje je podržao i podnositelj Prijedloga. Tako će se Prijedlog za osnivanje istražnog povjerenstva radi utvrđivanja zakonitosti rada Hrvatskog fonda za privatizaciju, Ministarstva gospodarstva, Uprave poduzeća i drugih u slučaju restrukturiranja i privatizacije Pazinke d.d. iz Pazina, a koji je ponijela desetina zastupnika Hrvatskog sabora, te stajališta, prijedlozi i mišljenja izneseni u raspravi, ustupiti nadležnom državnom odvjetništvu i Državnom uredu za reviziju radi ocjene da li se radi o nezakonitom postupanju.

Isto tako, zadužuje se Državno odvjetništvo da u roku od 90 dana izvijesti Hrvatski sabor o eventualnim nezakonitostima u provedbi privatizacije Pazinke d.d. iz Pazina.

O PRIJEDLOGU

U ime predlagatelja, govorio je zastupnik **Dino Debeljuh (IDS)**. Rekao je da postupak pretvorbe i privatizacije Pazinke traje već previše godina, a važno je istaknuti da je Sindikat Pazinke i Sindikat Istre pratio cijeli postupak, i to iz razloga što je radnicima ta pretvorba izuzetno važna, tamo je sada zaposleno 580 radnika.

”To je za grad Pazin ključno pitanje i nije svejedno ni radnicima, ni samom gradu, a naravno ni sindikatu koji brani radnike kako će se taj postupak završiti i što se sve događalo u postupku privatizacije i pretvorbe”, rekao je Debeljuh.

Naglasio je da je sindikat cijelo vrijeme inzistirao da pojedine institucije odgovore na pitanja koja su postavljali radnici, odnosno sindikat, no nažalost do danas na neka ključna pitanja nisu nikada dobili odgovore.

Zbog toga su se i obratili zastupnicima u Saboru da oni kroz osnivanje istražnog povjerenstva dođu do odgovora.

Naime, jedno od pitanja je što je s neplaćenim Pazinkinim potraživanjima od 54 milijuna kuna u inozemstvu, od čega 16,5 milijuna samo u Italiji. ”Postoji sumnja da je netko tu firmu polako isisavao, pa i na ovaj način, dakle da bi praktički s novcima same Pazinke bila na neki način kupljena Pazinka i sindikat je tražio odgovor na ovo pitanje”.

Rekao je da se ovdje spominje i Hrvatski fond za privatizaciju koji je, kako se kaže, u nekoliko navrata kršio zakon i imao niz nepravilnosti u ovoj pretvorbi. Također, postavlja se pitanje zbog čega je u srpnju 2000. godine, nakon provedenog međunarodnog natječaja, odbijen strateški partner Kalens koji je nudio da preuzme Pazinku, da zaposli sve radnike, nudio je plaće više od

prosječka plaća u toj branši za radnike. Istaknuto je da je to ustvari bila jedina ponuda koja je zadovoljila sve uvjete međunarodnog natječaja, osim što se dogodilo da je bankovna garancija dostavljena u roku od 48 sati, odnosno nešto kasnije nego što je bilo po međunarodnom natječaju.

Sindikata tvrdi da je to ipak jedna uspješna i brzo rastuća tvrtka, da radi po pravilima vezanim uz socijalne konvencije i druge akte i plaća zaposlene iznad 15% od uobičajenog prosjeka.

Pitanje je i zbog čega su ponuđači tek u listopadu 2000. godine izvješteni da njihove ponude nisu zadovoljile natječaj.

Nadalje, pitaju se zbog čega do siječnja 2001. godine nisu provedeni zaključci o financijskoj konsolidaciji, isplati plaća i provedbi privatizacije.

Pitanje je i u kojoj su mjeri istiniti navodi tvrtke Kalens o neprihvatljivom birokratskom ponašanju i ometanju ulagača štetnom za hrvatsku državu, te šteti koja je nastala radi obavještanja službenih institucija u Belgiji, te zemalja članica Pakta.

"Dakle, ima mnogo pitanja na koja sindikat nikada nije dobio odgovor i oni su na neki način potražili odgovor kod nas i traže od nas pomoć", rekao je Debeljuh.

RADNA TIJELA

U ime **Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu** govorila zastupnica **Dragica Zgrebec (SDP)**. Rekla je da je Odbor raspravljao o Prijedlogu za osnivanje istražnog povjerenstva u svojstvu matičnog radnog tijela.

Nakon uvodnog obrazloženja predstavnika predlagatelja Odbor nije podržao osnivanje istražnog povjerenstva radi utvrđivanja zakonitosti rada Hrvatskog fonda za privatizaciju, Ministarstva gospodarstva, Uprave poduzeća i drugih u slučaju restrukturiranja i privatizacije Pazinke d.d. iz Pazina.

Naime, prema ocjeni članova Odbora na sva pitanja koja su uvrštena u krug pitanja koja bi istraživanjem bila obuhvaćena moguće je dobiti odgovore i bez osnivanja istražnog povjerenstva.

Prema mišljenju članova Odbora odgovore o eventualnim neza-

konitostima pojedinačnih akata Hrvatskog fonda za privatizaciju, Ministarstva gospodarstva, Uprave poduzeća i drugih koji su doneseni u postupku restrukturiranja i privatizacije Pazinke d.d. iz Pazina mogu dati Državno odvjetništvo i Državni ured za reviziju.

Nakon provedene rasprave Odbor je jednoglasno odlučio predložiti Hrvatskom saboru da ne donese odluku o osnivanju istražnog povjerenstva, već

Bilo bi zanimljivo vidjeti što se to bitno promijenilo nakon 3. siječnja, u smislu postupka provedbe stečaja, restrukturiranja i privatizacije.

je jednoglasno odlučio Hrvatskom saboru predložiti donošenje slijedećih zaključaka:

1. Prijedlog za osnivanje Istražnog povjerenstva radi utvrđivanja zakonitosti rada Hrvatskog fonda za privatizaciju, Ministarstva gospodarstva, Uprave poduzeća i drugih u slučaju restrukturiranja i privatizacije Pazinke d.d. iz Pazina, koji je podnijela jedna desetina zastupnika Hrvatskog sabora, te stajališta, prijedlozi i mišljenja iznijeta u raspravi ustupa se nadležnom Državnom odvjetništvu i Državnom uredu za reviziju, radi ocjene da li se radi o nezakonitom postupanju.

2. Zadužuje se Državno odvjetništvo da u roku od 90 dana izvijesti Hrvatski sabor o eventualnim nezakonitostima u provedbi privatizacije Pazinke d.d. iz Pazina.

RASPRAVA

Jak interes javnosti

U ime **Kluba zastupnika HSP-HKDU-a** govorio je zastupnik **Tonči Tadić (HSP)**. Rekao je da nema razloga da Sabor odustane od osnivanja ovog istražnog povjerenstva i to stoga što je "ovaj slučaj sa svim svojim aspektima doista paradigmatičan, jedan dobar primjer za privatizaciju i za stečajeve i to za stečajeve sa restrukturiranjem u Hrvatskoj".

Rekao je da je Klub zastupnika HSP-HKDU-a dosada podržavao

osnivanje istražnih povjerenstava kada god je postojao za to odgovarajući javni interes, a da je ovo jedan od tih primjera.

Dodao je da se provodi revizija privatizacije, konkretno provodi ju Državni ured za reviziju za privatizaciju prije 2000. godine, a ovdje je riječ o procesima privatizacije, stečaja i restrukturiranja nakon 3. siječnja.

"Dakle, bilo bi zanimljivo vidjeti što se to bitno promijenilo nakon 3. siječnja, u smislu postupka provedbe stečaja, restrukturiranja i privatizacije", rekao je zastupnik.

Smatra da primjeri koji se ovdje navode, odnosno razlozi i pitanja na koje bi to istražno povjerenstvo trebalo dati odgovor su doista zanimljivi i zato njegov Klub smatra da je potrebno pokrenuti istražno povjerenstvo, jer za to postoji jak interes javnosti, ne samo u Istri nego i u ostalom dijelu Hrvatske.

Tada je zamolio za riječ, u ime predlagatelja, gospodin **Dino Debeljuh (IDS)**. Zahvalio se Klubu zastupnika HSP-a što podržava ovu inicijativu.

"Imali smo jednu raspravu upravo o istražnim povjerenstvima na Odboru za gospodarstvo, na kojem sam bio prisutan, i nakon široke rasprave o tome koliko uopće ima smisla osnivanje istražnih povjerenstava na način kako se to do sada činilo utvrdili smo da je ustvari u ovom konkretnom slučaju najvažniji cilj, a cilj je dobiti odgovor na pitanja koja je postavio sindikat i koja postavljaju radnici i naravno spriječiti da se dogodi s Pazinkom ono što se do sada često događalo s mnogim firmama u Hrvatskoj vezano uz privatizaciju i pretvorbu. I po mom mišljenju prijedlogom zaključka koji je jednoglasno donio Odbor za gospodarstvo mislim da možemo biti zadovoljni".

Rekao je da stoga u ime predlagatelja prihvaća prijedlog zaključka Odbora za gospodarstvo i poziva zastupnike da podrže taj zaključak.

Ovime je zaključena rasprava te se, sukladno prijedlogu predlagatelja, glasovalo o zaključcima koje je predložio Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu, koje su zastupnici jednoglasno podržali, sa 105 glasova "za".

S.F.

PRIJEDLOG ODLUKE O OSNIVANJU ISTRAŽNOG POVJERENSTVA ZA ISPITIVANJE ZAKONITOSTI RADA DRŽAVNIH TIJELA U SVEZI (POVEZANOSTI) VLASTI I ORGANIZIRANOG KRIMINALA

Utvrđivanje činjenica pred redovna državna tijela

Hrvatski sabor je većinom glasova odbio osnivanje Istražnog povjerenstva koje bi utvrdilo postoji li u Hrvatskoj povezanost vlasti i organiziranog kriminala. Povod ovom prijedlogu Kluba zastupnika HDZ-a su tvrdnje koje je iznio bivši Glavni državni odvjetnik Radovan Ortynski u svom istupu u Hrvatskom saboru, kada je iznio niz kvalifikacija kako je evidentna veza kriminala i vlasti u Republici. Prevladalo je mišljenje kako to treba ostaviti u nadležnost drugim državnim tijelima.

O PRIJEDLOGU

Klub zastupnika HDZ-a je mišljenja kako za osnivanje ovog Povjerenstva postoji javni interes s obzirom na osnovanu sumnju o sprezi (povezanosti) organiziranog kriminala i vlasti čime se sumnja u zakonitost rada državnih tijela.

Istražno povjerenstvo utvrdilo bi slijedeće: je li bilo i u kojem obliku povezanosti osoba iz organiziranog kriminala s pojedincima u tijelima državne vlasti te je li Državno odvjetništvo ili bivši Glavni državni odvjetnik g. Radovan Ortynski o svojim informacijama ili spoznajama o spomenutoj vezi izvijestio Vladu, predsjednika Vlade, pojedine ministre, predsjednika Republike Hrvatske ili druge državne dužnosnike.

Istražno povjerenstvo ispitalo bi sve osobe koje mogu imati spoznaju o mogućoj povezanosti vlasti i organiziranog kriminala i pribaviti sve dokumente koji mogu poslužiti navedenoj svrsi. Istražno povjerenstvo bilo bi dužno obaviti svoju zadaću u roku od šest mjeseci od dana osnivanja. Sastojalo bi se od petnaest

članova uključujući predsjednika, potpredsjednika i tajnika.

RADNA TIJELA

Odbor za pravosuđe predložio je Hrvatskom saboru odbijanje Odluke o osnivanju Istražnog povjerenstva za ispitivanje zakonitosti rada državnih tijela u svezi (povezanosti) vlasti i organiziranog kriminala.

RASPRAVA

U ime Kluba zastupnika HDZ-a, odnosno predlagatelja, govorio je **Vladimir Šeks (HDZ)**. Prvo je prosvjedovao zato što je ova točka dnevnog reda sada na raspravi. Napomenuo je kako je potpredsjednik Tomac precizno najavio koje će se točke u poslijepodnevnom dijelu današnjeg zasjedanja raspravljati, a među njima nije bilo Prijedloga odluke o osnivanju ovog povjerenstva. Zamolio je objašnjenje zašto se zastupnike stavilo pred gotov čin glede jedne tako važne teme.

Tvrđnje gospodina Ortynskog nemaju samo političku ekspresiju, nego i političku težinu.

Odgovorio je potpredsjednik Sabora mr.sc. **Mato Arlović**. Naglasio je da razlog za to postoji u činjenici što pred Vladom prosvjeduju neraspoređeni policajci i želja je da se rasprava o tom problemu odvija pred kamerama HTV-a.

Vladimir Šeks je dodao kako objašnjenje prima na znanje iako se s

njime ne slaže. Govorio je potom o predloženom aktu. Rekao je da je u svom izlaganju u Hrvatskom saboru sada bivši Glavni državni odvjetnik Radovan Ortynski iznio vrlo ozbiljne sumnje, odnosno povezanost politike, sudstva i medija s organiziranim kriminalom. Dodao je kako je gospodin Ortynski naveo da je zbog toga bio onemogućen u obavljanju državno-odvjetničke dužnosti u progonu kriminala. Istaknuo je da to nisu tvrdnje bilo koga, nego Glavnog državnog odvjetnika, a Državno odvjetništvo je samostalno i neovisno državno tijelo u čijem je djelokrugu poglavito djelovanje prema počiniteljima kaznenih djela. Smatra da te tvrdnje nemaju samo političku ekspresiju, nego i težinu. Napomenuo je kako mu je žao što je odjednom splasnulo veliko oduševljenje glede namjera da se osnovanim ili neosnovanim utvrde te izjave. Istaknuo je da su optuženi Vlada, sudbena vlast te je, kaže, jedino preostalo da se konkretno i pošteno odgovori na ta pitanja što je po Ustavu i zakonima jedan od uloga Hrvatskog sabora da putem višestranačkog istražnog povjerenstva jasno utvrdi ima li bilo kakvih elemenata za tu opasnu i pogibeljnu tezu. Dodao je kako nema iluzija da će to Povjerenstvo zaista i biti osnovano, ali to će stvoriti mišljenje u javnosti da netko ima interes da se ono ne osnuje. Drži vrlo opasnim ukoliko će sumnje koje je iznio gospodin Ortynski ostati neraščišćene i bez adekvatnog odgovora od Hrvatskog sabora.

Isprvak netočnog navoda imao je **Josip Leko (SDP)**. Smatra da se istražna povjerenstva osnivaju za konkretne slučajeve, što, kaže, ovdje nije iskazano.

Vladimir Šeks je odgovorio da su razlog za osnivanje istražnog povje-

renstva slučajevi o kojima je gospodin Ortyński govorio, a nisu procesuirani.

Klub zastupnika SDP-a neće podržati ovaj prijedlog, rekla je u ime Kluba **Gordana Sobol (DSP)**. Drži kako je prijedlog Kluba zastupnika HDZ-a temeljen na nepouzdanim izvorima, budući da bivši Glavni državni odvjetnik Radovan Ortyński niti jednu svoju izjavu nije dokazao. Naglasila je da je novi Glavni državni odvjetnik počeo na svijetlo dana iznositi pojedine slučajeve te se nada da će oni biti razriješeni do kraja. Stoga, smatramo da nema potrebe za formiranjem Istražnog povjerenstva za ispitivanje zakonitosti rada državnih tijela, zaključila je zastupnica.

Gospodin Ortyński na sjednici Odbora za pravosuđe nije opovrgnuo ono što je rekao u sabornici, istaknula je **Jadranka Kosor (HDZ)**, dodavši da ga drži stoga pouzdanim izvorom.

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je **Luka Trconić (HSS)**. Naglasio je da je njegov Klub bio pristalica osnivanja Istražnog povjerenstva jer svrha ne bi bilo utvrđivanje kaznenih djela, nego jednostavno kakvo je stanje stvari glede izjava gospodina Ortynskog. Na već spomenutoj sjednici Odbora za pravosuđe, kaže dalje gospodin Trconić, shvatili smo da se tu radi o konkretnim predmetima i aktivnostima Državnog odvjetništva. Ako je u njihovom procesuiranju Glavni državni odvjetnik bio ometan, trebao se odmah obratiti Hrvatskom saboru, smatra zastupnik i dodaje kako je gospodin Ortyński o svemu progovorio kada se radilo o njegovom odlasku čime je pokušao naći alibi za svoj nerad i neodgovornost. Istaknuo je da stoga Klub zastupnika HSS-a osnivanje predloženog Istražnog povjerenstva drži neproduktivnim u situaciji kada je novi Glavni državni odvjetnik preuzeo cijeli niz predmeta koji su procesuirani. Smatra da bi se mogla desiti isprepletenost nadležnosti i cijeli niz nepotrebnih komplikacija. Predložio je da se neko vrijeme da šansa novom Državnom odvjetniku, pa ukoliko on ne bi uspio da tek onda Sabor uzme stvar u svoje ruke.

Potom je u ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio **Branimir Glavaš (HDZ)**. Prosvjedovao je protiv, kako kaže, toga što se ne zna koja je slijedeća točka dnevnog reda na raspravi. To je postala praksa rada u ovom parlamentu da se zastupnici

dovode pred gotov čin, zaključio je. Smatra da bi o tom problemu poštivanja Poslovnika trebalo raspraviti Predsjedništvo Sabora, jer Poslovnik se iz sjednice u sjednicu krši. Citirao je tada gospodina Ortynskog rekavši: "Kada sam govorio o organiziranom kriminalu i utjecaju na medije, tada sam trebao govoriti i o utjecaju plavih koverata novinarstva", "Radi se, dakle, o novinarima koji za honorar pišu članke s tim da određenu osobu diskreditiraju i spriječe u daljnjem djelovanju, takvo novinarstvo povezano s organiziranim kriminalom i to je u teoriji organiziranog kriminala više nego poznato cijelom svijetu", "Organizirani kriminal ima svoje ljude u medijima, politici, među odvjetnicima u sudstvu i drugdje, bilo u vidu logističara, zaštitnika, pomagača, simpatizera ili ucijenjenih i po

Gospodin Ortyński nije sve govorio napamet i stoga javnost traži odgovor jer hoće i mora znati što je istina, tko su političke "zvjerke" koje su za vrijeme izborne kampanje obećavale pravnu državu, i borbu protiv kriminala.

tome Hrvatska uopće nije specifična". Naglasio je da nije mogao vjerovati kako nitko od kolega zastupnika iz vladajuće koalicije nije ni trepnuo kada je gospodin Ortyński to govorio. Nije vas zanimalo tada, a ne zanima Vas ni sada, ali bitno je da to zanima veliki broj građana Republike Hrvatske, rekao je gospodin Glavaš. Dodao je da Klub zastupnika HDZ-a ne može vjerovati kako među vladajućim kolegama nije bilo neugode i straha da bi netko mogao biti prozvan imenom i prezimenom, netko od njegovih kolega ili netko iz partijske vrhuške, ukoliko se nešto pita. Istaknuo je da i je gospodin Ortyński optužio Ministarstvo unutarnjih poslova, pa i Hrvatski sabor rekavši da su zastupnici potpali pod utjecaj organiziranog kriminala. Zaključio je da ne postoji interes za borbu protiv kriminala. Logičan je zaključak, kaže, kako gospodin Ortyński nije sve govorio napamet i stoga javnost traži odgovor jer hoće i mora znati što je istina, tko su političke "zvjerke" koje su za vrijeme izborne kampanje obećavale pravnu državu, i borbu protiv kriminala. Naglasio je također

da je gospodin Ortyński pokazivao i dizao torbu za koju je tvrdio da je puna dokaznih dokumenata i preko toga se, smatra gospodin Glavaš, ne može samo tako prijeći. Napomenuo je da je gospodin Ortyński bio i toliko drzak budući da nije ništa htio iznijeti na sjednici Odbora za pravosuđe s obrazloženjem da tamo sjede ljudi o kojima bi trebalo govoriti. Time je, kaže zastupnik, naprosto provocirao kako želi da se osnuje Istražno povjerenstvo kojemu on ima što reći. Gospodin Glavaš drži da javnost mora znati sjede li u Saboru i Vladi kriminalci ili je Ortyński, kako ga se nazivalo, narcisoidno aljkavo blebetalo čiji je karakter nedorastao formatu Državnog odvjetnika.

Za ispravak netočnog navoda javio se **Željko Malević (SDP)**. Smatra da gospodin Ortyński nije niti jednog trenutka govorio o sprezi aktualne vlasti s organiziranim kriminalom, nego je govorio o sprezi s vlasti općenito.

Milanka Opačić (SDP) je pak ukazala na to kako bi gospodin Ortyński mogao odgovoriti na pitanje zbog čega neke stvari nije radio u skladu sa zakonom, kao što je stopiranje naloga da se uđe u bankovni račun zaklade HDZ-a.

Josip Leko (SDP) je naglasio da iskazom kako je gospodin Ortyński govorio o sprezi organiziranog kriminala i aktualne vlasti gospodin Glavaš dovodi u zabludu Sabor i javnost.

Bivši glavni državni odvjetnik govorio je o sprezi kriminala i aktualne vlasti, jer je mogao govoriti samo o vremenu kada je on bio Glavni državni odvjetnik, a to je 2001. godina. Dodao je da ono što je rečeno u svezi sa zakladom HDZ-a ne stoji iz razloga što je financijska i kriminalistička policija obavila cjelokupni pregled poslovanja zaklade prilikom čega nije utvrđeno nikakvo kazneno djelo. Drži da, po svemu sudeći, Istražno povjerenstvo neće biti osnovano, ali, kaže, kako postoji i jedno drugo istražno povjerenstvo, a ono će vrlo brzo odlučiti na izborima.

Kolega Šeks vrlo dobro zna da je gospodin Ortyński govorio i o godinama prije nego je postao Glavni državni odvjetnik, rekao je mr.sc. **Marin Jurjević (SDP)**. Istaknuo je kako gospodin Ortyński nije u svom izlaganju iznio ništa temeljem čega bi se trebalo osnovati predloženo Istražno povjerenstvo.

Kolega Šeks svoju logiku stavlja u usta gospodina Ortynskog, smatra

Josip Leko, te dodao kako se time dovodi u zabludu javnost. Ustvrdio je da je bivši Glavni državni odvjetnik navodio slučajeve od 1991. do 1999. godine.

Gospodin Ortynski je govorio općenito o sprezi organiziranog kriminala i vlasti, mišljenje je i **Ivana Ninića (SDP)**.

Vladimir Šeks se osvrnuo na bivšeg državnog odvjetnika Ortynskog kada kaže da je policiji dostavio podatke vezane uz jednu našu banku te da ga je vezano za to taj isti gospodin nazvao. Naglasio je da se to odnosi na

vrijeme kada je on bio Glavni državni odvjetnik. Osvrnuo se i na presudu male zločinačke organizacije koja je izrečena prije tri mjeseca ali nije napisana, rekavši kako se i to odnosi na razdoblje dužnosti Državnog odvjetnika Radovana Ortynskog. Smatra da je u interesu aktualne vlasti osnivanje ovog Istražnog povjerenstva čime bi se s njih skinula opaka tvrdnja koju je iznio bivši Glavni državni odvjetnik.

Opaku tvrdnju nije izrekao bivši Glavni državni odvjetnik, nego gospodin Šeks, drži mr.sc. **Marin**

Jurjević. Napomenuo je kako je u interesu aktualne vlasti i građana Hrvatske da istina izađe na vidjelo zbog čega je Odbor za pravosuđe donio odluku da u roku od tri mjeseca nadležna tijela podnesu izvješće o tim pitanjima.

Zastupnici su tada prešli na glasovanje te većinom glasova (37 "za", 59 "protiv" i 10 "suzdržanih") odbili Odluku o osnivanju Istražnog povjerenstva za ispitivanje zakonitosti rada državnih tijela u svezi (povezanosti) vlasti i organiziranog kriminala.

M.S.

ODGOVORI NA ZASTUPNIČKA PITANJA

BANKE

Dionice Croatia banke

Zastupničko pitanje dr.sc. **Tončija Tadića (HSP)** glasilo je: "Hrvatska je Vlada svojedobno najavila MMF-u brzi završetak privatizacije Croatia banke. Koje će to posljedice imati po više od 200 malih dioničara Croatia banke, koji su morali pristati na otplatu dijela dionica Croatia banke ako su željeli dobiti kredit u Croatia banci?"

Napominjem kako je dobivanje kredita u Croatia banci od npr. 30000 DEM, tj. oko 120.000 kn bilo nerijetko uvjetovano upisom dionica Croatia banke u iznosu od 10.000 kn. Drugim riječima, brojne obitelji su tako postale prisilni dioničari Croatia banke.

Međutim, odlukom o sanaciji i restrukturiranju Croatia banke d.d. ("NN" brojevi 98/99. i 53/00) povučene su i poništene dotadašnje dionice Croatia banke, te su poništena sva prava dioničara koja su im pripadala na osnovi posjedovanja dionica banke.

Drugim riječima, ti isti prisilni dioničari Croatia banke dandanas otplaćuju nepostojeće dionice koje nisu niti željeli posjedovati.

Molim Vas da mi u svezi s ovim pitanjem dostavite pisani odgovor."

Odgovorilo je **Ministarstvo financija**.

"Smatramo da se u navedenom slučaju miješaju dva formalno i pravno odvojena ugovorna odnosa. Jedan je korištenje kredita Croatia banke d.d., Zagreb, a drugi je kupovina dionica iste Banke. Svaki od navedenih ugovornih odnosa povlači za sobom određena prava i obveze za njihove potpisnike.

Što se tiče dijela koji se odnosi na dionice Banke činjenica je da su one sukladno točki VII. Odluke o sanaciji i restrukturiranju Croatia banke d.d. Zagreb ("NN" brojevi 98/99. i 53/00) povučene i poništene.

Donošenjem spomenute Odluke prestala su prava osnivača Banke na osnovi dotadašnjih osnivačkih uloga, a akumulirani gubici u poslovanju Banke otpisani su na teret njezinih posebnih rezervi i posebnog jamstvenog kapitala, temeljem Zakona o sanaciji i restrukturiranju banaka ("NN" broj 44/94). Navedeno je u skladu s činjenicom da dionička društva za svoje obveze odgovaraju temeljnim kapitalom društva.

Kao odgovor na dio pitanja, koji se odnosi na kredite Croatia banke d.d., napominjemo da stranka prilikom

podizanja kredita svojim potpisom pristaje na uvjete poslovanja koji su navedeni u tom ugovoru s tim što se jednom prihvaćeni uvjeti poslovanja, bez prethodne obostrane suglasnosti, naknadno ne mogu mijenjati.

Slijedom navedenog, korisnici kredita Croatia banke d.d. su svojim potpisom prihvatili sve u ugovoru utvrđene uvjete o korištenju navedenih kredita.

Međutim, ako su korisnici kredita mišljenja da ugovori koje su potpisali nisu bili u skladu s propisima, odnosno da Croatia banka d.d. nije postupila u skladu s ugovorima ili propisima, zaštitu svojih interesa mogu zatražiti sudskim putem - stoji na kraju odgovora.

M.M.

BRODOGRADNJA

Cijene ovisne o uvjetima proizvodnje

Zastupnik dr.sc. **Petar Turčinović (IDS)** zahtijevao je da ga predstavnik nadležnog Ministarstva odnosno Vlada uvjere u to da je **stanje u brodogradnji i morskom transportu** uredno i da ide u dobrom pravcu. U

nastavku je naveo tri primjera iz prakse koji ga zabrinjavaju te izrazio bojazan da porezni obveznici opet ne bi došli u situaciju da pokrivaju gubitak u toj grani.

Odgovarajući na zastupničko pitanje, **Vlada RH** napominje da će uskoro raspravljati o stanju u brodogradnji na temelju izvještaja koji priprema Ministarstvo gospodarstva, a nakon toga zastupnicima će dati informaciju o ukupnom stanju u brodogradilištima. U nastavku odgovora Vlada se osvrće na primjere iz zastupničkog pitanja.

Što se tiče ugovora za gradnju tankera za prijevoz asfalta u Brodogradilištu Kraljevica kaže da je ideja za gradnju tankera za prijevoz asfalta rođena u Trogiru i to povodom odustajanja jednog kupca od već zaključenih ugovora za brodove koji su bili u gradnji. Brodotrogir je modifikacijom postojećeg projekta želio privući nove kupce i u tome je uspio. Tako je i Sargent Marine, USA, bio zainteresiran, ali je veoma udugovlačio s odlukama, pa je modifikacija brodova u gradnji postala neizvediva. Brodotrogir je tom kupcu, u listopadu 2000. godine ponudio i gradnju potpuno novog broda po cijeni od 13,9 mil. USD, ali je i na to kasno reagirao, pa je Brodotrogir u međuvremenu prodao svoje kapacitete drugima.

Kako je kupac bio zainteresiran za brod koji je Brodotrogir projektirao, tražio je drugo hrvatsko brodogradilište koje bi taj projekt realizirao. Tako je započeo pregovore s Brodogradilištem Kraljevica. Brodogradilište Kraljevica ponudilo mu je u siječnju 2001. godine gradnju tih brodova po cijeni od 15,5 mil. USD rukovodeći si pri tome i cijenama europskih brodogradilišta za takvu vrstu i veličinu broda koje su bile na toj razini, dok su cijene dalekoistočnih brodogradilišta bile niže.

Pregovori su nastavljeni, pa je Brodogradilište Kraljevica u kolovozu 2001. godine sklopilo ugovore o gradnji tankera za prijevoz asfalta i kemikalija nosivosti 9.240 tdw, s kupcima ASPHALT (CARIBBEAN) LTD i ASPHALT (GULF OF MEXICO) LTD, Isle of Man (kompanije osnovane od SARGEANT MARINE, Florida, USA), a ugovorena cijena je 15,450,000 USD. Predviđena dinamika plaćanja izgleda ovako: 60 posto od stupanja ugovora na snagu do porinuća i 40 posto na dan

primopredaje broda. Utvrđeni su i rokovi isporuke - na 21 i 27 mjeseci nakon osnaženja ugovora.

Ugovori su osnaženi 28. ožujka 2002. godine, tako da su sada važeći rokovi 28. prosinca 2003. godine i 28. lipnja 2004. godine.

Temeljem zahtjeva brodogradilišta i pozitivnog mišljenja Ministarstva gospodarstva i Ministarstva financija, Vlada RH je u rujnu 2001. godine donijela Odluku o davanju državnog jamstva Zagrebačkoj banci, odnosno HBOR-u, za praćenje financiranja tih novogradnji. Ministarstvo financija je, na temelju te Odluke, 3. listopada 2001. godine izdalo Zagrebačkoj banci jamstvo za osiguranje naplate tražbine temeljem izdavanja kontragradicije za povrat avansa.

Zahtjev za jamstva obrazložen je potrebnom dokumentacijom, uključujući i kalkulacije, prema kojima prodajna cijena uvećana za 9,25% subvencija pokriva sve troškove proizvodnje.

U međuvremenu, Hrvatski fond za privatizaciju objavio je natječaj za prodaju 759.668 dionica Brodogradilišta Kraljevica (iz državnog portfelja). Jedini ponuđač Brodogradilište Viktor Lenac, izrazio je sumnju u kalkulaciju cijene koštanja tih brodova, odnosno izrazio je tvrdnju da je cijena koštanja znatno veća i to prvenstveno zbog velikih režijskih troškova, te je uvjetovalo sklapanje ugovora o kupnji dionica s otkazivanjem ugovora za tankere. Tim povodom održan je 18. listopada 2001. godine sastanak u Hrvatskom fondu za privatizaciju na kojem su predstavnici brodogradilišta Viktor Lenac i Kraljevice raspravili kalkulaciju i primjedbe, ali suglasnost nije postignuta.

Zbog toga je ministar gospodarstva zatražio od uprava Brodosplita i Uljanika da odrede svoje stručnjake koji će ispitati realnost kalkulacije Brodogradilišta Kraljevica. Brodosplit je 19. studenoga 2001. godine poslao Ministarstvu gospodarstva "Analizu kalkulacije troškova gradnje Nov. 531 i 532. u Brodogradilištu Kraljevica" u kojoj je utvrđeno da pojedine stavke trebaju biti više ili manje, ali je zaključeno da su ukupni troškovi dobro procijenjeni.

Ministar gospodarstva je i nakon toga održao 22. studenoga 2001. godine sastanak s Upravom i nekolicinom članova Nadzornog odbora Brodogradilišta Kraljevica, na kojem je potvrđeno da Kraljevica te

brodove može izgraditi u okviru kalkulacije i ugovornih rokova.

Prema tome, Vlada RH i njeni resori s pažnjom su pratili odvijanje ovog posla u namjeri da se Brodogradilištu Kraljevica pomogne da nakon niza godina ponovno izađe na svjetsko tržište, a da pritom ne dođe do gubitaka i štete za državni proračun.

Što se tiče ugovaranja brodova za Jadroliniju Vlada RH pretpostavlja da je zastupnik iznio podatke o razlikama u ponudama za remont brodova u vlasništvu Jadrolinije.

Jadrolinija, Rijeka, godišnje remonte brodova provodi prema prethodno donesenom terminskom Planu remonta i Planu troškova održavanja brodova u određenom razdoblju.

Svi remontni radovi se osiguravaju prema odredbama Zakona o nabavi roba, usluga i ustupanju radova ("NN" broj 142/97) i sada Zakona o javnoj nabavi ("NN" broj 117/2001), kojim je propisan kriterij odabira najpovoljnije ponude, sukladno članku 34. Zakona o nabavi roba, usluga i ustupanja radova odnosno sada sukladno članku 46. Zakona o javnoj nabavi - najniža cijena.

Iz iznesenog je vidljivo da je u postupcima odabira najpovoljnijih ponuditelja koji su prethodno sukladno odredbama oba Zakona dokazali svoju sposobnost za izvršenje remontnih radova, primjenjivana isključivo najniža ponudena cijena. Naime, po dostavi ponuda, javno otvaranje ponuda, zatim se utvrđuje da li su svi ponuditelji dokazali svoju sposobnost, te se pristupa detaljnoj analizi svih dostavljenih ponuda. Nakon analize ponuda, sukladno objavljenim kriterijima, Povjerenstvo Jadrolinije odabire najpovoljnijeg ponuditelja koji je dokazao svoju sposobnost i ponudio najnižu cijenu.

Napominje se da Jadrolinija raspolaže kompletnom dokumentacijom provedenih postupaka nabave, i po potrebi spremna je omogućiti zastupniku uvid u predmetnu dokumentaciju.

Na ovom mjestu nije moguće dati detaljniju analizu razlika u cijeni u ponudama brodogradilišta. Međutim, ocjenjuje se da su one rezultat kalkulacije pojedinih brodogradilišta ovisno o njihovoj tehnološkoj osposobljenosti za izvršavanje remontnih radova na pojedinom brodu, trenutne popunjenosti njihovih kapaciteta, cijeni radne snage i vlasničkoj strukturi.

J.Š.

LOKALNA UPRAVA I SAMOUPRAVA

Nema razloga za prijevremene izbore u Podturnu

Zastupnik dr.sc. **Tonči Tadić (HSP)** postavio je pitanje koje se odnosi na djelokrug Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, u pogledu poduzimanja radnji u svezi sa zahtjevom "Stožera za pravicu Općine Podturen" iz općine Podturen, Međimurska županija, kojim se traži raspisivanje prijevremenih lokalnih izbora u Općini Podturen.

Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave je provelo nadzor nad zakonitošću rada i akata na spornoj 12. sjednici Općinskog vijeća Općine Podturen.

U postupku nadzora, uvidom u dokumentaciju iz spisa (statut Općine Podturen, Poslovnik o radu Općinskog vijeća, Zapisnik sa predmetne sjednice), utvrđeno je da ostali navodi iz predstavke, što se odnosi i na zahtjev za raspisivanjem prijevremenih lokalnih izbora nisu osnovani te tema uvjeta za poduzimanje radnji po njima.

Naime, redovni lokalni izbori odnosno izbori za predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave na području Republike Hrvatske održani su 20. svibnja 2001. godine, sukladno članku 4. stavku 1. Zakona o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ("NN" brojevi 33/01 i 10/02), prema kojem se redovni izbori održavaju treće nedjelje u svibnju mjesecu svake četvrte godine.

Kako u Općini Podturen nije ispunjen niti jedan od razloga za raspuštanje predstavničkog tijela iz članka 84. Zakona, to se do sada nisu stekli zakonski uvjeti za raspuštanje predstavničkog tijela, a time i za raspisivanje prijevremenih lokalnih izbora odnosno izbora za članove predstavničkog tijela jedinice lokalne samouprave (kao posljedice raspuštanja).

SOCIJALNA SKRB

Isplata naknada bivšim političkim zatvorenicima

Na postavljeno zastupničko pitanje **Marijana Maršića (HSS)** u vezi s isplatom naknada bivšim političkim zatvorenicima koji na tu naknadu imaju pravo, a do sada ju nisu ostvarili, **Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave** dalo je odgovor u kojem se navodi da isplata bivšim političkim zatvorenicima nije u nadležnosti Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave.

Središnji ured Uprave za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave na temelju raspoložive dokumentacije izdaje uvjerenja za priznavanje statusa političkog zatvorenika.

Rješenje kojim se utvrđuje status bivšeg političkog zatvorenika donosi Administrativna komisija Vlade RH.

Isplatu naknada bivšim političkim zatvorenicima obavlja Ministarstvo rada i socijalne skrbi u dogovoru s Ministarstvom financija † stoji na kraju odgovora.

M.M.

izvješća
HRVATSKOGA
SABORA

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

REDAKCIJA: Sanja Fleischer, Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Mirena Pehneć, Jasna Rodić, Mario Selnik, Jasenka Šarlija i Vjekoslav Žugaj

GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin

RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada

TAJNICA REDAKCIJE: Božica Šolić

ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722

fax: 01/6303-018

Web: www.sabor.hr

E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb

PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 2390001-1100016162

Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

TISAK: Tiskara Hrvatskog sabora